

V nejhlubší úctě

KATALOG VÝSTAVY

STÁTNÍ ZÁMEK KOZEL

1. 6.–31. 7. 2021

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

PRO
V
E
N
I
O

V nejhlubší úctě

KATALOG VÝSTAVY

STÁTNÍ ZÁMEK KOZEL

1. 6.–31. 7. 2021

Tato publikace byla vydána s finanční podporou Ministerstva kultury ČR poskytnutou v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity (NAKI II) v projektu *Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách (DG18P02OVV009)*.

Editoři: Pavel Hájek, Richard Šípek

Odborně lektoroval: Jan Kašpar

Seznam zkratk:

Autoři:

-cís- Alena Císařová Smítková, NK ČR
-glo- Jiří Glonek, VKOL
-hol- Pavla Holíková, NPÚ
-kaš- Jaroslava Kašparová, KNM
-maš- Petr Mašek, KNM
-muž- Zdeněk Mužík, KNM
-něm- Radim Němeček, KNM
-pal- Tereza Paličková, NK ČR
-sob- Jan Sobotka, NK ČR
-šíp- Richard Šípek, KNM
-tur- Helga Turková, KNM
-vev- Monika Veverková, KNM
-vla- Jana Vlachová, KNM
-žah- Jiří Žahour, NPÚ

Instituce:

NK ČR Národní knihovna ČR
KNM Knihovna Národního muzea
NPÚ Národní památkový ústav
VKOL Vědecká knihovna v Olomouci

Za spolupráci děkujeme: Jana Bisová, Anna Čoupková, Milan Čoupek, Jiří Hájek, Jan Holec, Adam Jaško, Jan Kryštůfek, Jiří Kvaček, Barbora Nebeská, Ladislav Novotný, Ivana Pešoutová, Dagmar Semecká, Jan Sklenář, Markéta Surovcová, Tomáš Štumbauer, Petr Velemínský

Mědirytový frontispis - CORONELLI, Vincenzo. Biblioteca universale sacro-profana, antico-moderna ... Tomo primo A-AE ... In Venezia, 1701.

© Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích, 2021

Authors © Alena Císařová Smítková - Jiří Glonek - Pavla Holíková - Jaroslava Kašparová - Petr Mašek
- Zdeněk Mužík - Radim Němeček - Tereza Paličková - Jan Sobotka - Richard Šípek - Helga Turková
- Monika Veverková - Jana Vlachová - Jiří Žahour

ISBN 978-80-85033-96-0

„V nejhlubší úctě věnuje Vám oddaný...“

Knih darovaná má oproti jiným darům jednu velkou výhodu: lze do ní psát! Díky tomu se ještě po staletích můžeme dozvědět, kdo, komu, mnohdy i kdy a kde, někdy i proč a za jakých okolností, knihu věnoval.

Vedle opisování rukopisů vlastními silami a jejich nákupů představovaly knižní dary již ve středověku jeden z hlavních zdrojů pro zakládání a rozšiřování knihoven institucí i jednotlivců. V raném středověku knihovny disponovaly téměř výlučně pouze církevní instituce, kláštery a katedrální kapituly. Při svém založení byly obvykle, pokud jde o rukopisy nutné k jejich základnímu fungování, odkázány na pomoc zakladatele, který jim potřebné knihy věnoval. V případě klášterů byl často donátorem jejich mateřský konvent. O další rozšiřování knihovního fondu se poté starali především samotní členové klášterů a kapitul opisováním nových kodexů. Jimi provozovaná skriptoria příležitostně pracovala i na objednávku jejich představitelů či mecenášů, kteří takto získané rukopisy zpravidla darovali dalším církevním ústavům. S rozvojem univerzit a obecným nárůstem poptávky po knihách v období vrcholného středověku dochází k odklonu od této praxe a objevuje se stále více světských pisarů pracujících na zakázku, jejichž služby využívají i kláštery. Darované knihy však zůstávají významnými knihovními akvizicemi i nadále, ať už se jedná o reprezentativní dary církevním institucím a jejím představitelům, panovníkům či vysoké šlechtě, finanční odkazy a donace určené k nákupu knih, či věnování běžnějších rukopisů osobami mimo špičky tehdejší společnosti.

Po rozšíření knihtisku se postupně zvětšoval počet institucí i jednotlivců, kteří shromažďovali knihy a spolu s tím stoupal i počet knižních darů i dedikačních vpisků. Stranou ponecháváme dedikace tištěné jako přímé součásti knihy.

Jaké byly (a jsou) důvody pro věnování knihy? Běžným případem jsou dárky v rámci rodiny, k narozeninám či jiným svátečním dnům, dále dary mezi přáteli a sousedy nebo kolegy ze stejného oboru. Zvláštní a nejzajímavější kategorií jsou ovšem případy, kdy exemplář knihy daruje sám její autor. Obdarovanými pak bývali opět zejména kolegové a odborníci, ale velmi často též lidé zastávající významné funkce v politice či lidé vlivní díky svému společenskému zařazení. Dárce pak pravděpodobně očekával nějakou formu odměny, např. v podobě udělení nějakého titulu, přímlyvy u jiné osoby, finančního zajištění dalšího vědeckého výzkumu nebo alespoň uznání ve společnosti.

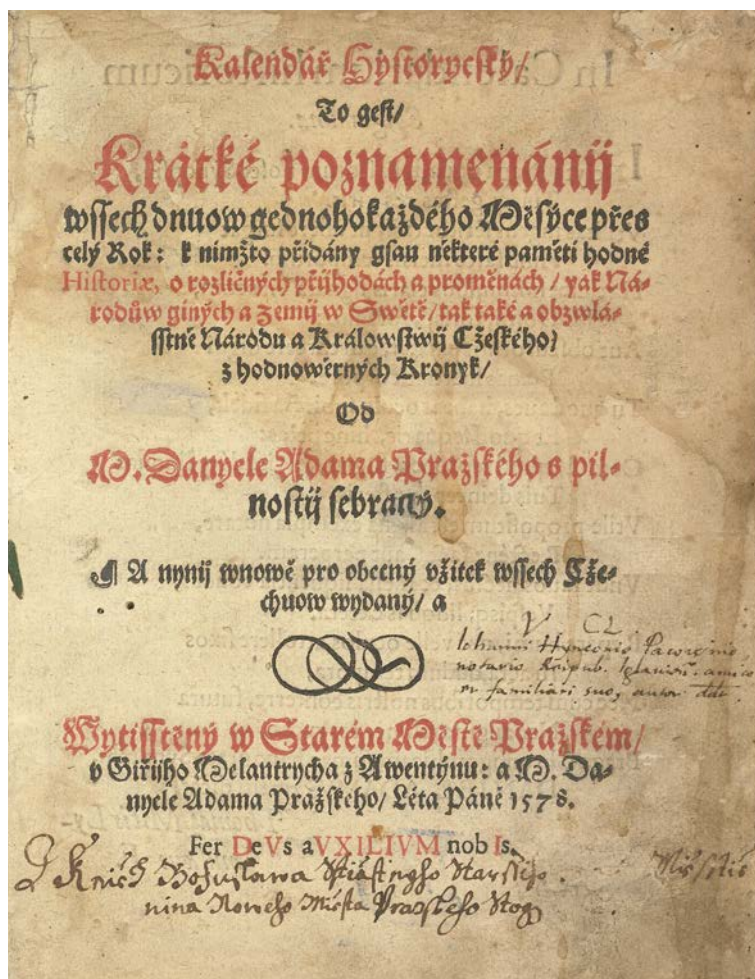
Protože fondy, ze kterých byly vybírány knihy na tuto výstavu jsou nesmírně různorodé a rozmanité, sešlo se v tomto katalogu široké spektrum dárců i obdarovávaných. Najdeme zde renesanční vzdělance (Daniel Adam z Veleslavína, Tadeáš Hájek z Hájku), panovníky (ruský car Alexander I.), řeholníky, vojevůdce (Josef Václav hrabě Radecký z Radče), aristokraty všech kategorií, vynálezce (Rudolf Christian Karl Diesel), ekonomy (Albín Bráf), dramatiky (Gerhart Johann Robert Hauptmann), proslulé spisovatele (Henryk Sienkiewicz, Vladislav Vančura, Rudolf Medek), básníky (Gabriele d'Annunzio, Christian Morgenstern, Rainer Maria Rilke, Vítězslav Nezval), malíře (Edvard Munch, Oskar Kokoschka), vědce (Joachim Barrande), úředníky, lékaře, politiky (Karel Kramář, Emil Hácha), historiky (František Palacký, Josef Pekař), duchovní, ale i prostého rolníka i oběti nacismu. Texty dedikací jsou v latině, češtině, němčině, italštině, španělštině, francouzštině i angličtině; jejich pisatelé pocházeli z různých států Evropy.

Dedikace patří mezi tzv. provenienční záznamy v knihách, na jejichž evidenci, průzkum a identifikaci se zaměřuje v České republice společný projekt *Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků* konsorcia Národního muzea, Národní

knihovny ČR a Národního památkového ústavu. Autory i adresáty dedikací nalezených v knihách zachycuje online databáze Provenio, jejímž cílem je nejen zmapování starších knihoven na našem území, ale také virtuální rekonstrukce starších knihoven, jejichž knihy se v průběhu minulých desetiletí a staletí rozptýlily po celém světě.

Jednotlivá hesla v katalogu jsou řazena podle příjmení dárců, dedikátorů.

Na výstavě *V nejhlubší úctě*¹ se autorsky i zapůjčenými exponáty podílely čtyři paměťové instituce: Knihovna Národního muzea, Národní památkový ústav, Národní knihovna ČR a Vědecká knihovna v Olomouci. Je jedním z výsledků společného výzkumného projektu Národního muzea, Národního památkového ústavu a Národní knihovny ČR obsahově zaměřeného na výzkum knižní provenience, dějin knihoven a souvisejících aspektů knižní kultury a dějin čtení.

Dedikace tiskaře Daniela Adama z Veleslavína písaři Janu Hynkovi z Velínova (viz č. 2) a exlibris blíže neznámého pražského měšťana Bohuslava Štátného

1 Projekt Virtuální rekonstrukce rozptýlených proveniencně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách (DG18P02OVV009) podpořený Ministerstvem kultury ČR v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity (NAKI II).

1. Vilniuský lékař mariánskolázeňskému lékaři

Adolf Abicht (* 1797 Erlangen, † 1860)¹ → Karel Josef Heidler z Heilbornu (* 22. ledna 1792 Sokolov, † 13. května 1866 Praha)²

Dedikační vpisek: „à Monsieur le Dr. Heidler comme Souvenir et témoignage de sa plus Haute Estime Marienbad le 20 de Juillet 1841.“

Adolf Abicht (1797–1860) pocházel z Německa, ale vyrostl ve Vilniusu. V roce 1816 dokončil studium lékařské fakulty a pracoval na patologické klinice ve Vilniusu. V roce 1825 se stal profesorem patologie. Zveřejnil četné odborné práce ve vědeckých časopisech i knižně, byl také redaktorem časopisu *Dziennik medycyny*. V roce 1841 navštívil Mariánské Lázně a věnoval exemplář svého díla *Institutiones therapeuticae generalis*³ Karlu Josefovi Heidlerovi z Heilbornu (1792–1866). -maš-

2. Spisovatel a tiskař básníkovi a písaři

Daniel Adam z Veleslavína (* 10. září 1546 Veleslavín u Prahy, † 18. října 1599 Praha) → Jan Hynek z Velínova (* 1550 Pacov, † 28. října 1623 Jihlava)

Dedikační vpisek: „Viro. CLaro. Iohanni Hynconio Pacovinio notario Reipublicae. Iglaviensis. amico et familiari suo, autor dedit.“

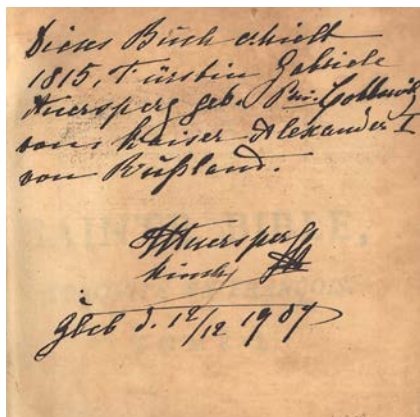
Daniel Adam z Veleslavína vystudoval pražskou univerzitu, v letech 1569–1576 pak na ní jako profesor přednášel. Přestože se po sňatku s dcerou tiskaře Jiřího Melantricha z Aventinu začal věnovat především tiskařské a nakladatelské činnosti, jeho vzdělání a zájmy se projeví v zapojení humanistických děl do edičního programu tiskárny i ve vysoké jazykové kvalitě zde vydaných textů.⁴ Mezi Adamovy nejvýznamnější a dodnes hojně využívané knihy, na nichž se podílel i autorsky, patří *Kalendáře historické* popisující dějinné události seřazené podle jednotlivých dní v roce. Jeden výtisk⁵ daroval svému příteli Janu Hynkovi z Velínova. S ním se pravděpodobně setkal v době jeho bakalářských studií, kdy Hynek projevoval pro humanisty typický zájem o literaturu a básnictví. Od roku 1577 pak působil jako český nižší městský písař v Jihlavě a toto město zastupoval při důležitých správních jednáních. V pozdním věku se zapojil do stavovského odboje, za což byl na mnohé přímluvy potrestán pouze dvouměsíčním žalářem a ztrátou majetku.⁶ -vla-

3. Ruský car české princezně

Alexander I. Pavlovič car a samoděržaví vši Rusi (* 23. prosince 1777 Sankt-Petěrburg, † 1. prosince 1825 Taganrog)⁷ → Gabriela princezna z Auerspergu (* 19. července 1793 Vídeň, † 11. května 1863 Vídeň)⁸

Dedikační vpisek: „Dieses Buch erhielt 1819 Fürstin Gabriele Auersperg geb. Prz. Lobkowitz vom Kaiser Alexander I. von Russland. W. Auersperg Kinsky Žleb d. 12/12. 1907“

Gabriela princezna z Lobkowitz (1793–1863), dcera Josefa Františka knížete z Lobkowitz (1772–1816), se v roce 1811 provdala za Vincenta prince z Auer-

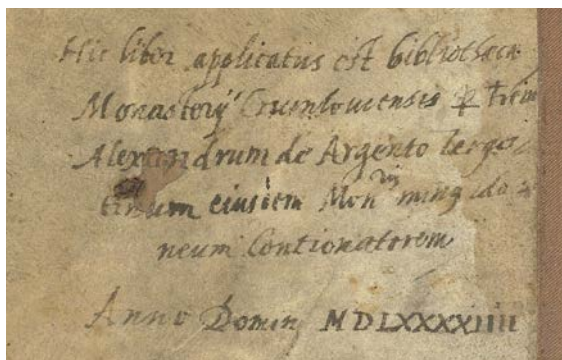
spergu (1790–1812). Podle rodinné tradice, zaznamenané vpiskem Vileminy hraběnky Kinské (1857–1909),⁹ od roku 1878 manželky Gabrielina vnuka Františka Josefa prince z Auerspergu (1856–1938), dostala princezna Gabriela v roce 1815 knižní dar od ruského cara Alexandra I. Pavloviče (1777–1825). Šlo o francouzskou edici Bible vytištěné v Paříži v roce 1776. –maš-

4. Kvardián svému klášteru

Alexander de Argento Tergestinus († 1594?) → Klášter minoritů v Českém Krumlově

Dedikační vpisek: „*Hic liber applicatus est bibliothecae Monasterii Crumloviensis per fratrem Alexandrum de Argento Tergestinum eiusdem monasterii minus idoneum contionatorem. Anno Domini MDLXXXIII.*“

Blíže nepřilíši známý řeholník Alexander de Argento Tergestinus, tj. z Terstu, působil koncem 16. století jako kazatel v českokrumlovském minoritském klášteře, kde je roku 1593 doložen též ve funkci kvardiána a v následujícím roce zde, soudě podle záznamu o jeho odkazu, pravděpodobně rovněž zemřel.¹⁰ Pro svoji kazatelskou činnost měl v držení i vlastní knihy, které obdobně jako většina dalších mnichů činných jako kazatelé odkázal klášterní knihovně.¹¹ Zajímavostí z jeho odkazu je latinská na pergamentu psaná postila z roku 1343.¹² Jak totiž doklá-

dá rukou 15. století psaná poznámka „*liber monasterii sacrosanctae Virginis Marie in Crumpnaw*“ na zadním přidešti, kniha krumlovským minoritům v minulosti již patřila. Není jasné, kdy a jak rukopis tuto ve své době významnou knihovnu opustil, jestli Alexander de Argento tento již v jeho době starý kodex využíval při své kazatelské činnosti a ani jak ho získal, nicméně díky jeho daru se do ní opět vrátil.¹³ –muž-

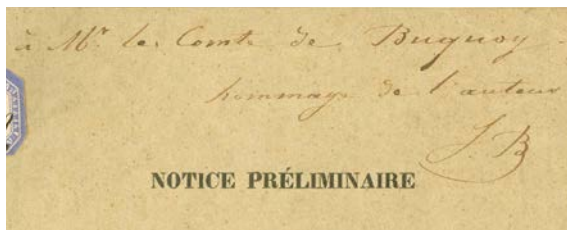
5. Slavný vědec učenému hraběti

Joachim Barrande (* 11. srpna 1799 Saugues, † 5. října 1883 Frohsdorf)¹⁴ → Jiří August de Longueval hrabě Buquoy (* 7. září 1781 Brusel, † 19. dubna 1851 Praha)¹⁵

Dedikační vpisek: „*a Mr. le Comte de Buquoy hommage de l'auteur J. B.*“

Joachim Barrande (1799–1883), francouzský inženýr a paleontolog, se stal celosvětově známým vědcem svým průzkumem geologických útvarů a zkamenělin ve středních Čechách. Velkou část života strávil v Praze a podstatnou část svých sbírek věnoval Národnímu muzeu. Exemplář svého vědeckého díla *Notice préliminaire sur le système silurien et les Trilobites de Bohême*¹⁶ věnoval Jiřímu Augustovi de Longueval hraběti Buquoyovi (1781–1851).¹⁷ Tento dnes už zapomenutý polyhistor byl jedním z nejpozoruhodnějších aristokratů první poloviny 19. století. Během nepřilíši úspěšných studií jej nejprve zaujala matematika, později i fyzika, chemie, technické obory a národní hospodářství. Zároveň se věnoval přírodním vědám, anatomii, zoologii a botanice. Na svých statcích zaváděl moderní hospodářské reformy, jako první v Čechách zakoupil například v roce 1803 parní stroj, zaváděl textilní průmysl a velice

se zajímal o sklářství. Podařilo se mu vynalézt zvláštní druh skla, které nazval hyalit. Další prvenství, které mu náleží, je založení prvního přírodního chráněného území v Čechách. Žofiin prales v Novohradských horách byl vyhlášen rezervací už v roce 1838, dvacet let před Boubínem.

Hrabě Buquoy miloval také hudbu a podporoval nadané umělce, například Václava Jana Tomáška. Jako velká část české aristokracie té doby podporoval hrabě Buquoy Národní muzeum a byl členem jeho výboru. Velkým překvapením bylo jeho politické vystoupení v revolučním roce 1848. Mnozí jeho současníci nevěděli o radikálnosti jeho politických postojů a ani netušili, že Buquoy vůbec umí česky. Svým rezolutním vystupováním si získal obyvatele Prahy natolik, že „pražská revoluční ulice byla ochotna provolat ho českým králem“. Podporoval nejen národní, ale i zjevně revoluční studentské a dělnické spolky. Proto byl rakouskými úřady zatčen a uvězněn. Po svém propuštění se věnoval jen svým vědeckým zálibám. Časem se Jiří Buquoy stával čím dál tím podivínštějším. Protože nemohl v noci spát a zároveň nevydržel dlouho číst, vsedě ani vleže, zaměstnával sluhu, který před ním chodil s knihou připevněnou na zvláštním nosiči na zádech. Jeho knihovna ze zámku Nové Hradky v jižních Čechách obsahuje filosofii, přírodovědu, matematiku, hospodářství a techniku.¹⁸

-maš-

6. Abatyše svému klášteru

Ludmila Blíživská z Blíživy (asi pol. 16. stol.) → Klášter sv. Jiří v Praze

Dedikační vpisek: „*Tyto knihy sou koupene za urozené a nábožné panny Lidmily z Blíživy, abatyše kláštera sv. Jiří na Hradě pražském sobě a budoucím svým. A kdož by je od toho konventu jal, nic mu se šťastně nepovede než jako tomu, kterýž duchovní věci krađe a záduši loupí. Léta páně 1556 manu propria.*“

Kosmografie z roku 1554 je považována za největší českou tištěnou knihu 16. století a patří mezi finančně nejnákladnější pražské předbělohorské tisky. Popisuje vznik a vývoj světa z pohledu geografie a astronomie dle dobově přijímaných chronologických mezníků: od stvoření světa přes exodus Izraelitů ke Kristovu narození a dále. Jen dva roky po jejím vydání zakoupila jeden výtisk¹⁹ Ludmila z Blíživy (dnes Blížejev u Horšovského Týna), pocházející z vladyckého rodu Blíživských z Blíživy.²⁰ Knihu darovala svému konventu, tedy ženskému benediktinskému Klášteru sv. Jiří na Pražském hradě, kde v letech 1550–1562 působila jako abatyše.²¹ K záznamu o donaci nezapomněla připojit varování namířené proti případným zlodějům.

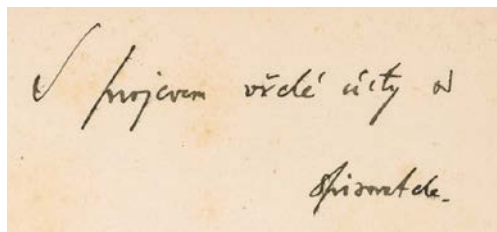
-vla-

7. Politik a ekonom českému hraběti

Albín Bráf (* 27. února 1851 Třebíč, † 1. července 1912 Roztoky u Prahy)²² → Karl Bonaventura de Longueval hrabě Buquoy (* 24. září 1854 Vídeň, † 9. srpna 1911 Vídeň)²³

Dedikační vpisek: „*S projevem vřelé úcty od spisovatele*“

Albín Bráf (1851–1912) byl český právník, vysokoškolský profesor, národohospodář, politik a novinář. Podílel se významnou měrou na vytvoření českého národohospodářského názvosloví a je považován za zakladatele české národohospodářské školy. V únoru roku

1909 byl jmenován ministrem zemědělství (tehdy orby) Rakousko-Uherské říše v Bienerthově vládě, kde mimo jiné usiloval o výhody pro české hospodářství. Avšak již v listopadu téhož roku podal demisi. Opětovně se stal ministrem v roce 1911 a byl jím až do své smrti. Exemplář své knihy o bankovních úvěrech v zemědělství²⁴

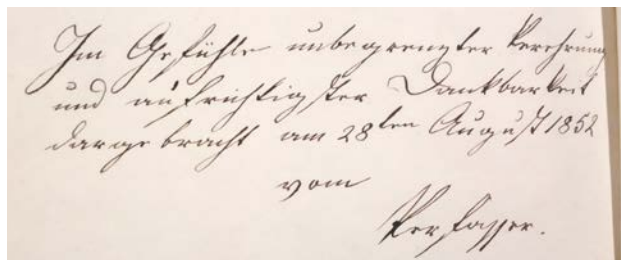
věnoval pravděpodobně Karlu Bonaventurovi hraběti z Buquoy (1854–1911). Tento šlechtic pocházel z rodu, který již v 17. století získal panství Nové Hradky v jižních Čechách.²⁵ Hrabě Karel Bonaventura byl dědičným členem panské sněmovny, komturem Královského uherského řádu svatého Štěpána, rytířem řádu Železné koruny 1. třídy a v roce 1911 byl jmenován rytířem řádu Zlatého rouna. Zámek a statek v Nových Hradech zdědil po svém otci a držel jej od roku 1882. V tamní knihovně²⁶ je více knih, které mu byly dedikovány. -maš-

8. Propagátor výroby hedvábí a chovu bource morušového moravskému knížeti

Claudius Wilhelm svobodný pán von Bretton (* 12. července 1822 Zlín, † 1879) → Hugo Karl kníže Salm-Reifferscheidt (* 15. září 1803 Brno, † 18. dubna 1888 Vídeň)

Dedikační vpisok: „Im Gefühle unbegrenzter Verehrung und aufrichtigster Dankbarkeit dargebracht am 28ten August 1852 vom Verfasser.“

Claudius Wilhelm svobodný pán von Bretton (1822–1879)²⁷, majitel velkostatku Zlín a člen Moravské hospodářské společnosti v Brně, usiloval o zavedení a rozšíření pěstování morušovníku, podporu chovu bource morušového a zpracování hedvábí v podmínkách moravského šlechtického velkostatku. Svou knihu²⁸ věnoval majiteli rájeckého velkostatku Hugo Karlu knížeti Salm-Reifferscheidtovi (1803–1888)²⁹ v naději, že jej získá pro myšlenku pěstování morušovníků, chovu bource morušového a zřízení školy pro výrobu hedvábí, neboť na rájeckém panství se

nacházely „nikoliv nepodstatné porosty morušovníku“. Autor knihy se odvolává i na podporu Cyrila Františka Nappa (1792–1867), opata augustiniánského kláštera a významného kulturně-politického činitele v Brně, podporovatele ovocnářství, vinařství a včelařství.³⁰ -hol-

9. Mykolog vojevůdci

August Carl Joseph Corda (* 22. října 1809 Liberec, † září 1849)³¹ → Eduard hrabě z Clam-Gallasu (* 14. března 1805 Praha, † 17. března 1891 Vídeň)³²

Dedikační vpisok: „Seiner Hochgeboren Herrn Eduard Graf Clam-Gallas ! Als Zeichen wirklichen und innigen Hochachtung und Verehrung der Verfasser.“

August Carl Joseph Corda (1809–1849) byl světově proslulý český přírodovědec, mykolog

a jeden ze zakladatelů vědecké ilustrace v oblasti mikroskopické stavby hub a rostlin. Stýkal se s Alexandrem von Humboldtem a Kašpar hrabě ze Sternbergu ho zaměstnal v tehdejší Vlasteneckém (Národním) muzeu jako kustoda živočišných sbírek. Jako jeden z prvních vědců prozkoumal anatomickou stavbu fosilních rostlin. Jeho výzkumy značně předběhly svou dobu. V roce 1847 se vydal na výzkumnou cestu do Texasu, kterou finančně podpořil František kníže Colloredo-Mansfeld (1802–1852). Při návratu se loď Viktoria potopila v Atlantickém oceánu a nadějný vědec zemřel. Exemplář svého díla *Icones Fungorum hucusque cognitorum* vydávaného³³ v Praze v letech 1837–1854 věnoval Eduardu hraběti z Clam-Gallasu (1805–1891), slavnému vojevůdci a majiteli zámku Frýdlant.³⁴ -maš-

10. Rakouský historik jihočeské princezně

Egon Cäsar Conte Corti (* 2. dubna 1886 Záhřeb, † 17. září 1953 Klagenfurt)³⁵ → Mary Agnes princezna z Rohanu (* 1. listopadu 1865 North Bank, † 6. února 1926 Choustník)³⁶

Dedikační vpisec: „*Prinzessin Mary Rohan in aufrichtiger Verehrung und Ergebenheit Egon C Corti Weihnachten 1922*“

Egon Cäsar Conte Corti (1886–1953) pocházel z lombardské šlechtické rodiny. Vystudoval vojenskou akademii ve Vídni, stal se důstojníkem, ale po první světové válce vystudoval také historii. Proslul jako autor řady populárních historických děl. Exemplář biografie belgického krále Leopolda I.³⁷ věnoval Mary Agnes princezně z Rohanu (1865–1926) nebo její stejnojmenné dceři Mary (1891–1977). Kniha je součástí knihovny zámku Choustník³⁸, který patřil této větvi Rohanů. Další osobní dedikace tohoto autora nalezneme např. v zámecké knihovně Svojsín, Hoštice, Lešná u Valašského Meziříčí nebo Kolečovice. -maš-

11. Zakladatel Panevropy moravskému hraběti

Richard Nikolaus hrabě Coudenhove-Kalergi (* 16. listopadu 1894 Tokio, † 27. července 1972 Schruns)³⁹ → František Mořic hrabě Dubský z Třebomyšlic (* 13. září 1883 Zdislavice, † 15. září 1965 Vídeň)⁴⁰

Dedikační vpisec: „*Feri Dubsky in herzlicher Freundschaft Dicky Coudenhove*“

Richard Mikuláš hrabě Coudenhove-Kalergi (1894–1972) byl synem hraběte Jindřicha (1859–1906), rakousko-uherského diplomata a nevšedního myslitele, a Mitsu Aoyama (1874–1941) pocházející z japonské obchodnické rodiny. Narodil se v Tokiu a mládí prožil v západočeských Poběžovicích, kde rodina vlastnila zámek a velkostatek.⁴¹ S úspěchem se zabýval studiem filozofie a politiky a v roce 1923 se stal zakladatelem a prezidentem Panevropské unie se sídlem v Ženevě. Cílem tohoto hnutí bylo vytvoření demokratického svazu evropských států. V roce 1938 byl Richard Mikuláš donucen v souvislosti s anšlusem Rakouska, kde se často zdržoval, uprchnout do Švýcarska a od roku 1940 působil jako profesor historie v New Yorku. Po válce se vrátil do Evropy a stále se snažil vydobýt prostor pro svou velkou myšlenku - jednotnou Evropu. V roce 1947 se stal generálním sekretářem jím založené Evropské parlamentní unie a o pět let později prezidentem Evropského hnutí. Z globálního světového hlediska viděl nebezpečí ve trojí masové ideologii: v bolševismu, islámském fundamentalismu a nacionalismu. Varoval také před komunistickými puči, které se mohou „každým dnem odehrát v jakémkoliv evropském hlavním městě“. Obranu před všemi politickými katastrofami viděl přirozeně ve sjednocené a demokratické Panevropě. Naplnění svého snu, sjednocené

Evropy, se bohužel nedožil. Exemplář své knihy *Adel* vydané v Lipsku v roce 1922⁴² věnoval Františku Mořicovi hraběti Dubskému z Třebomyšlic (1883–1965),⁴³ majiteli moravského zámku Hoštice a spolutvůrci tamní zámecké knihovny.⁴⁴ František Mořic působil před první světovou válkou v rakousko-uherské diplomacii⁴⁵ a zároveň byl autorem povídek, dramát i sonetů.⁴⁶ Formulace dedikace prozrazuje, že se oba šlechtici osobně dobře znali. -maš-

12. Drahým přátelům Bedřichovi a Jitce

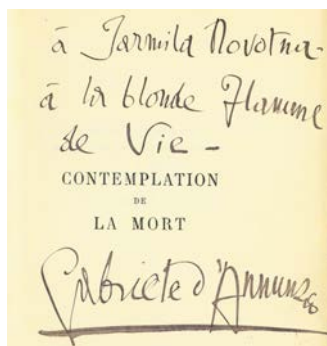
Jan Čep (* 31. prosince 1902 Myslechovice u Litovle, † 25. ledna 1974 Paříž) → Bedřich Fučík (* 4. ledna 1900 Čáslavice, † 2. července 1984 Praha) a Jitka Fučíková (* 4. září 1903 Praha, † 26. června 1987 Praha)

Dedikační vpisek: „*Drahým přátelům Bedřichovi a Jitce tak jak nikomu jinému toto mé všechno z nehlubšího srdce Jan Čep 25. dubna 1931.*“

Toto rukopisné věnování je jedno z řady, které napsal spisovatel, od roku 1948 pařížský exulant, Jan Čep (1902–1974)⁴⁷ do knih svým přátelům, s nimiž ho pojilo pevné dlouholeté přátelství; literárnímu kritiku, redaktoru a překladateli Bedřichu Fučíkovi (1900–1984) a jeho ženě Jitce Fučíkové-Skalákové (1903–1987), rovněž překladatelce. Dedikaci najdeme v knize Čepova povídkového souboru *Zeměžluč* vydaného v roce 1931 nakladatelstvím Melantrich, kde byl ředitelem od r. 1929 právě Bedřich Fučík. Část pozoruhodné osobní knihovny Fučíkových, kterou Knihovna Národního muzea získala v roce 2001, obsahuje však nejen soubor produkce nakladatelství Melantrich z období třicátých let 20. století nebo četná samizdatová vydání české beletrie z let 70. až 80., ale také řadu autorských knižních darů věnovaných Bedřichu a Jitce Fučíkovým dalšími literárními přáteli. Často v nich najdeme rukopisná věnování plná hlubokého přátelského citu a obdivu, v případě Jitky Fučíkové pak i obdivu milostného pramenícího z čisté platonické lásky, z níž se autoři knih a dedikací (Jan Čep, Jan Zahradníček aj.) tímto způsobem vyznávali.⁴⁸

Knihu *Zeměžluč* věnoval Jan Čep, zjevně o několik let později již ve francouzském exilu, též spisovatelce Lidě Durdíkové, provdané Faucherové (1899–1955), žijící od roku 1933 ve Francii.⁴⁹ Napsal jí: „*Paní Lidě Faucherové mezi 'vzpomínky z Čech', neboť 'centaurée' není zdaleka tak pěkné slovo jako zeměžluč – a není tak hořké. Jan Čep.*“ Autorovo věnování v knize, jež se dochovala v Knihovně pařížského Institutu slovanských studií,⁵⁰ je zde však svědectvím „hořkosladkého“ stesku po domově, který byl autor nucen opustit. -kaš-

13. Slavný italský básník české operní pěvkyni

Gabriele d'Annunzio (* 12. března 1863 Pescara, † 1. března 1938 Gardone Riviera)⁵¹ → Jarmila Novotná, provdaná Daubková (* 23. září 1907 Praha, † 9. února 1994 New York)⁵²

Dedikační vpisek: „*à Jarmila Novotna à la blonde flamme de Vie Gabriele d'Annunzio*“

Slavný italský básník Gabriele d'Annunzio (1863–1938) se ve svém bouřlivém životě také věnoval politice a v mnohém inspiroval Benita Mussoliniho. Byl také velkým ctitelem hudby a jistě proto věnoval francouzský překlad svého díla

Contemplation de la mort, vydaného v Paříži v roce 1928, české operní pěvkyni Jarmile Novotné (1907–1994), která působila v milánské La Scalle a v roce 1929 vystupovala v Neapoli. Slavného básníka, který byl fascinován její krásou, navštívila v jeho domě.⁵³ Jarmila Novotná byla manželkou Jiřího Antonína šlechtice Daubka (1890–1981) a žila s ním do roku 1948 na rodovém zámku v Litni. Po komunistickém puči emigrovala rodina do USA. -maš-

14. Rodák z Valladolidu brněnskému profesorovi

Miguel Delibes (* 17. října 1920 Valladolid, † 12. března 2010 Valladolid) → Jaroslav Rosendorfský (* 26. ledna 1907 Dubňany u Hodonína, † 26. ledna 2002 Brno)

Dedikační vpisek: „*A mi buen amigo el profesor Rosendorfsky en recuerdo de la Feria del libro de Valladolid con un abrazo Miguel Delibes Julio 68*“

Toto přátelské věnování se dochovalo na předním předešlé knihy povídek španělského romanopisce, novináře a esejisty, jednoho z největších španělských prozaiků druhé poloviny 20. století a nositele řady literárních ocenění Miguela Delibese (1920–2010)⁵⁴ *La Partida* (Partie) vydané v Madridu roku 1967. Kniha se nachází, podobně jako další dvě knihy s Delibesovou autorskou rukopisnou dedikací, v souboru knih jednoho z průkopníků romanistiky brněnské univerzity, filologa a překladatele Jaroslava Rosendorfského (1907–2002), autora dodnes široce používaného Italsko-českého a Česko-italského slovníku (1956, 1960). Je to jednak Delibesova povídková kniha *Cinco horas con Mario* z roku 1966 (v českém překladu *Pět hodin s Mariem*) a první díl souborného díla *Obras completas*, který spisovatel daroval svému českému příteli v Brně v roce 1968 s podobně srdečným autorským přípisem „*A mi excelente amigo Jar. Rosendorfsky, agradeciéndole su hospitalidad, con un cordial abrazo Miguel Delibes abril 68 Brno*“ („*Mému dobrému příteli profesorovi Rosendorfskému na památku Dnů knihy ve Valladolidu srdečně Miguel Delibes červenec 68 Brno*“). Mezi Miguelem Delibesem, spisovatelem, jenž celý život zůstal věrným rodnému Valladolidu („Mezi mými zásadami stojí v popředí zásada věrnosti: ženě, městu, nakladateli, novinám“ jak sám prohlásil), a brněnským romanistou vzniklo nepochybně přátelské pouto. Bylo to nejen pouto osobní, ale je to pouto spojující Kastilii s metropolí jižní Moravy. Knihy Jaroslava Rosendorfského jsou toho důkazem. Soubor 171 knih z pozůstalosti po doc. PhDr. Jaroslavu Rosendorfském, v nichž se nacházejí cenné či zajímavé rukopisné dedikace významných italských, španělských, francouzských i českých spisovatelů adresovaných J. Rosendorfskému, získalo jako odúmrť Národní muzeum v roce 2017.⁵⁵ Umělecká sbírka, 55 obrazových děl českých, italských a španělských umělců, připadla v témže roce Moravské galerii v Brně. -kaš-

15. Vynálezce Dieselova motoru ikoně sociálnědemokratického hnutí

Rudolf Christian Karl Diesel (* 18. března 1858 Paříž, † 30. září 1913 Lamanšský průliv)⁵⁶ → Karl Johann Kautsky (* 16. října 1854 Praha, † 17. října 1938 Amsterdam)⁵⁷

Dedikační vpisek: „*Herrn Karl Kautsky überreicht vom Verfasser*“

Osudy proslulého vynálezce Dieselova motoru lze přirovnat ke světoběžníkovi, jehož štěstěna opustila. Rudolf Diesel (1858–1913) se narodil v Paříži, kde i vyrůstal. Jeho otcem byl vyučený knihvazač Theodor Diesel, který v roce 1848 odešel z Augsburgu do Paříže, kde se

živil jako výrobce koženého zboží. Matka Anna Elisabeth (rozená Strobel) pak pocházela z Norimberku. Prusko-francouzská válka však rodinu vyhnala do Londýna. Mladý Rudolf se zde příliš nezdržel, neboť zamířil studovat do Německa. Nejprve k otcovu strýci do Augsburgu a posléze do Mnichova, kde v roce 1880 dokončil studia na Königlich Bayerische Technische Hochschule. Již během studií si ho všiml vědec a podnikatel Carl Linde, pro nějž začal Diesel pracovat

v jeho pařížské firmě. V roce 1890 se Diesel vrátil do Německa a o dva roky později si nechal patentovat svůj spalovací motor, který nadále zdokonaloval až k pověstnému vysokotlakému spalovacímu pístovému motoru se samočinným zážehem – tzv. dieselem. Psal se rok 1897. Záhadou zůstává jeho neobjasněná smrt z 29. září 1913. Toho dne Diesel nastoupil v Antverpách na trajekt. Do Londýna na obchodní schůzku však již nikdy nedorazil. Jeho tělo se za několik dní po zmizení našlo v moři. Spekulace o sebevraždě se nikdy nepotvrdily. Teze o jeho záměrném odstranění rovněž ne. Jeho snem bylo využít svůj vynález pro dobro lidstva. Proto soustavně odmítal nabídky německého císařského námořnictva. Navíc se Diesel zabýval nejen technickými, ale i sociálními otázkami, což není příliš známo. V roce 1903 vydal knihu *Solidarismus: Natürliche wirtschaftliche Erlösung des Menschen (Solidarismus: Přirozené ekonomické vysvobození člověka)*. Představuje v ní koncept ekonomiky založené na solidaritě, ve které dříve závislí zaměstnanci berou financování, výrobu a distribuci zboží do svých rukou. V jeho pojetí jde vlastně o uzavřený ekonomický cyklus s vyloučením tržních vztahů. „Solidarismus je slunce, které rovnoměrně svítí na všechny“. A na rozdíl od socialismu ho lze dosáhnout „v rámci stávajících zákonů, v mírovém vývoji“.⁵⁸

Jeden exemplář svého díla o solidarismu poslal Diesel ikoně sociálnědemokratického hnutí, pražskému rodáku Karlu Kautskému (1854–1938). Přestože Kautského otec Jan byl národně citícím Čechem, výraznější vliv na jeho vývoj měla matka Minna a její rodina, pocházející ze Štýrského Hradce. Doma se tudíž mluvilo německy. Rodina pobyla v Praze jen do roku 1863, poté přesídlila do Vídně, kde Karl studoval práva a kde propadl socialistickému hnutí. Během 80. a 90. let 19. století se Kautsky postupně vypracoval na jednu z čelných postav evropského marxismu (jeho tvůrce znal osobně, přičemž s Engelsem ho pojilo přátelství).⁵⁹ Dokonce býval titulován jako „rudý papež“. Bolševické postupné uchopování monopolu moci, odstraňování tradičního parlamentarismu, do něž sociální demokraté vkládali velké naděje, vypuknutí občanské války a praxe válečného komunismu, to vše vedlo Kautského k sepsání velké kritiky vydané ve Vídni v roce 1918 pod názvem *Diktatura proletariátu*. Kautsky chápal socialismus v osvícenském a humanistickém smyslu nejen jako osvobození proletariátu a jedné třídy, ale osvobození lidstva, což považoval bez demokracie (myšleno tradiční zastupitelské na základě všeobecného volebního práva) za nemyslitelné.⁶⁰ Právě zde nalezneme některé styčné body, které Diesela a Kautského spojovaly.

Výše uvedený exemplář s dedikací pochází ze sbírky německého sociálnědemokratického poslance Emila Basnera, která přešla do majetku Berliner Stadtbibliothek, odkud byla vlivem válečných událostí v roce 1944 evakuována na Moravu, kde se po roce 1945 ocitla v Univerzitní knihovně v Olomouci.⁶¹

-glo-

16. Filmoví producenti českému průmyslníkovi, velkostatkáři a rytíři

V roce 1929 se rozhodla skupina českých filmových producentů natočit film o svatém Václavovi. Vytvořili společnost „Millenium-film v Praze spolek pro vytvoření československého historického filmu“. Prezidentem spolku byl Dr. T. Novák, ministerský rada, prvním viceprezidentem Miloš Havel, majitel paláce Lucerna, druhým viceprezidentem Gustav Svojsík, majitel koncertní kanceláře a jednatelem Dr. Josef Hronek, ministerský rada. Prostředky na vytvoření filmu měly být shromážděny výhradně z darů vlastenecky naladěných mecenášů. Celkový náklad na tento velkofilm byl odhadnut na 3.500.000 korun, což bylo „víc kapitálu, než mohlo se dosud v Československu na filmy věnovati.“ Autory scénáře byli Jan Stanislav Kolár a Josef Munclinger.

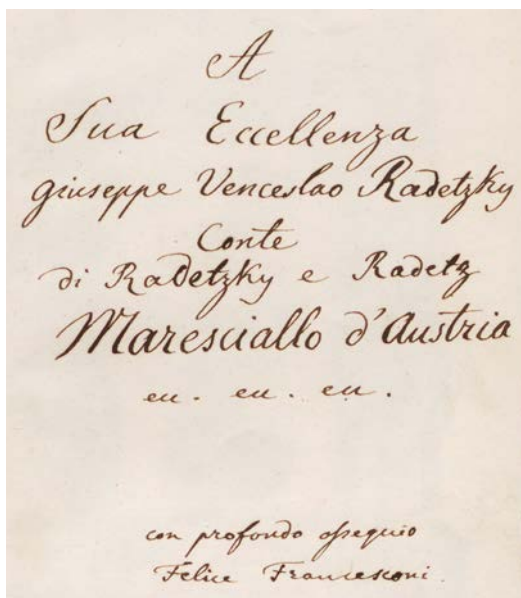
Jedním z těch, kdo obdrželi strojopisné filmové libreto s dopisem zakončeným slovy „v nejhlubší úctě“ a prosbou o příspěvek byl i Cyril rytíř Bartoň z Dobenína (1863–1953). Není zřejmé, zda k vytvoření filmu přispěl, ale je to více než pravděpodobné. Libreto ovšem opatřil svým exlibris a uložil jej do své knihovny na Zbraslavi. Film byl zdárně dokončen režisérem Janem Stanislavem Kolárem a v roce 1930 se konala jeho slavnostní premiéra. Hlavní role byla svěřena Zdeňku Štěpánkovi. -maš-

17. Univerzitní profesor slavnému vojevůdci

Felice Francesconi (činný 1842–1867)⁶² → Josef Václav hrabě Radecký z Radče (* 2. listopadu 1766 Třebnice, † 5. ledna 1858 Milán)⁶³

Dedikační vpisek: „*A Sua Eccellenza Giuseppe Venceslao Radetzky Conte di Radetzky e Radetz Maresciallo d’Austria etc. etc. etc. con profondo ossequio Felice Francesconi*“

Pedagog a překladatel Felice Francesconi působil v letech 1842–1867 na Karlo-Ferdinandově univerzitě jako profesor italského jazyka, literatury a stylistiky. Nejznámějším počinem jeho překladatelské tvorby je překlad *Rukopisu královédvorského* z roku 1851.⁶⁴ V téže roce vzešla z pražské Rohličkovy tiskárny Francesconiho drobná dvojjazyčná kniha *Památka z Prahy (Andenken von Prag)*⁶⁵ dedikovaná Karlu svobodnému pánu Mecséry de Tsoór (1804–1885). Výtěžek z jejího prodeje měl být věnován na stavbu kostela svatého Cyrila a Metoděje v Karlíně, jenž byl po dokončení v roce 1863 vysvěcen kardinálem Bedřichem ze Schwarzenbergu (1809–1885).⁶⁶ Není bez zajímavosti, že právě kardinálovi Francesconi věnoval v *Památce z Prahy* sonet oslavující jeho slavnostní vjezd do Prahy 15. srpna 1850 u příležitosti ujmoutí se úřadu arcibiskupa pražského.⁶⁷ Jeden výtisk Francesconi opatřil rukopisnou dedikací pro Josefa Václava hraběte

A
Sua Eccellenza
giuseppe Venceslao Radetzky
Conte
di Radetzky e Radetz
Maresciallo d'Austria
eu. eu. eu.
con profondo ossequio
Felice Francesconi.

Radeckého z Radče (1766–1858), polního maršála, reformátora rakouské armády a politika, který byl již za svého života považován za jednoho z nejvýznamnějších evropských vojevůdců. Avšak zda se tato kniha skutečně stala součástí maršálovy osobní knihovny, nelze s jistotou doložit. Ve druhé polovině 19. století se za dosud

neobjasněných okolností dostala do sbírek Schwarzenberského ústředního archivu ve Vídni, s jehož fondy byla po roce 1892 přestěhována do Českého Krumlova a následně začleněna do fondu zámecké knihovny.⁶⁸ -žah-

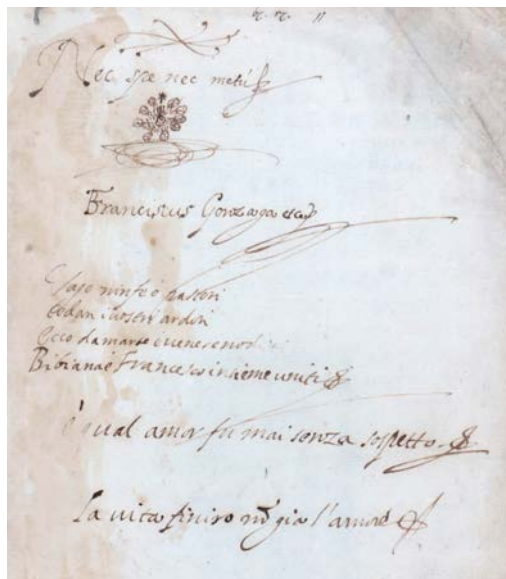
18. Italský markýz nevěstě z rodu Pernštejnů

Giovanni Francesco Gonzaga di Castiglione delle Stiviere (* 27. dubna 1577 Castiglione delle Stiviere, † 23. října 1616 Maderno) → Bibiana Margaretha Barbora Katharina Eusebia z Pernštejna (* 1578, † 17. února 1616 Castiglione delle Stiviere)

Dedikační vpisek: „*Vage ninfe e pastori, Cedan i nostri ardori, Ecco da Marte i Venere nodriti, Bibiana e Francesco insieme uniti*“

Francesco Gonzaga (1577–1616) pocházel z významného italského rodu Gonzagů, který měl úzké vazby na habsburské dvory v Madridu i v Praze. Mladý Francesco pobýval v Praze od roku 1589 jako páže na dvoře Rudolfa II. Ač třetí syn, v roce 1593 zdědil rodový majetek a musel se vrátit do Itálie řešit vzniklé dědické spory.⁶⁹ Váhavý postoj císaře Rudolfa II. k vyřešení sporů o italské državy Gonzagů si vynutil Franciscův častý pobyt na pražském

císařském dvoře. Zde se seznámil se svou budoucí manželkou Bibianou z Pernštejna (1578–1616), dcerou Vratislava z Pernštejna (1530–1582) a Marie Manrique de Lara (1538–1608). Bibiana byla vychovávána na dvoře své starší sestry Polyxeny z Rožmberka (1566–1642), která se měla postarat o sestřinu budoucnost mimo jiné i volbou vhodného ženicha. O Bibianině kráse a ctnostech se dochovala dobová svědectví jejich současníků a svědčí o ní i dochované portréty.⁷⁰ Vzhledem k úzkým vazbám Rožmberků a pánů z Hradce připadal jako ženich v úvahu Jáchym Oldřich z Hradce, syn nejvyššího kancléře Českého království. O Bibianu však projevil zájem markýz di Castiglione a jejich sňatek je vzácným případem, kdy v pozadí dojednané svatby bylo milostné vzplanutí.

Dokladem toho jsou i dedikační italsky psané verše na předsádce dobově populárního díla španělského historika Pedra Mejíi (* asi 1496, † asi 1552) *Historia imperial y cesarea*⁷¹ „*Mlžné nymfy a pastýři, pohasni vaší lásky žár, Hle z Marta i Venuše vzešlí, Bibiana a Francesco spojení jsou v jeden pár*“.⁷²

Přesné okolnosti ani datum darování knihy sice neznáme, z romantického vyznění věnování lze ale usuzovat, že ji Bibiana dostala v období namlouvání, ještě před sňatkem v roce 1598.

K veršům přidal okouzlený Francesco kromě svého podpisu ještě několik osobních devíz - stoický latinský citát „*Nec spe, nec metu*“ (Bez naděje, beze strachu), verše z Ovidiovy sbírky *Heroides* „*E qual amor fu mai senza sospetto*“ (Která láska kdy nepochybovala) a italský verš „*La vita finire non gia lamore*“ (Můj život skončí, ne tak má láska).
-pal-

19. Lékař učenému hraběti

Friedrich Groos (* 23. dubna 1768 Karlsruhe, † 15. června 1852 Eberbach/Neckar)⁷³ → Jiří August de Longueval hrabě Buquoy (* 7. září 1781 Brusel, † 19. dubna 1851 Praha)⁷⁴

Dedikační vpisek: „*Den Hochgeboren Herrn Grafen Georg von Buquoy zu Prag, Verfasser mehrerer geistreichen philosophischen Schriften in tiefer Verehrung der Verfasser*“

Friedrich Groos (1768–1852) byl německý lékař a filozof a věnoval se psychologii a psychiatrii. Působil jako lékař nejprve v Karlsruhe, v několika dalších městech a od roku 1814 jako vedoucí lékař ústavu choromyslných ve Pforzheimu. Tento ústav v roce 1826 přestěhoval do Heidelbergu a přednášel na tamní univerzitě. Exemplář své knihy o mánii vydané v Heidelbergu v roce 1830⁷⁵ věnoval Georgu Augustovi hraběti z Buquoy (1781–1851), nevšednímu polyhistorovi a majiteli zámku Nové Hrady v jižních Čechách.
-maš-

20. Budoucí prezident panu baronovi

Emil Dominik Josef Hácha (* 12. července 1872 Trhové Sviny, † 27. června 1945 Praha)⁷⁶ → Ferdinand svobodný pán Hildprandt z a na Ottenhausenu (* 23. března 1863 Blatná, † 12. ledna 1936 Blatná)⁷⁷

Dedikační vpisek: „*Vysoce urozenému panu F. svob. pánu uctivě věnuje 19. 7. 13 E. Hácha*“

Emil Dominik Josef Hácha (1872–1945) byl český právník a politik. Během let 1925–1938 působil jako předseda Nejvyššího správního soudu. V listopadu 1938 byl zvolen prezidentem pomnichovské Česko-Slovenské republiky. Po rozbití zbytku Československa a vytvoření Protektorátu Čechy a Morava nacistickým Německem ke dni 15. března 1939 byl učiněn protektorátním státním prezidentem a zůstal jím až do zániku protektorátu v květnu 1945. Méně známá je jeho činnost právně-teoretická, literární a překladatelská; např. v roce 1902 spolu s bratrem Theodorem (1874–1957)⁷⁸ přeložil *Tři muže ve člunu*.⁷⁹ Exemplář své tištěné přednášky o soudech v Anglii⁸⁰ věnoval Ferdinandovi svobodnému pánu Hildprandtovi z a na Ottenhausenu (1863–1936), majiteli zámku Blatná. Na tomto zámku vznikla rozsáhlá rodová⁸¹ knihovna obsahující i staré tisky, filozofická díla 18. a 19. století, populární beletrii a poezii, ale především moderní odbornou literaturu zemědělskou, průmyslovou, díla o finančnictví i právu.
-maš-

21. Renesanční vědec vzdělanému úředníkovi

Tadeáš Hájek z Hájku (* 1. října 1525 Praha, † 1. září 1600 Praha) → Václav Vřesovec z Vřesovic (* 1532, † 19. července 1583 Praha)⁸²

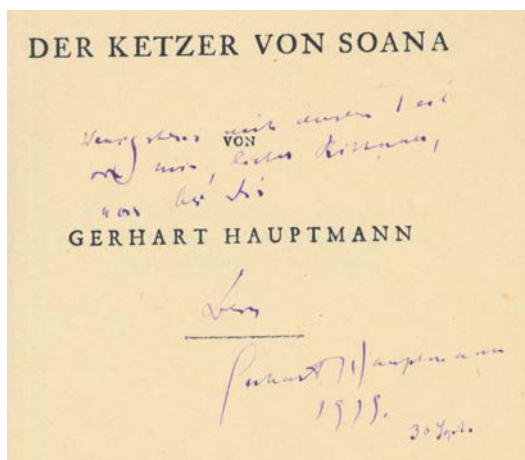
Dedikační vpisok: „*Nobiliss. D. Venceslao Wrzesovitio amico optimo Autor d[e]d[i]t*“

Všestranný humanistický vzdělanec Tadeáš Hájek z Hájku (1525–1600), „největší český učenec svého věku“,⁸³ pocházel z českého prostředí, jeho otec Šimon byl bakalářem svobodných umění pražské univerzity. Tadeáš navštěvoval univerzity ve Vídni a v Bologni, kde se vzdělával ve vědách matematických a lékařských, později také matematiku přednášel. Roku 1554 byl povýšen Ferdinandem I. (1503–1564) do šlechtického stavu. Jeho hlavní zálibou byla astronomie, je autorem významných pojednání o pozorování hvězd a kometách. Znal osobně věhlasné anglické alchymisty Edwarda Kellyho (1555–1597) a Johna Dee (1527–1609), jeho osobním přítelem byl významný dánský astronom Tycho Brahe (1546–1601). Tadeáš Hájek vynikl i na poli medicíny, stal se osobním lékařem císařů Maxmiliána II. Habsburského (1527–1576) a Rudolfa II. (1552–1612), za což byl roku 1571 pasován na rytíře. Do povědomí široké veřejnosti se dostal vydáváním populárních českých kalendářů⁸⁴ a překladem nejznámějšího herbáře Pietra Andrey Mattioliho (1501–1577) do češtiny, kdy jej zároveň doplnil o konkrétní poznatky z české flóry. Je také autorem zřejmě první světové publikace o pivu.⁸⁵ Ve všech dotčených oblastech mu patří velké zásluhy o české názvosloví.

Tadeáš Hájek byl roku 1575 členem komise, která měla vypracovat návrh znění České konfese.⁸⁶ V jejím čele stál rytíř Václav Vřesovec z Vřesovic (1532–1583), rada komorního soudu a bratr nejvyššího písaře Volfa Vřesovce z Vřesovic (1532–1569). Václav Vřesovec doma text konfese tajně vytiskl a tím si rozhněval císaře Maxmiliána II. Odešel proto do ústraní, kde se věnoval hlavně literatuře a alchymii.⁸⁷ Možná právě díky spřízněnosti zájmů mu Hájek věnoval své pojednání o kometě⁸⁸ a v dedikaci jej nazval „nejlepším přítelem“. -cis-

22. Slavný německý dramatik slezskému berlínskému herci a slezskému statkáři

Gerhart Johann Robert Hauptmann (* 15. listopadu 1862 Szczawno-Zdrój, † 6. června 1946 Jagińskó) → Rudolf Rittner (* 30. června 1869 Bílý Potok, † 4. února 1943 Bílý Potok)

Dedikační vpisky: „*Wenigstens mit diesem Teil von mir, lieber Rittner, noch bei Dir Dein Gerhart Hauptmann 1919. 30 Sept.*“; „*Hier hast Du etwas, lieber Rittner, für eine verfügbare Stunde. In alter Liebe Dein Gerhart Hauptmann Agnetendorf Nov1934*“

Gerhart Hauptmann (1862–1946) byl německý prozaik, básník a nejvýznamnější dramatik přelomu 19. a 20. století, v roce 1912 oceněný Nobelovou cenou za literaturu. Narodil se do rodiny pruského hoteliéra. Studoval nejprve sochařství, poté sociologii a přírodní vědy

v Jeně a Berlíně. V roce 1885 se oženil s Marií Thienemannovou a usadil se v Berlíně, kde se začal věnovat literární činnosti. Teprve se svojí druhou manželkou Margaretou však podnikl mnoho velkých cest do Řecka, Velké Británie, Itálie a USA.⁸⁹ Po první světové válce se stáhl do ústraní, zejména díky neuspokojivé politické situaci v zemi. Hauptmannovu tvorbu nejlépe vystihuje F. X Šalda: „Na první jeho dramata měl rozhodnější vliv Ibsen a jistý tendenční formulovaný naturalismus. Ale již v nich patrná je výborná náladová dušmalba, postižení povah rozvíjejících se a kolísajících v nejpodrobnějších odstínech, kteréž v dalších pracích se prohlubuje a zceluje“.⁹⁰ Hauptmanna pojilo dlouholeté, vřelé a pevné přátelství se slavným německým hercem a dramatikem Rudolfem Rittnerem (1869–1943). Rittner vytvořil celou řadu nezapomenutelných rolí, mezi které patří i patrně ta nejznámější, úloha Floriána Geyera ve stejnojmenném díle právě Gerharta Hauptmanna. O mimořádnosti jeho role a výkonu svědčí i fakt, že se ho rozhodl portrétovat významný malíř té doby Lovis Corinth.⁹¹ Od roku 1907 žil na svém statku v Bílém Potoce.⁹² G. Hauptmann mu věnoval řadu svých knih a do některých vepsal i dedikační básně.

23. Obhájce soubojů svému sekundantovi

Otto Hausner (* 1827 Brody, † 27. února 1890 Lvov)⁹³ → Lamoral princ z Thurnu a Taxisu (* 13. dubna 1832 Subotica, † 9. prosince 1903 Bratislava)⁹⁴

Dedikační vpisok: „*Seinem ehemaligen Secundanten Fürsten Lamoral Thurn-Taxis in dankbarer Erinnerung der Verfasser 29/3 880*“

Otto Hausner (1827–1890) pocházel z německé rodiny z Haliče. Studoval lékařství ve Lvově, Vídni a Berlíně. Během revolučního roku 1848 se zapojil do politiky, během nepokojů ve Vídni byl i raněn. Následně studoval agronomii a vrátil se do Haliče, kde spravoval svůj statek. V roce 1870 se stal okresním zastupitelem ve Lvově, o tři roky později byl poslancem Haličského zemského sněmu, od roku 1878 byl poslancem Říšské rady. V roce 1880 publikoval brožurku o soubojích,⁹⁵ v té době již v Rakousku zakázaných, což kritizoval. Sám měl se souboji pravděpodobně praktickou zkušenost, protože v dedikačním vpisku Lamoralovi princovi z Thurnu a Taxisu jej nazývá svým bývalým sekundantem. Princ Lamoral byl polním maršálem a v roce 1874 získal moravský statek Biskupice.

24. Slezský bard a průkopník lyžování moravskému průmyslníkovi

Viktor Emanuel Heeger (* 28. dubna 1858 Zlaté Hory, † 5. srpna 1935 Opava)⁹⁶ → Carl svobodný pán Chiari (* 26. května 1849 Vídeň, † 14. května 1912 Hohentauern)⁹⁷

Dedikační vpisok: „*Seinem verehrten Freunde dr. Carl Chiari und seiner Hochgeehrten Frau Gemahlin in aufrichtigster Ergebenheit gewidmet vom Verfasser, Victor Heeger. Wien am Sylwester 1899.*“

Matka Viktora Emanuela Heegera Anna (rozená Reinelt), pocházela z Frývaldova (dnes Jeseník), otec Moritz, pracující jako biskupský lesník, z Horních Rakous. Podstatnou část dětství prožil v Opavě, kam se rodina přestěhovala po smrti otce v roce 1864. Osobnost Viktora pak formoval hlavně strýc Julius Schulz, u něhož na heřmanovické hájovně každé léto pobýval. Zde se seznámil se zemským lesním personálem i mnoha jejich příběhy vyprávěnými zdejším slezským dialektem, což jeho další směřování zásadně ovlivnilo. Stal se učitelem a roku 1879

zakotvil v Bruntále, kde se stal velice oblíbenou a čínorodou postavou. Pole literární nevyjíma- je. Psal poezii i beletrii ovlivněnou slezským ruralismem, přispíval do celostátních i místních periodik.⁹⁸ V roce 1885 například založil časopis *Mährisch-schlesisches Jagdblatt*. O tři roky později vyšla prvně jeho populární sbírka humorných příběhů *Geschichten vom alten Haiman (Příběhy starého Haimana)*. Po roce 1893, kdy se přestěhoval do Brna, se začal věnovat i politice, přičemž se o čtyři roky později stal poslancem Říšské rady za Německou národní stranu. Zde proslul svým velkoněmeckým radikalismem, který vyústil až v trestní stíhání za pobuřování proti státním úřadům a vládě.⁹⁹ Po roce 1900 své politické aktivity utlumil a věno- val se opět roli pedagoga, vlastivědce, literáta a divadelníka. Po roce 1920 zakotvil na proslu- lém Gräfenberku (dnes Lázně Jeseník), kde žil po boku vnučky Vincenze Priessnitz Zdenky Friedrichové. Pro Slezany se stal ikonickou postavou, ochráncem tradic a ztělesněním duše horské krajiny Jeseníků. Ne nadarmo nesl přezdívku „Starý z hor“, neboť stál u zrodu nejen zdejší organizované turistiky, ale patřil rovněž k průkopníkům lyžování v Jeseníkách. V roce 1887 vzbudil v Bruntále rozruch tím, že se jal ve zdejší zámecké zahradě vyzkoušet ski, které si nechal poslat až z Osla. O šest let později zakládá v Olomouci jeden z prvních lyžařských spolků v českých zemích *Verein mährisch-schlesischer Schneeschuhläufer*.¹⁰⁰ Aktivním lyža- řem zůstal až do pozdního věku. Například v březnu 1924 okomentoval svým pověstným humorem zlomeninu nohy „*všichni mi radili, abych ve svém věku už lyžování pověsil na hře- bík..., avšak starý osel se nevzdával, ve svých šestašedesáti letech si chtěl zahrát na švarného jinocha*“.¹⁰¹

Sbírku svých humoristických povídek vydanou v Bruntále¹⁰² věnoval šumperskému průmyslníkovi a velkostatkářiovi Carlovi svobodnému pánu Chiari (1849–1912). Baron byl synem rakouského lékaře Johanna Baptisty Chiari (1817–1854), porodníka a gynekologa, profesora pražské a vídeňské lékařské fakulty. Carl také vystudoval v rodině tradiční lékařství, ale výrazněji se jím nezabýval. Zakoupil statek v moravském Šumperku a získal některé tex- tilní továrny. Podnikal i v oblasti železnic. Zastával vůdčí roli ve vídeňské průmyslové a ob- chodní komoře. V letech 1897–1911 byl členem říšské rady a působil jako finanční specialista. Patřil mezi nacionální německé politiky a prosazoval větší aktivitu Rakousko-Uherska v ko- loniálních oblastech. V roce 1908 byl povýšen do stavu svobodných pánů. Jeho manželkou byla Paulina (1852–1922), pravděpodobně dcera Konstatina Zephyresku, šumperského léka- ře, který zde v roce 1857 založil nemocnici. V roce 1882 vystavěl Carl Chiari v Šumperku vilu či zámeček nazvaný po své manželce Pavlínin Dvůr. Paulina byla také hlavní shromažditelkou tamní zámecké knihovny.

-glo-

25. Vůdce sudetských Němců moravskému baronovi

Konrad Ernst Eduard Henlein (* 6. května 1898 Vratislavice nad Nisou, † 10. května 1945 Plzeň)¹⁰³ → Franz svobodný pán Klein z Wisenbergu (* 16. srpna 1895 Loučná nad Desnou, † 10. května 1966 Wolfratshausen)¹⁰⁴

Dedikační vpisek: „*Als Zeichen meines Dankes für treue Mitarbeit! Am Geburtstag des Führers im Kriegsjahr 1941. Konrad Henlein.*“

Konrad Ernst Eduard Henlein (1898–1945) vystudoval obchodní akademii v Jablonci, během první světové války byl zajat na italské frontě. Po válce byl bankovním úředníkem v Jablonci, učitelem tělocviku a v roce 1931 se stal náčelníkem Německého turnerského svazu (DTV) v Československu a zároveň byl členem německého Kameradschaftsbundu. V roce 1933 za- ložil a stál v čele politického hnutí Sudetendeutsche Heimatfront (SHF), v roce 1935 přejme-

nované na Sudetendeutsche Partei (Sudetoněmecká strana). Na podzim roku 1937 Konrad Henlein přestoupil k nacionálním socialistům. Adolf Hitler ho jmenoval Gruppenführerem (později Obergruppenführerem) SS, župním vedoucím NSDAP a poslancem říšského sněmu. Organizoval řadu akcí proti československé vládě, včetně ozbrojených nepokojů, a stupňoval požadavky sudetských Němců. Jeho činnost vyvrcholila podpisem Mnichovské smlouvy a rozbitím Československa. Po 15. březnu 1939 byl šéfem civilní správy okupačních vojsk a 1. září stanul v čele Sudetské župy jako říšský místodržící. Tuto funkci zastával až do konce války. V pondělí 7. května 1945 odjel Henlein z Liberce, aby se pokusil vyjednat s Američany mimo jiné také uznání Mnichovské smlouvy. Podařilo se mu dostat se až na území osvobozené americkou armádou, u Lokte byl zajat, vyslýchán a uvězněn v Plzni. Když zjistil, že s ním nikdo jednat nehodlá a že je považován za válečného zločince, podřezal si sklem z rozbitých brýlí časné ráno 10. května žíly.

Franz Klein z Wisenbergu (1895–1966) pocházel ze severomoravské průmyslnické rodiny povýšené v roce 1865 do šlechtického stavu, v roce 1873 do stavu svobodných pánů. Jejich hlavním sídlem byl zámek v Loučné nad Desnou (Wiesenberg), kde byla také uložena jejich knihovna. Franz vystudoval lesnictví a věnoval se správě svého statku, po odsunu se věnoval obchodu se dřevem v Německu. Měl zjevně velké pochopení pro sudetoněmecké hnutí i nacismus, což potvrzuje nejen řada knih s touto tematikou, oslavné publikace o A. Hitlerovi, ale i několik osobních dedikací. Knihu A. Rosenberga *Mýthus 20. století*¹⁰⁵ vydanou v Mnichově v roce 1935 mu věnoval blíže neidentifikovaný důstojník SS, který byl v Loučné nad Desnou hostem. Kniha R. Junga¹⁰⁶ o Čechách a jejich tisíciletém boji s Němci vydaná v Berlíně v roce 1938 nese dedikaci „*Im Jahre der Befreiung des Sudetenlandes durch Adolf Hitler*“ (V roce osvobození Sudet Adolfem Hitlerem). Nejzajímavější je ovšem dedikace v knize F. Schmidta¹⁰⁷ *Říše jako úkol* vydaná v Berlíně v roce 1940. Vepsal ji s poděkováním za spolupráci Konrad Henlein a datoval ji „*na narozeniny vůdce ve válečném roce 1941*“.

-maš-

26. Slezský šlechtic slezskému hejtmanovi

Michael Friedrich von Hopfstock (činný 17. století Dolní Slezsko) → Otto mladší z Nostic (* 24. května 1608 Mściszów, † 15. listopadu 1665 Jawor)

Dedikační vpisek: „*Jhr Freyherlichen Gnade dem Kayserlichen Vndt Königlichen vollmächtig Herrn Landes Hauptman, der beden Fürsten thümben Schweidnicz Vnd Jauer, Alß meinem Gnädigen Herren, Vil Jch dißes Buch in dero ansehnliche Bibliothecam gehorsambst praesentiret, Vndt in dero beharliche Gnadt dabey mich fernners Vnterthenigst befohlen haben. Alß der ich ohne diß ersterbe Jhr Freyherrlichen Gnade Ambst gehorsamber diener Vndt Knecht Michael Fridrich Von Hopfstockh. Jauer den 26. Octobris Anno 1656.*“

O slezském nižším šlechtici Michaelu Friedrichovi von Hopfstock¹⁰⁸ je toho známo opravdu málo. S jistotou víme jen tolik, že byl katolíkem, mezi léty 1635 a 1654 spravoval slezské panství Ober Arnsdorf (dnešní polské Milikowice) a vystupoval jako spolupatron kostela v Nieder Arnsdorfu (tamtéž). Doložena je také jeho aktivita při opravě arnsdorfského kostela poničeného během třicetileté války a účast na vizitační cestě po slezských kostelích v roce 1654. Dle závěru dedikace datované 26. října 1656 v knize o německém berním systému *Tractatus nomico-politicus de contributionibus* právníka Kaspara Klocka¹⁰⁹, v němž se Hopfstock označil za *úředně poslušného služebníka a sluhu (Ambst gehorsamber diener Vndt Knecht)*, můžeme předpokládat, že vůči adresátovi dedikace zemskému hejtmanovi slezského knížectví svídnicko-javorského Ottovi z Nostic¹¹⁰ byl profesně v podřízeném stavu, a že tedy zastával některou nižší funkci ve

slezské administrativě. Hopfstock jako řada jeho současníků znal Nosticovu posedlost knihami i jeho knihovnu na zámku Jawor a hovoří o ní jako o *úctyhodné (ansehenliche)*. Nad rukopisné věnování nechal Hopfstock vymalovat svůj erb, který v klenotu zdobí lev s dřevcem, kolem nějž se obtáčí chmelový výhonek s odkazem na jméno svého nositele. -šíp-

27. Italský architekt rakouskému guvernérovi

Giovanni Battista Chiappa (činný 1838) → František de Paula hrabě Hartig (* 5. června 1789 Dráždany, † 11. ledna 1865 Vídeň)¹¹¹

Dedikační supralibros: „A SUA ECCELLENZA IL NOBILISSIMO SIGNOR CONTE FRANCESCO DI HARTIG GOVERNATORE DELLE PROVINCE LOMBARDE INSIGNITO DI VARJ ORDINI ECCETERA ECCETERA ECCETERA L ARCHITETTO GIOVANNI BATTISTA CHIAPPA UMILIA QUESTO TENUO SUO LAVORO“

Italský architekt Giovanni Battista Chiappa, profesor Akademie výtvarných umění v Miláně, vytvořil v roce 1838 oslavnou publikaci ku příležitosti korunovace rakouského císaře Ferdinanda I. Dobrotivého (1793–1875) železnou korunou Lombardsko-benátského království. V této rozměrné publikaci¹¹² jsou celostránkové litografické ilustrace na počest císaře Ferdinanda I. postaveného vítězného oblouku a obelisku. Autorem ilustrací byl P. Bertotti. Exemplář této knihy věnoval autor tehdejšímu guvernérovi Lombardie a text dedikace nechal vyzlatit přímo na přední desku knihy, na zadní umístil kartuši s hraběcí korunou a iniciálami „F H“.

Franz de Paula hrabě z Hartigu (1789–1865) byl guvernérem v Lombardii, konferenčním ministrem a v roce 1862 byl vyznamenán Řádem zlatého rouna. V revolučních dobách v roce 1848 byl vyslán do Itálie jako mírový vyjednaváč a jeho úkolem bylo území, která pro Rakousko vybojoval Radetzky vojensky, zabezpečit diplomaticky. S vojevůdcem Radetzským, který ho považoval za slabocha, měl hrabě Hartig mnoho rozporů. V roce 1851 publikoval svou studii o genezi revoluce v Rakousku v roce 1848. -maš-

28. Britská politička, spisovatelka a aktivistka jihočeským princům

Ethel Tawse Jollie (* 8. března 1874, † 21. října 1950 Salisbury v Jižní Rhodesii)¹¹³ → Mary Agnes princezna z Rohanu (* 1. listopadu 1865 North Bank, † 6. února 1926 Choustník) a Raoul Benjamin princ z Rohanu (* 20. října 1860 Lysá n. Labem, † 22. srpna 1931 Choustník)¹¹⁴

Dedikační vpisek: „To Prince & Princess Raoul de Rohan from the Author & Audrew souvenir of a pleasaut visit in Juli 1902“

Ethel Tawse Jollie (1876–1950) byla první zvolenou ženou parlamentu v Jižní Rhodesii a britského impéria vůbec. Byla spisovatelkou, političkou, aktivistkou a vůdčí osobností intelektuálního života tehdejší doby všeobecně. Se svým prvním manželem, cestovatelem Archibaldem Rossem Colquhounem, podnikla řadu výprav do nejrůznějších končin světa. Jednou z nich byla i cesta po Asii a Rusku, o níž vypráví níže zmíněná kniha, kterou také sama zdařile ilustrovala. Po Colquhounově smrti 18. prosince 1914 jej nahradila jako redaktorka časopisu *United Empire*. Tawse Jollie byla jednou z hlavních postav v kampani za rhodéskou samosprávu a v roce 1917 založila Odpovědnou vládní asociaci. Byla přední členkou Ligy národních služeb, Císařské námořní ligy, Britské emigrační společnosti žen, Asociace ženských unio-nistů a Legislativní rady Jižní Rhodesie. Ethel Tawse Jollie byla uznávanou anti-sufragistkou a antifeministkou. Zemřela v Salisbury v Jižní Rhodesii dne 21. září 1950.

Exemplář své knihy *Dva na svých cestách*¹¹⁵ z roku 1902 věnovala Mary Agnes princezně z Rohanu (1865–1926) a jejímu manželovi princovi Raoulu Benjaminovi (1860–1931) u příležitosti jejich návštěvy. Mary Agnes byla Angličanka, jejím otcem byl advokát John Rock a v roce 1888 se vdala za Raoula prince z Rohanu, majitele jihočeského zámku Choustník, kde spolu žili a vytvořili si svou knihovnu.¹¹⁶

29. Rolník Národnímu muzeu

Josef Kubr → Národní muzeum

Dedikační vpisek: „Do Národního Museum ukláDá Co do schránky věČné, práva městská Českého kráLovství k uschování Jos. Kubr rolník v Rusini“ [chronogram 1852]

Základ Knihovny Národního muzea byl položen dary známých šlechticů Kašpara Šternberka a Josefa Kolovrata Krakovského, pražského arcibiskupa Václava Leopolda Chlumčanského z Přestavk a dalších významných představitelů českých církevních hodnostářů, profesorů univerzity a představitelů českých měst jako Kolín či Rokycany. Stovky, ba tisíce knih byly vybrány mezi lidmi sběrateli Národního muzea a zaslány jako dar českého lidu. Sběratelské nadšení se rozšířilo po celé zemi a obohatilo Knihovnu vzácnými doklady a památkami české minulosti.¹¹⁷

Zápis v knize *Práva městská Království českého*¹¹⁸ Pavla Kristiána z Koldína (1582) dokazuje, že do sbírky památek pro Národní muzeum se mohl zapojit skutečně každý. Majitel knihy podepsaný „Jos. Kubr rolník v Ruzyni“ daroval roku 1852 do Muzea knihu s vírou, že zde bude bezpečně uložena pro budoucí generace. Josef Kubr pocházel pravděpodobně z rozvětvené rodiny Kubrů,¹¹⁹ kteří v polovině 19. století vlastnili v Ruzyni u Prahy dva hostince, státek a několik z nich zde zastávalo funkci rychtáře.¹²⁰

-vev-

30. Učený vzdělanec vzdělanému učenci

Jan Kocín z Kocinétu (* 13. února 1543 Písek, † 26. března 1610 Praha)¹²¹ → Václav Vřesovec z Vřesovic (* 1532, † 19. července 1583 Praha)¹²²

Dedikační vpisek: „*Domino Venceslao Wrzesouicio Equiti etc. Joannes Cocinus mittit hunc libellum.*“

Jan Kocín z Kocinétu (1543–1610) byl český humanista a filolog, možná tajný příznivec Jednoty bratrské.¹²³ Roku 1562 se stal v Praze na univerzitě bakalářem a poté několik let vyučoval na městských školách. Predikát „z Kocinétu“ získal roku 1571. V letech 1575–1577 pobýval na univerzitě v Padově, kde se věnoval studiu práva. Po návratu do Čech získal místo radního písaře na Menším Městě pražském.¹²⁴ Zasazoval se o rozvoj domácího školství a práva a vydával k tomu účelu odborné spisy. Vlastenecké nadšení a horlivé pracovní nasazení jej svedly dohromady s Danielem Adamem z Veleslavína (1546–1599), v jehož nakladatelství vydával svá díla. Kromě psaní českých spisů se věnoval také překladům církevních historií do češtiny.¹²⁵

Svému dlouholetému příteli, dalšímu velkému vzdělanci té doby, rytíři Václavu Vřesovci z Vřesovic (1532–1583) poslal vědecké pojednání astronoma a matematika Bartoloměje Reisachera (1527–1574), lékaře císaře Maxmiliána II. (1527–1576) a profesora na vídeňské univerzitě,¹²⁶ o nové hvězdě *De mirabili nouae ac splendidissimae stellae*.¹²⁷ Václav Vřesovec si dopisoval s mnoha významnými učenci své doby, přátelil se s Danielem Adamem z Veleslavína či Tomášem Mitisem z Limuz (1523–1591), který působil u Vřesovců okolo roku 1550 jako domácí učitel.¹²⁸ Vřesovec byl také literárně činný, kromě spisů s náboženskou tematikou se věnoval zpracování českých dějin a genealogii. Nepřekvapí proto, že vlastnil rozsáhlou knihovnu, čítající přes 500 titulů převážně teologických spisů, ale také významných děl z dalších oblastí, která se v 80. letech 18. století stala součástí klementinských sbírek.¹²⁹

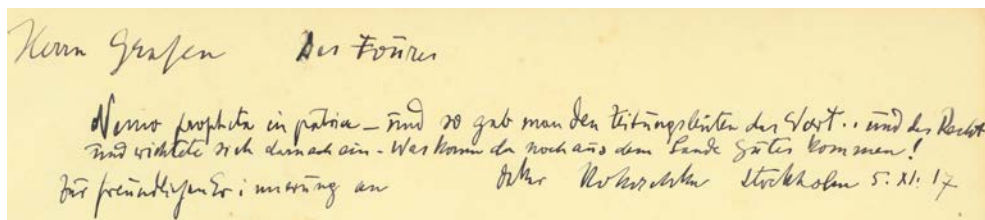
-cís-

31. Slavný rakouský malíř diplomatovi

Oskar Kokoschka (* 1. března 1886 Pöchlarn, † 22. února 1980, Montreux)¹³⁰ → Kuno hrabě Des Fours Walderode (* 19. února 1879 Křetín, † 4. února 1956 Irlbach)¹³¹

Dedikační vpisek: „*Herrn Grafen Des Fours Nemo propheta in patria – und so gab man den Zeitungsleuten das Wort und die Recht und richtete sich hernach ein – Was kann da noch aus dem Lande Gutes kommen! Zur freundlichen Erinnerung an Oskar Kokoschka Stockholm 5. XI. 17*“

Oskar Kokoschka (1886–1980) malíř, kreslíř, grafik a čelní představitel expresionismu. Jeho dílo je typické svou snahou zachytit jak psychiku portrétovaných osob, tak náladu autorovu. Odmítal se na svět dívat pouze růžovými brýlemi, což způsobovalo u obecenstva často pohoršení a bouře rozhořčení.¹³² Nejvíce se věnoval tvorbě portrétů, zátiší, krajin a vedut. Kokoschka nejdříve pobýval ve Vídni, kde se v typickém intelektuálním prostředí přelomu století seznámil s dílem S. Freuda a L. Wittgensteina. Po zranění na frontě v roce 1916 pobýval v Berlíně, Stocholmu

a v Drážďanech, kde mu byla udělena v roce 1920 profesura. Cestoval po mnoha městech v Evropě, Africe a Asii. V roce 1934 našel útočiště před nacisty i v Praze. Po válce se usadil ve Švýcarsku, kde v roce 1980 zemřel.¹³³ Za svého pobytu ve Stockholmu v roce 1917 věnoval exemplář souboru svých kreseb Kunovi hraběti Des Fours Walderode (1879–1956). Tento soubor byl vytvořen a vystaven ve Vídni v roce 1908 a Kokoschka jej připsal svému duchovnímu učiteli Gustavu Klimtovi (1862–1918). Tyto kresby a grafiky v roce 1917 vydal v Lipsku nakladatel Kurt Wolff¹³⁴ v počtu 275 vytištěných a číslovaných exemplářů; tento nese číslo 75. V rozsáhlém dedikačním vpisku uvádí latinský citát o tom, že nikdo není prorokem ve své vlasti a klade otázku, proč novináři dostali právo soudit.

Kuno hrabě Des Fours Walderode (1879–1956) pocházel z původně brabantského rodu, který v 17. století přišel do Čech, v roce 1634 byl povýšen do hraběcího stavu a v roce 1798 rozšířil, spolu s dědictvím, své jméno na Des Fours Walderode. Hrabě Kuno studoval v Anglii na univerzitě v Cambridge a před první světovou válkou vstoupil do rakousko-uherských diplomatických služeb. Byl diplomatem v Tokiu, později v Istanbulu, v Pekingu a v době první světové války až do počátku dvacátých let působil ve Stockholmu.¹³⁵ Ze svých cest si do moravského zámku Potštát, který vlastnil, přivezl řadu cenných exotických knih a obohatil tak tamní zámeckou knihovnu.¹³⁶ Udržoval styky s různými českými intelektuály, například si dopisoval s katolickým básníkem a spisovatelem Jakubem Demlem. Při pobytu v Číně se seznámil s rakouským malířem Emilem Orlikem (1870–1932).¹³⁷

-maš-, -něm-

32. Český politik českému průmyslníkovi, velkostatkáři a rytíři

Karel Kramář (* 27. prosince 1860 Vysoké nad Jizerou, † 26. května 1937 Praha)¹³⁸ → Cyril rytíř Bartoň z Dobenína (* 24. prosince 1863 Vysoká Srbská, † 29. května 1953 Náchod)¹³⁹

Dedikační vpisok: „Panu Cyrilu Bartoňovi v přátelské vzpomínce Karel Kramář“

Karel Kramář (1860–1937) vystudoval v Praze práva, národní hospodářství v Berlíně a politické vědy v Paříži. V roce 1889 založil spolu s T. G. Masarykem, J. Kaizlem aj. realistické hnutí, v roce 1890 vstoupil do mladočeské strany a byl zvolen poslancem říšské rady, na počátku 20. století se stal uznávaným vůdcem strany. Byl zastáncem pozvolného posilování hospodářské, politické i kulturní pozice českého národa i dalších slovanských národů v monarchii. V Praze v roce 1908 zorganizoval všeslovanský sjezd, o dva roky později pak v Sofii. Za první světové války stál u zrodu domácího odboje, v květnu 1915 byl zatčen, o rok později odsouzen za velezradu k trestu smrti, ale po nástupu císaře Karla I. byl jím amnestován. V roce 1918 byl předsedou Národního výboru československého a od listopadu 1918 do července 1919 byl prvním předsedou vlády Československé republiky. Po vypuknutí Říjnové revoluce v Rusku se snažil přesvědčit vítěznou mocnost na pařížské mírové konferenci, aby zakročily a obnovily v Rusku demokracii. Vítězství bolševiků pak definitivně ukončilo jeho sny o demokratickém Rusku, které by mohlo být

záštitou menších slovanských národů. Ve 20. a 30. letech směřovalo jeho politické myšlení čím dál tím více k nacionalismu a patřil mezi aktivní kritiky politiky Edvarda Beneše. Publikoval řadu politických a právně historických spisů. Exemplář své knihy *Na obranu slovanské politiky*¹⁴⁰ věnoval Cyrilovi rytíři Bartoňovi z Dobenína (1863–1953). -maš-

33. Rakouský spisovatel a novinář české baronce

Karl Kraus (* 28. dubna 1874 Jičín, † 12. června 1936 Vídeň)¹⁴¹ → Sidonie svobodná paní Nádherná z Borutína (* 1. prosince 1885 Vrchatovy Janovice, † 30. září 1950 Harefield)¹⁴²

Dedikační vpisek: „Für Sidonie Nadherny Karl Kraus Wien, im Mai 22“

Karl Kraus (1874–1936) se narodil v Čechách, jeho rodina se roku 1877 přestěhovala z Jičína do Vídně, kde pak studoval práva a filozofii a věnoval se literatuře i žurnalistice. V letech 1899–1936 vydával vlastní polemický časopis *Die Fackel (Pochodeň)*, celkem 922 sešitů. Básně vydal v souboru *Worte in Versen (Slova ve verších)* I.–IX. (1922–1930). *Die dritte Walpurgisnacht (Třetí Valpuržina noc)* byla roku 1933 reakcí na nástup fašismu. Byl známý svými veřejnými přednáškami, na kterých předčítal většinou své literární práce. Celkem jich uspořádal 700. Jeho nejslavnějším protiválečným dílem je tragédie *Poslední dnové lidstva*, jejíž exemplář¹⁴³ v originále věnoval své múze Sidonii Nádherné z Borutína (1885–1950). Hluboký vztah mezi nimi neskončil sňatkem, byl utajovaný, ale trval s menšími přestávkami od roku 1913 až do Krausovy smrti. Často navštěvoval zámek a park ve Vrchatových Janovicích, kde si přál být pohřben, což se mu nesplnilo, na rozdíl od Sidonie Nádherné, která byla v roce 1999 na rodinný hřbitov v parku převezena z Anglie. Vzájemná korespondence, vydaná v roce 1974, obsahuje 442 dopisů, 458 telegramů a 164 dopisnic i pohlednic. -tur-

34. Francouzský slavista českému malíři a propagátorovi česko-francouzských vztahů

Louis Léger (* 13. ledna 1843 Toulouse, † 30. dubna 1923 Paříž)¹⁴⁴ → Soběslav Hippolyt Pinkas (* 7. října 1827 Praha, † 30. prosince 1901 Praha)¹⁴⁵

Dedikační vpisek: „A mon vieil ami S. Pinkas L Leger“

Louis Léger (1843–1923) studoval slovanské jazyky na Collège de France, kde navštěvoval přednášky polského básníka a slavisty Aleksandra Chodźka (1804–1891). Na jeho kurzech se seznámil s českým novinářem a politikem Josefem Václavem Fričem (1829–1890), jehož prostřednictvím se naučil česky. První cestu do Čech podnikl roku 1864 s cílem věnovat se historii českého národa.¹⁴⁶ Légera výrazně ovlivnila jeho cesta do Ruska, kam odjel z pověření francouzské vlády roku 1872. Předmětem jeho zájmu byly počátky slovanských dějin, mytologie a folkloristika.¹⁴⁷ Dva roky předtím působil jako redaktor časopisu *Correspondance slave*. Roku 1885 se stal vedoucím katedry slavistiky na Collège de France a postupně se věnoval studiu všech slovanských jazyků. Byl též zastáncem panslavismu. Jednota Slovanů pro něj byla klíčem v boji proti rozpínavosti Němců.¹⁴⁸ Inicioval vznik pražské pobočky Alliance française. Jednalo se o první pobočku této organizace ve střední a východní Evropě.¹⁴⁹ Roku 1923 byla na jeho počest pojmenována Legerova ulice v Praze. Exemplář své knihy *Nouvelles études Slaves* (Paris, 1880, 1888)¹⁵⁰ věnoval Hippolytu Soběslavu Pinkasovi (1827–1901), českému realistickému malíři, karikaturistovi, aktivnímu účastníku revolučního dění, čelnému představiteli vlastenecké elity a neúnavnému propagátoru česko-francouzských vztahů, jehož vnukem byl známý herec, dramatik a textař Jiří Voskovec (1905–1981). -neb-

35. „Žebrák“ Lomnický Rožmberskému účetnímu

Šimon Lomnický z Budče (* 1552 Lomnice nad Lužnicí, † 1623 Praha) → Bartoloměj z Fliessenpachu (činný 1589–1610)

Dedikační vpisek: „Urozenému panu Bartolomějovi Flisenpochovi z Flisenpochu a na Dvořích Stradekovských, Jeho Milosti pána a vladaře domu Rožmberského, pána mého milostivého, nejvyššímu Pucholtaru, pánu a příteli mému, mně vždycky laskavě příznivému, autor aneb skladatel této knížky na památku budoucí z lásky vlastními rukami daroval. Datum v Ševětíně v domu mém v pondělí po svatém Janu Křtiteli léta 1597.“

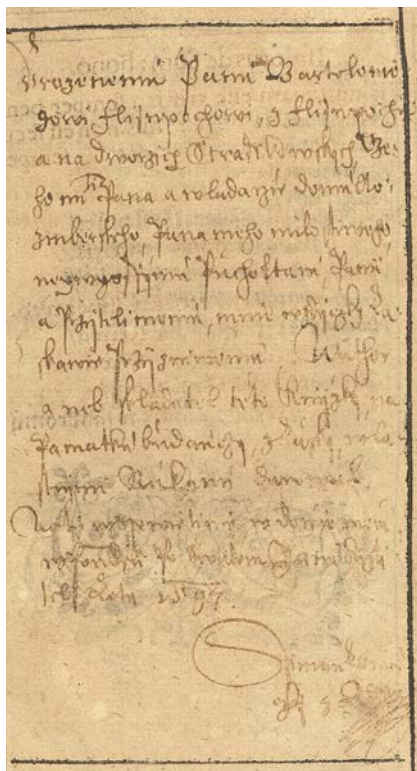
Šimon Lomnický z Budče (1552–1623) daroval jeden exemplář své knihy *Instrukcí aneb Krátké naučení každému hospodáři mladému* (1597)¹⁵¹ Bartolomějovi z Fliessenpachu, rožmberskému účetnímu. Zda ho k tomu vedlo osobní přátelství („z lásky“) nebo potřeba udržet či obnovit svazky s rožmberskými úředníky („mně vždycky laskavě příznivému“), již dnes nezjistíme.

Bartoloměj z Fliessenpachu převzal funkci účetního na panství Rožmberků roku 1589 po Jakubu Krčínovi. V letech 1591–1599 stál v čele „buchhalterie“ (účtárny) celého rožmberského hospodářství a od roku 1590 byl spoluregentem.¹⁵²

Šimon Lomnický se narodil roku 1552 v Lomnici nad Lužnicí jako rožmberský poddaný a díky pánům z Rožmberka a Hradce vystudoval latinské školy v Třeboni, Českém Krumlově a Jindřichově Hradci. Zastával potom na rožmberském panství místo učitele, písaře i správce pivovaru. Sňatkem získal zájezdní hostinec v Ševětíně, kde se později stal i rychtářem. Za věrné služby Rožmberkům byl roku 1594 povýšen do šlechtického stavu s přídomkem z Budče.

Poté, co si zajistil živobytí prosperujícím hostincem v Ševětíně, začal psát mravněvýchovnou prózu, dramata a příležitostnou poezii. Při požáru roku 1618 přišel o veškerý majetek. Odešel do Prahy a postavil se v protihabsburském povstání na stranu protestantů. Po jejich porážce se opět přihlásil ke katolické straně, ale přízeň zpět nezískal. Zemřel v Praze roku 1623 v zapomnění a bídě. Naplnilo se tak jeho řecké přízvisko Ptocheus, tj. Žebrák, kterým podepisoval některá svá díla.¹⁵³

-vev-

36. Český antropolog českému průmyslníkovi, velkostatkáři a rytíři

Jindřich Matiegka (* 31. března 1862 Benešov, † 4. srpna 1941 Mělník)¹⁵⁴ → Cyril rytíř Bartoň z Dobenína (* 24. prosince 1863 Vysoká Srbská, † 29. května 1953 Náchod)¹⁵⁵

Dedikační vpisek: „Slovutému pánu panu C. Bartoň-Dobenínu v hluboké úctě J. Matiegka“

Jindřich Matiegka (1862–1941) vystudoval v roce 1886 medicínu a od roku 1890 se zabýval antropologií, zpracoval rozsáhlé soubory českého obyvatelstva a podílel se na budování ústavů pro postižené. V roce 1908 byl jmenován mimořádným profesorem antropologie a demografie na Filosofické fakultě Karlovy univerzity, v letech 1922–1923 byl děkanem Přírodovědecké fakulty a v letech 1929–1930 rektorem Univerzity Karlovy. Založil obor fyzické antropologie v Čechách a je považován za zakladatele paleodemografie a auxologie. Věnoval se také výzkumu kosterních pozůstatků významných historických osobností. Exemplář svého odborného spisu o průzkumu ostatků Jana Žižky z Trocnova¹⁵⁶ věnoval Cyrilovi Bartoňovi rytíři z Dobenína (1863–1953). -maš-

37. Český politik rakouskému knížeti

Karel Mattuš (* 21. května 1836 Mnichovo Hradiště, † 24. října 1919 Praha)¹⁵⁷ → Alfréd August kníže z Windisch-Graetzu (* 31. října 1851 Praha, † 23. listopadu 1927 Tachov)¹⁵⁸

Dedikační vpisek: „*Jeho Jasnosti vysoce urozenému pánu Alfredu knížeti Windischgraetzovi J. V. tajnému radovi, rytíři zlatého rouna, presidentu panské sněmovny rady říšské etc. etc. Na důkaz neobmezené úcty a oddanosti podává tento výtisk Dr. Karel Mattuš.*“

Alfréd August kníže z Windisch-Graetzu (1851–1927), vnuk slavného generála Alfréda Candida knížete z Windisch-Graetzu (1787–1862), studoval na gymnáziu v Písku, později v Praze a Bonnu, v roce 1857 získal doktorát z práv. Byl dědičným členem panské sněmovny, jejím předsedou, v letech 1893–1895 byl předsedou vlády Předlitavska, nositelem řady vyznamenání, včetně Řádu zlatého rouna. Po otci Alfrédu Mikulášovi (1819–1876) zdědil statky Tachov, Štěkeň a Kladruby u Stříbra.

Soubor svých sněmovních řečí¹⁵⁹ mu věnoval staročeský politik Karel Mattuš (1836–1919). V letech 1866–1893 zasedal v Českém zemském sněmu i v Říšské radě, od roku 1903 byl předsedou staročeské strany. -maš-

38. Český spisovatel českému průmyslníkovi, velkostatkáři a rytíři

Rudolf Medek (* 8. ledna 1890 Hradec Králové, † 22. července 1940 Praha)¹⁶⁰ → Cyril rytíř Bartoň z Dobenína (* 4. prosince 1863 Vysoká Srbská, † 29. května 1953 Náchod)¹⁶¹

Dedikační vpisek: „*Panu Cyrilu Bartoňovi z Dobenína v Náchodě srdečně památku Rudolf Medek 1936*“

Rudolf Medek (1890–1940) absolvoval učitelský ústav, za první světové války padl do zajetí na ruské frontě, vstoupil do československých legií a vyznamenal se v bitvě u Zborova. V roce 1917 založil a redigoval časopis *Československý voják*, v letech 1918–1919 byl náčelníkem vojenské správy československého vojska. Po návratu do vlasti byl ředitelem Památníku odboje, pak Památníku osvobození a byl povýšen do hodnosti brigádního generála. Ve 30. letech patřil mezi příslušníky nacionální pravice, ostře odsoudil mnichovskou kapitulaci a podílel se na domácím protinacistickém odboji. Již před první světovou válkou zahájil publikační činnost, kterou později zaměřil na osudy československých legií. Mezi jeho slavná díla patří pětisvazkový románový cyklus *Anabaze* a drama *Plukovník Švec*. V roce 1936 věnoval exemplář svého románu *Nanking*¹⁶² Cyrilovi rytíři Bartoňovi z Dobenína (1863–1953). -maš-

39. Slezský pedagog humanistickému básníkovi

Joachim Meister (* 1. listopadu 1532 Zhořelec, † 10. února 1587 Brémy)¹⁶³ → Tomáš Mitis z Limuz (* 21. prosince 1523 Nymburk, † 31. ledna 1591 Praha)¹⁶⁴

Dedikační vpisek: „*Clarissimo Domino doctissimo uiro domino Thomae Miti dedit Joachimus Meisterus Gorlicensis*“

Slezský humanista Joachim Meister (1532–1587) byl německý učitel. Studoval ve Frankfurtu nad Odrou, Wittenbergu a Lipsku. Roku 1569 se stal v pořadí druhým rektorem ve Zhořelecké klášterní škole,¹⁶⁵ založené o čtyři roky dříve. Působil zde plných patnáct let, až do roku 1584, kdy byl jmenován profesorem na gymnáziu v Brémách.¹⁶⁶ Psal latinskou poezii, je autorem spisu oslavujícího habsburské císaře Maxmiliána II. (1527–1576) a Rudolfa II. (1552–1612).¹⁶⁷ Dopisoval si s mnoha významnými humanisty, byl přítelem Philippa Melancthona (1497–1560), kterého si velice vážil.¹⁶⁸

Svůj spis o kometách¹⁶⁹ věnoval humanistickému básníkovi, překladateli a nakladateli Tomáši Mitisovi z Limuz (1523–1591). Oba muže spojovala kromě stejného povolání také víra. Tomáš byl synem Jana Kamarýta, bakaláře, hudebníka, nymburského konšela a správce místní školy. Roku 1552 se stal mistrem svobodných umění na Karlově univerzitě v Praze a začal učit na venkově. O čtyři roky později byl povolán do Prahy na školu sv. Jindřicha a zároveň mu byl udělen erb a predikát „z Limuz“. V Praze se začal naplno věnovat psaní latinské duchovní lyriky u Jana Hodějovského (1496–1566)¹⁷⁰ a nakladatelské činnosti. V letech 1562–1564 spolupracoval s Janem Kozlem starším († 1566) a od roku 1567 s tiskárnou Jana Jičínského staršího († 1570). Ve své době byl znám jako básník a vydavatel díla Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic (asi 1461–1510), coby knihkupec dovážel do Čech a prodával tehdy zakázanou kalvinistickou literaturu až do roku 1571, kdy mu byla tato díla cenzurou zabavena.¹⁷¹ -cis-

40. Německý básník berlínskému herci a slezskému statkáři

Christian Morgenstern (* 6. května 1871, Mnichov, † 31. března 1914 Merano)¹⁷² → Rudolf Rittner (* 30. června 1869 Bílý Potok, † 4. února 1943 Bílý Potok)

Dedikační vpisek: „*Herrn Rudolf Rittner in herzlichster Verehrung und Zuneignung der Verfasser. Berlin, im Mai 1895*“

Christian Morgenstern (1871–1914), slavný německý spisovatel, kritik a překladatel věnoval exemplář svých básní *In Phanta's Schloss. Ein Cyklus humoristisch-phantastische Dichtungen*, vydaných v Berlíně roku 1895 ve své době známému herci a dramatikovi Rudolfu Rittnerovi (1869–1943).¹⁷³ Ch. Morgenstern je zakladatelem tzv. nonsensové poesie a jeho nejslavnější sbírkou jsou *Šibeniční písně*.

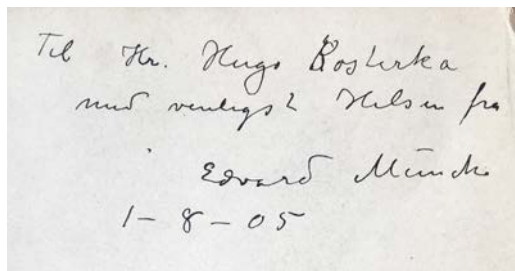
-něm-

Herrn Rudolf Rittner
in herzlichster Verehrung und
Zuneignung
der Verfasser.
Berlin, im Mai 1895.

41. Slavný norský malíř českému překladateli

Edvard Munch (* 12. prosince 1863 Løten, † 23. ledna 1944 Oslo) → Hugo Kosterka (* 9. dubna 1867 Valašské Meziříčí, † 31. května 1956 Praha)

Dedikační vpisek: „Til Hr. Hugo Kosterka med vennligst Hilsen fra Edvard Munch 1-8-05“

Útlý svazek sbírky veršů *Alruner*¹⁷⁴ dánského symbolistického básníka židovského původu Emanuela Goldsteina (1862–1921) věnoval norský malíř Edvard Munch (1863–1944) v roce 1905 českému překladateli Hugo Kosterkovi (1867–1956).

Kosterka, spoluzakladatel a nějaký čas i redaktor *Moderní revue*, byl ve své době

patrně nejvýznamnějším překladatelem severské literatury v Čechách.¹⁷⁵

Kosterka sehrál významnou roli při organizaci Munchovy výstavy v Praze v pavilonu S.V.U. Mánes pod Kinskou zahradou od počátku února do konce března roku 1905. Výstava představovala klíčový moment ve vývoji českého moderního umění.¹⁷⁶ Při příležitosti výstavy malíř také Prahu na tři dny navštívil, a právě Kosterka zde byl jeho průvodcem a tlumočnickem. V květnu 1905 mu Munch píše „Bylo pro mne vzácnou radostí setkat se v krásné a pozoruhodné Praze s tolika temperamentními a laskavými umělci“¹⁷⁷ a o čtvrt roku později pak připojuje k výtisku Goldsteinovy sbírky věnování: „Pro p. Hugo Kosterku s laskavým pozdravem od Edvarda Muncha 1. 8. 05.“¹⁷⁸

Sbírku *Alruner* vydal Emanuel Goldstein nejprve pod pseudonymem Hugo Falck v roce 1886 jako *Vekselspillet (Souhra)*. O tři roky později se v Paříži seznámil s Munchem a jejich setkání vyústilo v celoživotní přátelský i umělecký vztah. Malíř vytvořil řadu Goldsteinových portrétů a básník byl také modelem pro postavu na Munchově obraze *Noc v Saint-Cloud* (1890).¹⁷⁹

Po čilé předchozí korespondenci a řadě skic připravil Edvard Munch pro toto druhé vydání (vyšlo již s názvem *Alruner* a pod básníkovým vlastním jménem v roce 1892, údajně v nákladu pouhých 350 výtisků) frontispis, který byl variací obrazu *Melancholie* (1891).¹⁸⁰ Obraz, známý též jako *Jappe na pláži*, *Žárliivost* či *Večer*,¹⁸¹ je považován za jeho první symbolistické dílo, přičemž k Munchovu přechodu od naturalismu k symbolismu došlo právě pod vlivem Goldsteinovým.¹⁸²

Exemplář s malířovým věnováním nepochybně představuje drobný, ale zajímavý doklad vztahu Edvarda Muncha k Čechám. Z jeho korespondence je patrné, že sbírku dlouhá léta doporučoval řadě svých přátel a známých.¹⁸³ Lze se snad proto domnívat, že zde mohlo jít též o nevyřčenou pobídku k případnému českému překladu Goldsteinových básní. -sob-

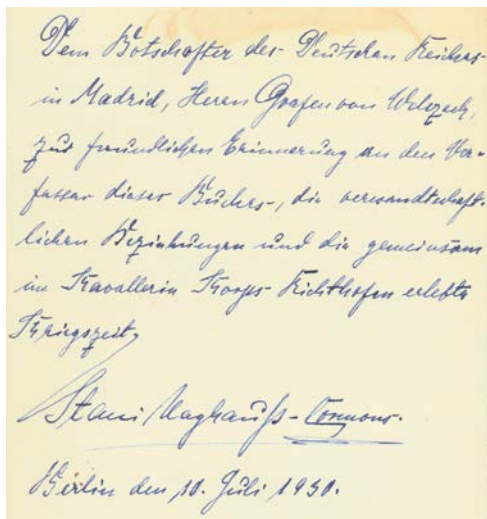
42. Protinacistický aktivista nacistickému diplomatovi

Stanislaus hrabě Nayhauf-Cormons (* 7. května 1875 Nieder Baumgarten, † 20. července 1933)¹⁸⁴ → Johann hrabě Welczeck (* 2. září 1878 Lábědy, † 11. října 1972 Marbella)¹⁸⁵

Dedikační vpisek: „Dem Botschafter des Deutschen Reiches in Madrid, Herrn Grafen von Welczeck, zur freundlichen Erinnerung an den Verfasser dieses Buches, die verwandtschaftlichen

Beziehungen und die gemeinsam in Kavallerie Korps Richthofen erlebte Kriegszeit Stanislav Nayhauf-Cormons Berlin den 10. Juli 1930.“

Stanislav hrabě Nayhauf-Cormons (1875–1933) pocházel ze starého rodu zaznamenaného v hrabství Görz již ve 13. století. V roce 1624 byl rod povýšen do stavu svobodných pánů, v roce 1698 do hraběcího stavu a v pozdějších dobách žil zejména v Prusku rozdělen do větví Nayhauf-Cormons a Neuhaus a St. Mauro. Hrabě Stanislav se stal královským pruským důstojníkem a bojoval v první světové válce. V letech 1931 a 1932 opakovaně publikoval¹⁸⁶ pod pseudonymem Clemens von Caramon brožuru *Führer des Dritten Reiches!*¹⁸⁷, ve které zveřejnil abecední soupis funkcionářů NSDAP s popisem jejich kriminální minulosti. Pořádal také přednášky, ve kterých varoval německou veřejnost před nacionálním socialismem. Dne 26. června 1933 (pět měsíců po jmenování Adolfa Hitlera říšským kancléřem) byl zatčen Gestapem a pravděpodobně umučen či jinak zavražděn. Jeho tělo se našlo svázané drátem a zatížené kamenem v rybníku Bammeloch v Horním Slezsku. Jeho životní osudy popsal jeho syn Mainhardt hrabě Nayhauf-Cormons (* 1926).

Dem Botschafter der Deutschen Botschaft
in Madrid, Herrn Grafen von Welzsch,
zur freundlichen Erinnerung an die Ver-
fassung dieser Briefe, die verwandtschaft-
lichen Beziehungen und die gemeinsamen
in Kavallerie Korps Richthofen erlebte
Kriegszeit,
Stanislav Nayhauf-Cormons.
Berlin den 10. Juli 1930.

V roce 1929 věnoval hrabě Stanislaus exemplář své knihy *Unschuldig zum Tode verurteilt*¹⁸⁸ (*Nevinní odsouzen k smrti: životní vzpomínky jednoho německého důstojníka jízdy*) Johannu hraběti Welczekovi (1878–1972). Johann hrabě Welczek pocházel ze starého hornoslezského rodu žijícího od roku 1894 v hraběcím stavu děděném primogeniturně. Hlavními sídly rodu byly zámky Ľabědy a Münsterberg-Frankenstein v Pruském Slezsku. Před druhou světovou válkou zakoupil hrabě Johann statek a zámek Bílá Voda u Javorníku. Působil jako německý diplomat před první světovou válkou na německém zastupitelství v Chile, ve 20. letech v Budapešti, ve 30. letech v Madridu a v Paříži. V té době vstoupil do NSDAP. Za druhé světové války byl mimořádným a zplnomocněným vyslancem. Během své chilské mise se v Santiagu oženil s Luisou de Balmaseda y Fontecilla (1886–1973). Protože jeho syn Johann (1911–1969) byl bezdětný, byl posledním svého rodu po meči. Zámek Bílá Voda, z něhož se zachovala knihovna, patřil rodu do konce druhé světové války. -maš-

43. Slavný básník slavnému skladateli

Vítězslav Nezval (* 26. května 1900 Biskoupky u Třebíče, † 6. dubna 1958 Praha) → Jaroslav Ježek (* 25. září 1906 Praha, † 1. ledna 1942 New York)

Dedikační vpisek: „*Drahému a milovanému příteli Jaroslavu Ježkovi, který má srdce dítěte a jehož zázračné umění je ve všech jeho gestech, úsměvech a laskáních -- právě v den, kdy jsem slyšel na zkoušce Kolosální zvuk jeho nových skladeb, které miluji -- ze srdce jeho Vítězslav Nezval -- V Praze 18. VI. 1937*“

Toto nevěštní rukopisné věnování z pera „největšího českého básníka dvacátého století“, „podivuhodného kouzelníka“ Vítězslava Nezvala (1900–1958) klavíristovi, hudebnímu skladateli, dirigentu orchestru pražského Osvobozeného divadla, „tmavomodrému géniu“ Jaro-

slavu Ježkovi (1906–1942), se nachází na předtitulním listu Nezvalovy knížky *Anička skřítek a slaměný Hubert*, půvabného příběhu dvou dětí, které si povídají, procházejí městem a v obyčejných a prostých věcech nacházejí neobyčejný svět fantazie, kterou svými ilustracemi doprovodila Toyen,¹⁸⁹ konkrétně v exempláři dochovaném v Ježkově osobní knihovně. Ta je uložena v původním interiéru umělceva bytu v Kaprově ulici v Praze 1, jenž je jako Památník Jaroslava Ježka spravován Českým muzeem hudby, součástí Národního muzea v Praze,¹⁹⁰ v proslulém umělcově „Modrém pokoji“. Knihy Vítězslava Nezvala, které básník věnoval svému „*drahému a milovanému příteli*“, „*nejdražšímu zlatému Ježkovi*“, „*mému krásnému Ježkovi*“, „*geniálnímu skladateli*“, „*Orfeovi 20. století*“, „*básníku tónů*“, jak Ježka např. v dedikacích Nezval nazýval, představují mezi autorskými knižními dary významných osobností určitou výjimku. Nápadný je jak počet darovaných knih, tak také poetičnost dlouhých autorských dedikací plných vřelého přátelského citu a Nezvalova obdivu k Ježkově osobě a jeho hudebnímu talentu.¹⁹¹ Nezval ovlivnil Ježka nejen po stránce umělecké, ale i osobní. Užší přátelství a spolupráce obou umělců vzniká v prosinci roku 1926, kdy Ježek zhudebnil dvě Nezvalovy básně. Píše hudbu i na další Nezvalovy texty, které zpívají přední hudební hvězdy té doby, a Nezval píše texty k Ježkovým melodiím; šlágreem se staly zejména písně *Teď ještě ne, až za chvíli, až zhasnou světla v baru...* a *Slovník lásky* z filmu *Ze soboty na neděli* z roku 1931. Nezval přivedl Ježka mezi své přátele, spisovatele a umělce, s nimiž se scházel v Národní kavárně a později v Mánesu a také do surrealistické skupiny Devětsil. Nerozluční přátelé se často toulali noční Prahou a nezdřídka končili nad ránem u Ježků doma (společensky unavený Vítězslav Nezval prý nejednou usnul na rohožce před dveřmi Ježkova bytu).¹⁹² „*Nejdražšímu příteli Jaroslavu Ježkovi, bez jehož kouzelného genia by nebyla Praha tím, čím je -- ze srdce jeho Vítězslav Nezval V Praze 18. 4. 37*“ čteme v Nezvalově věnování vepsaném jeho rukou do knihy básní *Praha s prsty deště*, která se také nachází v hudebníkově „Modrém pokoji“.

-kaš-

44. Vévodkyně z Northumberlandu urozenému návštěvníkovi

Charlotte Florentia Percy, vévodkyně z Northumberlandu (* 12. září 1787 Montgomeryshire, † 27. července 1866 Twickenham)¹⁹³ → kníže Jan Adolf II. ze Schwarzenbergu (* 22. května 1799 Vídeň, † 15. září 1888 Hluboká)¹⁹⁴

Dedikační vpisek: „*Prince Schwarzenberg*“ doplněný kresbou knížecí koruny

Charlotte Florentia, rozená Clive (1787–1866), jež se roku 1817 provdala za Hughu Richarda Percyho, vévodu z Northumberlandu (1785–1847), ve 30. letech 19. století působila jako vychovatelka budoucí královny Viktorie.¹⁹⁵ Jakožto nadaná kreslířka zachytila na svých skicách hrad Alnwick, přebudovaný ve druhé polovině 18. století na honosnou rezidenci rodu Percy, a jeho nejbližší okolí. Roku 1824 vyšla tiskem kniha *Castles of Alnwick, & Warkworth*¹⁹⁶ obsahující její kresby společně s popisem zobrazených lokalit. Limitovaný náklad 250 výtisků¹⁹⁷ autorka signovala vlastnoručním podpisem na listech s dedikací určené její matce Henriette Clive, hraběnce Powis (1758–1830). Jeden výtisk této knihy věnovala urozenému návštěvníkovi sídla Alnwick – knížeti Janu Adolfovi II. ze Schwarzenbergu (1799–1888), který sem zavítal 10. září roku 1825.¹⁹⁸ Darovanou knihu vévodkyně opatřila dedikačním vpiskem „*Prince Schwarzenberg*“, který doplnila kresbou knížecí koruny.¹⁹⁹ Kníže si do svého cestovního deníku poznamenal, že jej vévodkyně uvítala „*ve vsí přátelskosti*“ a provedla jej rozsáh-

lým sídlem a okolním parkem.²⁰⁰ Podruhé navštívil Alnwick až o třináct let později v roce 1838. Tehdy se jako vyslanec císaře Ferdinanda I. účastnil korunovace královny Viktorie, na jejíž počest pořádali Jan Adolf II. a jeho manželka Eleonora, rozená z Liechtensteinu (1812–1873), velkolepou slavnost v hotelu Richmond.²⁰¹ Následně se manželský pár vypravil na více než měsíční cestu po britských ostrovech, během níž zavítali také na Alnwick. Po návratu na svá jihočeská panství započali monumentální přestavbu zámku Hluboká v duchu romantismu a historismu.

-žah-

45. Český entomolog českému průmyslníkovi, velkostatkáři a rytíři

Jan Obenberger (* 15. května 1892 Praha, † 30. dubna 1964 Praha)²⁰² → Cyril rytíř Bartoň z Dobenína (* 24. prosince 1863 Vysoká Srbská, † 29. května 1953 Náchod)²⁰³

Dedikační vpisek: „*Slovutému pánovi panu Cyrilu Bartoňovi-Dobenínovi oddaný Jan Obenberger*“

Jan Obenberger (1892–1964) vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy a stal se významným českým entomologem. Od roku 1920 byl zaměstnancem zoologického oddělení Národního muzea, do roku 1956 vedl jeho entomologické oddělení. Stal se prvním profesorem entomologie na Přírodovědecké fakultě, v letech 1956–1962 byl ředitelem Entomologického ústavu ČSAV. Věnoval se především studiu brouků čeledi krasců. Publikoval řadu odborných studií, jeho hlavním dílem je pětisvazková *Entomologie* vydaná v letech 1952–1964. Je také autorem mnoha populárně naučných knih o přírodě. Podnikl mnoho zahraničních výzkumných cest, ze kterých přivezl rozsáhlý a cenný entomologický materiál a obohatil tak sbírky Národního muzea, které dodnes patří k největším na světě. Exemplář svého popisu bulharských krasců²⁰⁴ věnoval Cyrilovi Bartoňovi z Dobenína (1863–1953), který finančně podporoval výzkumné cesty českých vědců.

-maš-

46. Otec národa mladému revolucionáři a českému malíři

František Palacký (* 14. června 1798 Hodslavice, † 26. května 1876 Praha)²⁰⁵ → Soběslav Hippolyt Pinkas (* 7. října 1827 Praha, † 30. prosince 1901 Praha)²⁰⁶

Dedikační vpisky: „*Swoji ke swému! S. Pinkasowi na památku wepsal spisowatel w Praze 3 listop. 1850. Palacký.*“; „*H. Soběslav Pinkas při opuštění Prahy 1850*“

František Palacký (1798–1876) pocházel z tradiční evangelické rodiny krejčího a učitele Jiřího Palackého. Studoval nejprve na zámku v Kuníně, kde z popudu hraběnky Marie Walburgy z Truchsess-Walburg-Zeilu (1762–1828) vznikl jeden z nejmodernějších vzdělávacích ústavů v Evropě, zakládající si na náboženské toleranci. Palackého otec se však obával možné konverze ke katolické víře a poslal svého syna na latinskou evangelickou školu v Trenčíně. Navzdory přání otce se Palacký po ukončení studií nevěnoval pastorační činnosti a stal se vychovatelem v uherských šlechtických rodinách. Otevřela se mu tak cesta nejen k vlastnímu sebevzdělávání,

ale získal též cenné kontakty nejen z řad šlechty. Již v Uhrách se seznámil s Jánem Kollárem (1793–1852) a Pavlem Josefem Šafaříkem (1795–1861). Přátelství navázal i s Josefem Jungmannem (1773–1847), jenž mu poskytl cenné rady nezbytné pro práci historiografa. Po přestěhování do Prahy se stal žákem Josefa Dobrovského (1753–1829). V průběhu let se z Palackého stala nejvýznamnější osobnost českého národního obrození. František hrabě ze Sternbergu (1793–1830) ho pověřil sepsáním dějin svého rodu. Díky nabídce Kašpara hraběte ze Sternbergu (1761–1838) se stal vydavatelem muzejních časopisů. Roku 1829 byl českými stavy jmenován historiografem Království českého. Během svého mnohaletého bádání v českých i světových archivech, klášterních a zámeckých knihovnách, do kterých mnohdy vstupoval jako první novodobý badatel, shromáždil materiál pro mnohá svá vědecká díla. Především však pro své monumentální dílo *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, jejichž první svazek vyšel česky poprvé v revolučním roce 1848.²⁰⁷ Dílo se v pěti svazcích věnuje českým dějinám od mýtických dob do nástupu Habsburků roku 1526. Exemplář své knihy *Popis králowství českého* (W Praze, 1848)²⁰⁸ věnoval Hippolytu Soběslavu Pinkasovi (1827–1901). -neb-

47. Farář v Meziříčí Bibliotéce musejní Království českého v Praze

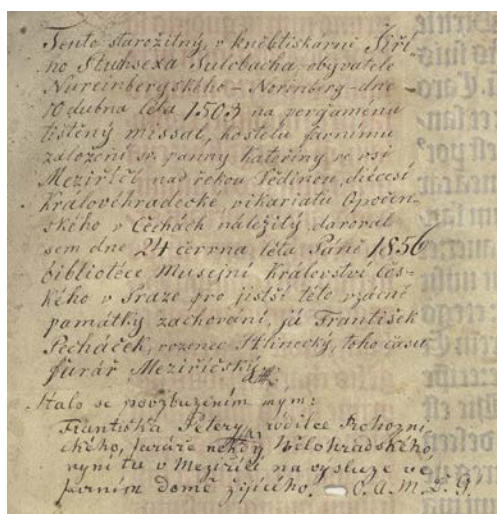
František Pecháček (činný od 1844, † 31. března 1885) → Národní muzeum

Dedikační vpisek: „*Tento starožitný, v kněhtiskárně Jiřího Stuchsexa Sulcbacha, obyvatele Nureinbergského – Norinberg – dne 10 dubna léta 1503 na pergamenu tištěný missal, kostelu farnímu založení sv. panny Kateřiny ve vsi Meziříčí nad řekou Dědinou, diécesi Královéhradecké, vikariatu Opočenského v Čechách náležitý, daroval sem dne 24 června léta Páně 1856 bibliotéce Musejní Království Českého v Praze pro jistší této vzácné památky zachování, já František Pecháček rozenec Hlinecký, toho času farář Meziříčský manupropria. Stalo se povzbuzením mým: Františka Petery, rodilce Rohoznického, faráře někdy Belohradského, nyní tu v Meziříčí na výsluže ve farním domě žijícího. O. A. M. D. G.*“

František Pecháček působil v Českém Meziříčí v letech 1844 až 1871, nejprve jako administrátor, poté jako farář. Pár měsíců po jeho příchodu, 24. června 1844, byl vykraden farní

kostel sv. Kateřiny.²⁰⁹ Zřejmě i tato událost mohla vést k rozhodnutí darovat krásné zachovalý exemplář pražského misálu *Missale Pragense*, tištěný na pergamenu roku 1503 v Norimberku do Knihovny Národního muzea.

Větší vliv však měl nejspíše pobyt Františka Petery – faráře na výsluže, ale zejména nadšeného člena historického a archeologického sboru Národního muzea, pro které sbíral české památky. Věnoval se zejména archeologickým průzkumům, ale zaznamenával i lidovou mluvu a své poznatky dodával Josefu Jungmannovi.²¹⁰ Výsledky svého bádání publikoval v českých časopisech, uveřejnil též článek o památkách meziříčských.²¹¹

Již v roce 1819 byli ustanoveni sběratelé Národního muzea pro jednotlivé kraje Čech, kteří měli sbírat v nejširším rozsahu peněžité příspěvky, rukopisy, starší knihy, přírodniny i památky historické a kulturní všeho druhu.²¹² Zda jejich organizace, řídicí se instrukcí z roku 1823, fungovala ještě v 50. letech 19. století, není známo. Rozhodně však stále působili jednotlivci jako František Petera, kteří nadále rozšiřovali sbírky Národního muzea a jejichž zásluhou se tyto skvosty zachovaly.

-vev-

48. Český historik českému průmyslníkovi, velkostatkáři a rytíři

Josef Pekař (* 12. dubna 1870 Malý Rohozec u Turnova, † 23. ledna 1937 Praha)²¹³ → Cyril rytíř Bartoň z Dobenína (* 24. prosince 1863 Vysoká Srbská, † 29. května 1953 Náchod)²¹⁴

Dedikační vpisek: „*Panu Cyrilu Bartoňovi z Dobenína Josef Pekař 24. 12. 35*“

Josef Pekař (1870–1937) pocházel ze starého selského rodu, vystudoval historii na Univerzitě Karlově, spolupracoval s významnými historiky, např. s Jaroslavem Gollem (1846–1929) a Antonínem Rezkem (1853–1909), absolvoval studijní pobyt v Erlangenu a v Berlíně. Působil jako profesor na gymnáziích v Mladé Boleslavi a v Praze, v letech 1896–1897 byl prefektem Strakovy akademie a působil na pražské univerzitě, od roku 1905 jako řádný profesor rakouských dějin. Byl také redaktorem *Ottova slovníku naučného* a vedoucím redaktorem *Českého časopisu historického*. Jeho pohled na české dějiny se odlišoval od všeobecně přijímaného pohledu Františka Palackého, čímž zapříčinil mnoho ostrých polemik ve veřejném prostoru a zasahoval tak i do politického života. Věnoval se nejstarším českým dějinám, husitské revoluci i událostem doby bělohorské a osudu Albrechta z Valdštejna. Několikrát se dostal do polemiky s T. G. Masarykem. Po vzniku první republiky kritizoval protikatolické kampaně a zejména průběh pozemkové reformy, kterou odmítal z důvodů historických i ekonomických. V roce 1935 nepřijal nabídku kandidovat na úřad prezidenta republiky. Exemplář jedné ze svých nejznámějších knih *Knihy o Kosti*²¹⁵ věnoval Cyrilu Bartoňovi z Dobenína (1863–1953), který si tohoto díla považoval a nechal je svázat do kožených vazeb se zlaceným heraldickým supralibros na deskách.

-maš-

49. Karlovarský lékař mariánskolázeňskému lékaři

Johann Pöschmann (* 15. května 1775 Údlice u Chomutova, † 30. září 1844 Karlovy Vary)²¹⁶ → Karel Josef Heidler z Heilbornu (* 22. ledna 1792 Sokolov, † 13. května 1866 Praha)²¹⁷

Dedikační vpisek: „*Herrn Doktor Heidler zum gütigen Andenken vom Verfasser*“

Johann Pöschmann (1775–1844) vystudoval na pražské univerzitě filozofii a lékařství. Stal se lékařem na panství Tachov, později byl domácím lékařem Karla hraběte z Clam-Martinitz (1792–1840), od roku 1810 byl lázeňským lékařem ve Františkových Lázních a městským lékařem v Chebu, od roku 1819 v Karlových Varech. Publikoval řadu odborných spisů o karlovarských pramenech. Jeden z nich²¹⁸ věnoval svému kolegovi Karlu Josefovi Heidlerovi z Heilbornu (1792–1866). Karel Josef Heidler vystudoval v Praze a čtyřicet let se věnoval lázeňskému lékařství v Mariánských Lázních. Stal se jedním ze zakladatelů mariánskolázeňské balneologické tradice a povznesl tamní lázeňství na evropskou úroveň. Léčil i Johanna Wolfganga Goetha, se kterým až do jeho smrti udržoval písemný styk. Publikoval ve francouzštině a němčině řadu balneologických studií, popisů a rozborů minerálních pramenů severozápad-

ních Čech a jejich léčebných účinků a věnoval pozornost také léčení cholery a dny. Byl členem mnoha významných evropských učených společností a nositelem mnoha vyznamenání. Mezi jeho osobní přátele patřil např. Jan Evangelista Purkyně. V roce 1858 byl povýšen do šlechtického stavu s predikátem „šlechtic z Heilbornu“. V roce 1844 koupil západočeský statek a zámek Staré Sedliště, které se stalo sídlem jeho rodu a vznikla zde velmi zajímavá knihovna specializovaná na lékařství a přírodní vědy. -maš-

50. Přisedící knížecího soudu slezskému hejtmanovi

Jindřich IV. z Reichenbachu a na Siebeneichen (* 1616, † 1660) → Otto mladší z Nostic (* 24. května 1608 Měcsiszów, † 15. listopadu 1665 Jawor)

Dedikační vpisek: „Ihren Gnaden, dem Hochwolgeborenen Herrn Herrn Otcho Freyherrn von Nostitz, Herrn auf Rothkitnietz, Heiders: undt Seifersdorf, Hertzogswaldau vndt Mangschütz. Römischen Keyserlichen auch zu Hungern vnnndt Beheimb Königlichem Mayestät Rath, vnd der Fürstenthumber Schweidnitz vnd Jauer vollmechtigen Herrn LandesHauptman, verehret diese Bücher in Jhr Gnädiglichen Bibliothec, vnd schreibt dieses zu einem gedächtnuß als seinem vorgesetzten Königlichen Ambter Heinrich Von, Reichenbach, auf Siebeneichen, Lähnhauffs Manu propria.“

Jindřich IV. z Reichenbachu a na Siebeneichen²¹⁹ věnoval 15. listopadu roku 1651 Ottovi mladšímu z Nostic knihu rozborů a komentářů proslulého německého juristy Benedikta Carpzowa staršího týkající se právních nařízení a procedur souvisejících s volbou římského císaře sborem kurfiřtů.²²⁰ Jindřich z Reichenbachu zastával úřad přisedícího vrchního knížecího soudu (*Oberrechtsbeisitzer*) a zemského staršího (*Landesältester*) pro knížectví svídnicko-javorské. Tato pozice byla pod-

řízena úřadu zemského hejtmana téhož knížectví, který zastával Otto z Nostic.²²¹ Na svou podřízenou funkci naráží také Reichenbach v závěru dedikace, v níž knihu připisuje Ottovi na svou památku a jako svému nadřízenému v královském úřadě („zu einem gedächtnuß als seinem vorgesetzten königlichen Ambter“). Datum 15. listopadu je shodné s datem narození Otty mladšího z Nostic. Jednalo se tedy zjevně o dárek k narozeninám.

Kromě vlastní dedikace ve spodní části předního přideští knihy, jež sestává převážně z adresátovy titulatury, si Reichenbach nechal zručným malířem erbů (*Wappenmaler*) vymalovat svůj rodový erb doplněný životním mottem, neboli devizou ve francouzštině *Dieu maide à l'honneur et au salut* (*Bůh mi dopomoz ke cti a spáse*). Tentýž malíř znázornil nad erbem

symbolické emblema zobrazující srdce tlačené lisem. K němu se vztahují dvě latinská elegická dvojverší v záhlaví předešlé, v nichž autor prohlašuje, že žítí bude, dokud bude živ Bohu, a přirovnává lidský život k růži, jež roste vprostřed trnitých keřů, a k srdci, jež teprve tlačeno lisem ukazuje svou skutečnou tvář.

-šíp-

51. Dadaista nacistickému diplomatovi

Joachim Ringelnatz (* 7. srpna 1883 Wurzen, † 17. listopadu 1934 Berlín)²²² → Johann hrabě Welczeck (* 2. září 1878 Ľabědy, † 11. října 1972 Marbella)²²³

Dedikační vpisek: „*Seinem lieben Unter-Schuft dem Grafen Welczeck herzlichst Joachim Ringelnatz Breslau, März 32*“

Joachim Ringelnatz (1883–1934) byl německý básník, výtvarník a jevištní komik, výrazný představitel bohémského života Výmarské republiky, jehož tvorba byla ovlivněna expresionismem a dadaismem. Vešel ve známost také pod pseudonymy, a to např. Pinko Meyer, Fritz Dörry, či Gustav Hester. Po nástupu nacistů k moci byl Ringelnatz zařazen mezi představitele „zvrhlého umění“ a bylo mu znemožňováno veřejné vystupování, krátce na to zemřel na tuberkulózu. V roce 1932 věnoval exemplář své knihy *Alledings Gedichte*²²⁴ německému diplomatovi v době nacismu Johannu hraběti Welczeckovi (1878–1972). V dedikačním vpisku užil termínu „Unter-Schuft“, což znamená padouch nebo ničema. Není zřejmé, zda šlo o záměrně užitou urážku nebo přátelský žert. Kniha je součástí zámecké knihovny Bílá Voda.

-maš-

52. Spisovatel, básník a oběť nacismu moravskému hraběti

Emil Alphons Rheinhardt (* 4. dubna 1889 Vídeň, † 25. února 1945 Dachau)²²⁵ → František Mořic hrabě Dubský z Třebomyšlic (* 13. září 1883 Zdislavice, † 15. září 1965 Vídeň)²²⁶

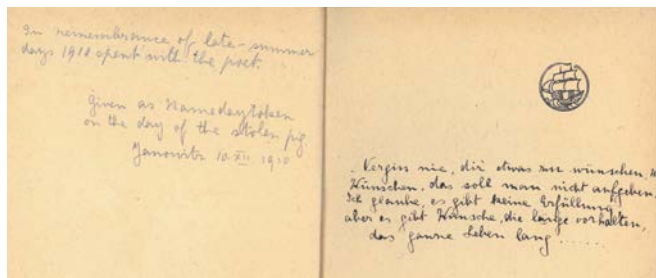
Dedikační vpisek: „*Für Graf Franz Dubsky in herzlicher Gesinnung München, Februar 1923 E. Rheinhardt*“

Emil Alphons Rheinhardt (1889–1945) byl lyrik vídeňského expresionismu a spisovatel. Jeho otec Paul Gustav Rheinhardt (1853–1934) byl překladatel, redaktor a spisovatel, matka italská šlechtična. Po neúspěšném studiu medicíny se Emil Alfons věnoval poesii a psal symbolistické básně. Za první světové války působil jako sanitář v Itálii, později jako propagandista. Po válce žil v Mnichově a Itálii. Ve 30. letech pomáhal německým demokratickým emigrantům, spoluzakládal protinacistickou organizaci „Liga für das geistige Österreich“ (Liga pro duchovní Rakousko). Po anšlusu Rakouska se neúspěšně pokoušel emigrovat do USA, za druhé světové války žil ve Francii a Itálii, ale v roce 1944 byl zatčen Gestapem a deportován do koncentračního tábora v Dachau, kde zemřel na skvrnitý tyfus. Exempláře svých knih *Das Abenteuer im Geiste*²²⁷ a *Tiefer als Liebe*²²⁸ věnoval majiteli zámku Hoštice Františku Mořicovi hraběti Dubskému z Třebomyšlic (1883–1965).

-maš-

53. Pražský německý básník české baronce

Rainer Maria Rilke (* 4. prosince 1875 Praha, † 29. prosince 1926 Val-Mont u Montreux)²²⁹ → Sidonie svobodná paní Nádherná z Borutína (* 1. prosince 1885 Vrchotovy Janovice, † 30. září 1950 Harefield)²³⁰

Dedikační vpisek: „Vergiss nie, dir etwas zu wünschen. Wünschen, das soll man nicht aufgeben. Ich glaube, es gibt keine Erfüllung aber es gibt Wünsche, die lange vorhalten, das ganze Leben lang...“

Slavný pražský rodák, básník a spisovatel písčící německy

Rainer Maria Rilke (1875–1926) studoval na vojenské škole v Hranicích na Moravě, později na univerzitě v Praze a Mnichově, podnikal dlouhé cesty po Evropě a severní Africe. Publikoval řadu básnických sbírek, které byly často překládány. V roce 1906 se v ateliéru sochaře Rodina seznámil se Sidonií svobodnou paní Nádhernou z Borutína (1885–1950) a jejich korespondence dala základ celoživotnímu přátelství. Rilke navštívil rodinu Nádherných třikrát na zámku Vrchotovy Janovice (1907, 1910 a 1911), později se setkávali v zahraničí. Sidonii věnoval mnoho svých knih s osobními věnováními, např. *Zápisky Malta Lauridse Brigga* v originálním vydání z roku 1910.²³¹ V dedikaci ji nabádá, aby si stále něco přála, i když jsou přání, jejichž vyplnění trvá celý život. Když v roce 1949 musela baronka Sidonie tajně opustit Československo, ukryla část svého majetku na velvyslanectví Nizozemského království. Byly to především knihy²³² spojené s osobnostmi R. M. Rilka a K. Krause. V roce 1996 předalo Nizozemské velvyslanectví tento deponát Národnímu muzeu, protože od roku 1957 spravuje janovický zámek s parkem. Literární expozice Knihovny Národního muzea připomíná od roku 1985 slavné návštěvníky zámku.

-tur-

54. Učený právník sudímu Psohlavců

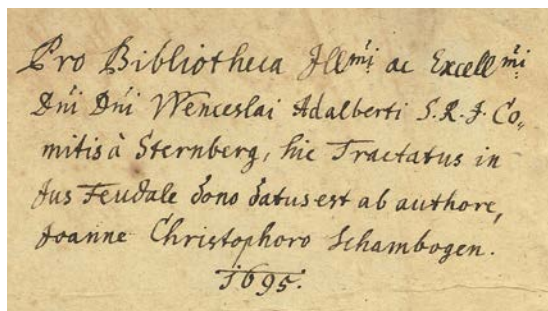
Johann Christoph Schambogen (* 1636 Klodzko, † 5. března 1696 Praha) → Václav Vojtěch hrabě ze Šternberka (* 9. února 1643 Bechyně, † 25. ledna 1708 Praha)

Dedikační vpisek: „Pro Bibliotheca Illustrissimi ac Excellentissimi Domini Domini Wenceslai Adalberti S. R. J. Comitiss à Sternberg, hic Tractatus in Jus Feudale dono datus est ab authore, Joanne Christophoro Schambogen. 1695“

Zápis v knize *Tractatus in jus feudale compositus* učinil nikoliv dárce knihy, ale obdarovaný.²³³ Václav Vojtěch hrabě ze Šternberka si evidentně považoval této právnícké knihy jakožto daru od jejího autora J. Ch. Schambogena. Johann Christoph Schambogen (1636–1696) byl český právník, univerzitní profesor a rektor pražské univerzity. Byl vysoce erudovaný a tvořivý. Se-psal tři významná díla: *Lectiones publicae in Divi Justiniani Institutionum juris quattuor libros* vydané roku 1695, *Tractatus in jus feudale* z roku 1695 a *Commentarius seu Lectiones publicae in Gregorii IX. Decretalium libros*

quinque vydané posmrtně v roce 1699, která byla používána při výuce na říšských univerzitách.²³⁴

Václav Vojtěch hrabě ze Šternberka (1643–1709) zastával řadu vysokých úřadů ve správě Českého království. V letech 1690–1696 byl prezidentem apelačního soudu a proslul jako předseda tribunálu, před nímž Chodové hájili

svá práva proti vrchnosti. V této funkci je zvěčněn v Jiráskově románu Psohlavci. V letech 1696–1704 byl nejvyšším sudím a nakonec se stal nejvyšším hofmistrem Českého království (1704–1708). V roce 1699 obdržel Řád zlatého rouna. Ovšem dnes je jeho jméno spojováno zejména se skvostem barokní architektury, zámek v pražské Troji, který nechal postavit.²³⁵ -vev-

55. Vratislavský kaligraf a účetní slezskému hejtmanovi

Wilhelm Schwartz (* 1596/1597, † 1661) → Otto mladší z Nostic (* 24. května 1608 Mściszów, † 15. listopadu 1665 Jawor)

Dedikační vpisek: „*Dem Hoch und Wolgebohrnen Herrn Herrn Otto Frey-Herrn von Nostitz, Herrn auf Ratkütnitz, Seifersdorf, Hertzogswaldau, Neuendorf, Lobers und Provern, der Römischen Kayserlichen auch zu Hungarn ung Böhaimb Königlichem Majestät] Raht und der Fürstenthümer Schweidnitz und Jauer Volmächtigem Herrn Landeshauptmann Jhrer Freyherrlichen Genaden übergibets dienstgehorsamlich der Author.*“

Jednou z nejpůvabnějších dedikací adresovaných zemskému hejtmanovi dolnoslezského svídnicko-javorského knížectví Ottovi mladšímu z Nostic²³⁶ je věnování vepsané červeným inkoustem doprostřed mědirytové ornamentální kartuše před titulní list vzorníku kaligrafie, tedy krasopisu a psaní ozdobných písem. Dedikaci zapsal sám autor vzorníku *Deutsche und lateinische Fundamentalschriften*²³⁷ Wilhelm Schwartz, jak napovídá nepatrná poznámka *Author* červeným inkoustem v pravém dolním rohu mědirytové kartuše. Wilhelm Schwartz (1596/1597–1661)²³⁸ byl nejen obratným kaligrafem, ale současně účetním berního úřadu ve Vratislavi, slezského správního centra nedaleko Nosticova sídelního města Javoru. Spolupracoval rovněž na přípravě řady mědirytových tabulí obsahujících obrazy doplněné komentářem nebo verši provedenými ozdobným písmem.

Svým obsahem i formulací Schwartzovo věnování reprezentuje neutrální zdvořilé dedikace knih významným osobám, s nimiž však autor podle všeho nebyl v užším kontaktu. Kdyby tomu tak bylo, jistě by neopomněl na tuto skutečnost alespoň v náznaku upozornit. Bezpochyby si však byl vědom Nosticovy lásky ke knihám, a tak využil příležitosti upozornit na sebe vysoce postaveného zemského správce knižním darem, tím spíše že byl sám původcem jeho obsahu. -šíp-

56. Polský spisovatel polskému hraběti na Moravě

Henryk Sienkiewicz (* 5. května 1846 Wola Okrzejska, † 15. listopadu 1916 Vevey)²³⁹ → Eduard hrabě Stadnicki (* 1817, † 21. května 1902 Vranov nad Dyjí)²⁴⁰

Slavný polský spisovatel, dramatik i publicista Henryk Sienkiewicz (1846–1916), autor světoznámých historických románů, např. *Ohněm a mečem*, *Potopa*, *Křižáci* či *Quo vadis?*, obdržel v roce 1905 Nobelovu cenu za literaturu. V roce 1888 navštívil zámek Vranov nad Dyjí, který byl v majetku Eduarda hraběte Stadnicki-Stadnického (1817–1902), který pocházel ze starého polského šlechtického rodu povýšeného do hraběcího stavu v roce 1788. Sienkiewicz zanechal ve vranovské zámecké knihovně zajímavou památku. V antologii polské poezie *Kwiaty rodzinne*, vydané ve Varšavě 1883, je vlepen list s autografem jeho básně *Upór litewski* (*Litevský vzdor*), kterou napsal na protest proti nucenému zavádění ruštiny do katolických kostelů v minské gubernii. Báseň je datována 16. května 1888 a jde pravděpodobně o nejstarší zachycenou podobu této básně, která byla později mnohokrát publikována.²⁴¹ Autor měl dokonce strach, že ho kvůli ní ruské úřady potrestají vyhnanstvím. -maš-

57. Překladatel Babičky svému synovi

Rudolf Jan Slabý (* 25. ledna 1885 Černožice u Hradce Králové, † 2. července 1957 Praha)
→ Rudolf Slabý syn (* 1914 Praha)

Dedikační vpisek: „*Milý Rudlo! V tomto roce, kdy jsi slavil své desáté narozeniny a kdy já jsem se dožil devíti let na půdě španělské, vychází tento překlad nejlepší české knihy, jediné z mých prací, na niž si trochu zakládám. Ve vzpomínce na Tebe jsem tuto práci v r. 1915 podnikl a Tobě ji dnes ve stejné zbožné vzpomínce připisuji. Kéž častěji vzbudí v Tobě vzpomínku na Tvého tatíčka. Barcelona, 31. července 1924.*“

Překlady díla Boženy Němcové věnované malému synkovi posílal z daleké Barcelony do Prahy filolog, lexikograf a překladatel z řady jazyků Rudolf Jan Slabý (1885–1957).²⁴² Tento propagátor španělsko-českých a katalánsko-českých vztahů, v letech 1927–1939 a 1945–1948 první lektor katalánštiny na Karlově univerzitě, autor oceňovaného španělsko-německého slovníku vydaného roku 1924 *Diccionario general y técnico de las lenguas española y alemana*,²⁴³ se na počátku první světové války ocitl v nezáviděníhodné životní situaci. Vystudovaný filolog se zaměřením na němčinu a slovanské jazyky působil od roku 1909 jako profesor Československé akademie obchodní v Praze a mimo to se jako samouk věnoval studiu španělštiny. O prázdninách roku 1914 proto odjel do Madridu, aby si tam své jazykové znalosti zdokonalil a pro španělský tisk psal zprávy se slovanskou tematikou. Když však v září 1914 vypukla první světová válka, nemohl se vzhledem k uzavřeným hranicím vrátit. Musel ve Španělsku zůstat a existenčně se postarat nejen o sebe, ale také o rodinu (v Praze zanechal manželku a čtyřměsíčního syna). Díky svému všestrannému nadání a pracovní pílí se mu to podařilo. Ve Španělsku, kde si vybudoval obdivuhodnou pracovní i vědeckou kariéru, pobýval s přestávkami až do roku 1926. V Barceloně působil jako učitel řeči a hudby, vystudoval konzervatoř a hrál v tamním orchestru, otevřel si obchodní a překladatelskou školu, překládal z češtiny a z dalších slovanských jazyků či němčiny do španělštiny a katalánštiny, sepisoval jazykovědné slovníky a příručky a od roku 1921 přednášel dokonce srovnávací mluvnici slovanských jazyků a dějiny slovanských literatur na barcelonské univerzitě. Válečná léta, odloučení od rodiny a hledání existenčního zabezpečení byla pro něho skutečnou životní zkouškou. Neudiví nás tedy, že prvními tituly, k nimž sáhl pro své překlady, bylo dílo Karla Jaromíra Erbena a Boženy Němcové. Soubor Erbenových pohádek *O žabce královně* a vybrané pohádky Němcové překládal nepochybně ve vzpomínkách na svého malého synka; v Knihovně Národního muzea se dochoval exemplář pohádek Němcové *El ave de fuego (Pták Ohnivák)* z roku 1921 s rukopisným věnováním „*Rudlovi k svátečku 17/IV 1922 posílá tatíček*“.²⁴⁴ Božena Němcová ve chvílích nejtěžších začala psát svoji *Babičku*. Slabý si chtěl jejím překladem připomenout domov a zprostředkovat tak dílo španělským a katalánským čtenářům. Překládat do španělštiny začal už v roce 1914, ale kvůli finančním potížím ze strany nakladatelství vyšla dvousvazková *La Abuela. Cuadros de costumbres campesinas de Bohemia* až roku 1924,²⁴⁵ ve stejném roce jako katalánská verze *L'Àvia*. V Národní knihovně se dochovaly dva exempláře španělského překladu s autorovým rukopisným věnováním. První představuje dar Jaroslavu Vlčkoví z roku 1924,²⁴⁶ druhou knihou, tentokrát z knižní pozůstalosti Slabého, je právě onen exemplář,²⁴⁷ do něhož překladatel vepsal emocionálně laděné věnování svému desetiletému synkovi.

-kaš-

58. Německá básnička chebské hraběnce

Marte Sorge (* 16. dubna 1871 Treuen, † 27. července 1946 Schmölln)²⁴⁸ → Maria Sophia Westphalen zu Fürstenberg (* 21. června 1873 Chlumec u Chabařovic, † 8. srpna 1933 Sokolov)²⁴⁹

Dedikační vpisek: „*Frau Gräfin Westphalen zu freundlicher Erinnerung an die Zeit des „Waldmärchenspiels“ von der Waldfrau und der Frauenlieder-Dichterin, Eger d. 7/12. 22*“

Marte Sorge (1871–1946) byla vlasteneckou vogtlandskou básnířkou a autorkou povídek, pohádek a novel, které publikovala v různých časopisech. Působila také jako redaktorka *Neuen Vogtländischen Zeitung* vydávaných v Plavně. Sbírku svých básní *Frauenlieder*²⁵⁰ vydanou v roce 1914 věnovala v Chebu Marii Sophii hraběnce Westphalen zu Fürstenberg (1873–1933), dceři hraběte Friedericha (1830–1900), majitele zámků Chlumec u Chabařovic a Chotělic, a Rosiny Josephy hraběnky Czerninové z Chudenitz (1837–1904). Dedikátorka vzpomíná na čas „her lesních pohádek“ a sama se nazývá „lesní paní“ a „básnířkou ženských písní“. Hraběnka Maria Sophia žila v Chebu a její knihy se dostaly do knihovny²⁵¹ zámku Chotělice, který zdědila sestra Anna Maria (1869–1948) provdaná v roce 1892 za hraběte Emanuela Mensdorff-Pouilly (1866–1948).
-maš-

59. Slavný lékař slavné spisovatelce

Adolf rytíř Strümpell (* 28. června 1853 Jaunauce, † 10. ledna 1925 Lipsko)²⁵² → Marie svobodná paní z Ebner-Eschenbachu (* 13. září 1830 Zdislavice, † 12. března 1916 Vídeň)²⁵³

Dedikační vpisek: „*Der Baronin M. Ebner von Eschenbach in dankbarer Verehrung Wien, Mai 1910 A. Strümpell*“

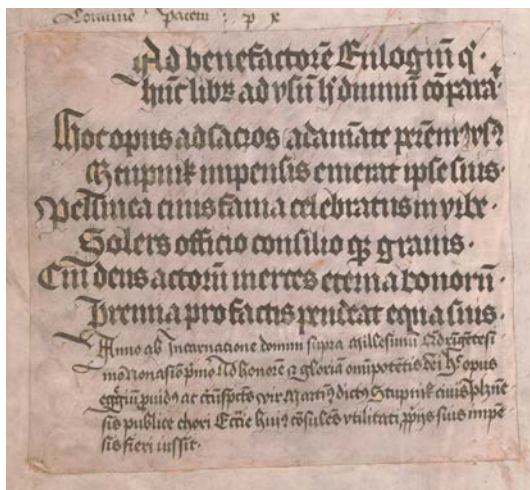
Adolf Gottfried Gustav Ernst Strümpell (1853–1925)²⁵⁴ vystudoval lékařství a stal se řádným profesorem na univerzitě v Erlangenu, později působil ve Vratislavi a ve Vídni. Věnoval se zejména léčení nervových chorob. V roce 1893 byl povýšen do personálního rytířského stavu. V roce 1923 léčil nemocného Vladimíra Iljiče Lenina.²⁵⁵ Spolu s Vladimírem Bechtěrevem popsal jako první „Bechtěrevjevovu nemoc“. Exemplář své knihy *Nervosität und Erziehung*²⁵⁶ vydané v Lipsku v roce 1908 věnoval Marii z Ebner-Eschenbachu (1830–1916), slavné rakouské spisovatelce.²⁵⁷ Kniha je součástí zámecké knihovny Hoštice,²⁵⁸ která patřila jejímu bratru Adolfu Janu Kříteli hraběti Dubskému z Třebomyslic (1833–1911).²⁵⁹
-maš-

60. Měšťan plzeňskému kostelu

Martin Stupník († 1523 Plzeň) → Kostel sv. Bartoloměje v Plzni

Dedikační vpisek: „*Anno ab incarnatione domini supra millesimum quadragesimo nonagesimo primo ad honorem et gloriam omnipotentis dei hoc opus egregium providus ac circumspexus vir Martinus dictus Stupnik civis Plznensis publice chori ecclesie huius consulens utilitati propriis suis impensis fieri iussit.*“

Rukopisné graduály pro svou nákladnost a bohatost provedení dlouho představovaly typický dar významného donátora pro mnohý kostel. Příkladem toho je i kvalitně zdobený iluminovaný graduál psaný na pergamenu, který byl roku 1491 pořízen pro plzeňský kostel.²⁶⁰

Zhotovit ho nechal a kostelu daroval plzeňský měšťan a radní Martin Stupník, o jehož životě a působení však přes četné zmínky v dobových dokumentech není příliš známo.²⁶¹ Mimo vlepeného dedikačního vpisku na předním předeštlí citovaného výše a stručného zápisu „1491 *Martinus Stupnik me fecit fieri*“ na fol. 390v oslavuje osobu dárce a jeho dar na zmíněném předeštlí i humanistická donace následujícího znění:

Ad benefactorem Eulogium, quod hunc librum
ad usum hunc divinum comparavit

Hoc opus ad sacros adamante perennius usus

Stupnik impensis emerat ipse suis,

Pelisea civis fama celebratus in urbe,

Solers officio consilioque gravis.

Cui Deus actorum merces, eterna bonorum

premia pro factis pendeat equa suis.²⁶²

Chvála dobrodince, který pro posvátné účely
opatřil tuto knihu

Tohleto dílo, jež přetrvá déle než diamant, koupil

k posvátným účelům Stupník, vlastním nákladem svým.

Ve městě Plzni je známý a pověst jej provází dobrá,

poctivě povinnost plní, v radě své slovo též má.

Kéž mu Bůh vyměří trvalou odměnu za dobré skutky,

za jeho činy ať dá odměnu, jakou má mít.²⁶³

Dedikační zápis a ani verše sice nespécifikují, kterému plzeňskému kostelu byl graduál věnován, s největší pravděpodobností se však jednalo o kostel sv. Bartoloměje. S ním by rukopis spojoval anděl na fol. 23v držící znak řádu německých rytířů, jenž měl k tomuto kostelu patronátní právo.²⁶⁴ -muž-

61. Překladatel Babičky českému malíři a prezidentu Alliance française

E. Thiérot (1849–)²⁶⁵ → Soběslav Hippolyt Pinkas (* 7. října 1827 Praha, † 30. prosince 1901 Praha)²⁶⁶

Dedikační vpisek: „à Monsieur S. Pinkas, Président de l'Alliance française de Prague respectueux hommage E. Thiérot“

Ernest Martin Thiérot (1849–) pracoval jako sekretář pro slavného geologa Joachima Barranda (1799–1883). Působil jako učitel na obchodní akademii v Praze a byl též předsedou Francouzského spolku podpůrného. Aktivní byl též ve frankofonním spolku Alliance française v Praze (jistou dobu působil jako jeho sekretář a na jeho činnosti se podílel svými literárními přednáškami a čtením). Mírná nejistota panuje ohledně podoby jeho křestního jména. S největší pravděpodobností se však jedná o Ernesta Martina Thiérot. Dokladem může být policejní přihláška k pobytu v Praze či zmínka v Časopise Musea království Českého z roku 1884, kde je zmiňován jako bývalý sekretář Francouzského institutu. Exemplář svého překladu Babičky *Grand' mère* vydaného v Paříži roku 1900²⁶⁷ věnoval Hippolytu Soběslavu Pinkasovi (1827–1901).²⁶⁸ -neb-

62. Americký spisovatel slezskému princovi

Mark Twain (* 30. listopadu 1835 Florida, † 21. dubna 1910 Redding)²⁶⁹ → Karel Max kníže Lichnowsky (* 8. března 1860 Krzyżanowice, † 27. února 1928 Chuchelná)

Dedikační vpisek: „To Prince Lichnowsky With compliments of the Author. May 1898.“

Slavný americký spisovatel Mark Twain, vlastním jménem Samuel Langhorne Clemens (1835–1910), autor mnoha povídek a románů, několikrát pobýval v Evropě, navštívil mimo jiné i Mariánské Lázně.²⁷⁰ V letech 1897–1899 pobýval ve Vídni.²⁷¹ V květnu roku 1898 vepsal

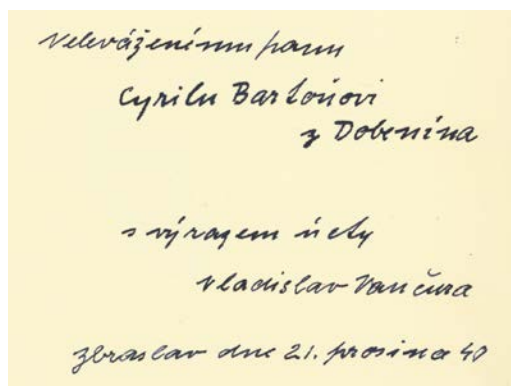
do exempláře svého dobrodružného románu *Pudd'nhead Wilson* vydaného v Londýně v roce 1894 dedikaci knížeti Lichnowskemu. S největší pravděpodobností šlo o Karla Maxe (1860–1928),²⁷² ač nelze zcela vyloučit ani jeho otce Karla Maria Timoleona (1819–1901).²⁷³ Karel Max byl německý diplomat známý svými kontakty s předními umělci a spisovateli své doby.²⁷⁴ Po svém otci zdědil zámek Hradec nad Moravicí. -hol-

63. Slavný český levicový spisovatel bohatému českému průmyslníkovi, velkostatkáři a rytíři

Vladislav Vančura (* 23. června 1891 Háj ve Slezsku, † 1. června 1942 Praha)²⁷⁵ → Cyril rytíř Bartoň z Dobenína (* 24. prosince 1863 Vysoká Srbská, † 29. května 1953 Náchod)²⁷⁶

Dedikační vpisek: „*Veleváženému panu Cyrilu Bartoňovi z Dobenína s výrazem úcty Vladislav Vančura Zbraslav dne 21. prosince 40*“

Vladislav Vančura (1891–1942) vystudoval v roce 1921 medicínu a založil si ordinaci na Zbraslavi, ale později se věnoval výhradně literární a dramatické činnosti i filmové scenáristice a režii. Patřil mezi čelné levicově orientované příslušníky kulturní fronty, v roce 1921 vstoupil do KSČ, ale po kritice Gottwaldova vedení byl v roce 1929 vyloučen. Již před likvidací Československa aktivně vystupoval proti německému nacismu. Po okupaci se stal jednou z osobností českého domácího odboje, byl v čele Národního revolučního

veleváženému panu
Cyrilu Bartoňovi
z Dobenína
s výrazem úcty
Vladislav Vančura
Zbraslav dne 21. prosince 40

výboru inteligence, ale v květnu 1942 byl zatčen Gestapem a za heydrichiády popraven. Mezi jeho nejslavnější literární díla patří např. *Pekař Jan Marhoul*, *Pole orná a válečná*, *Rozmarné léto*, *Markéta Lazarová* a *Obrazy z dějin národa českého*²⁷⁷, jejichž exemplář věnoval Cyrilu Bartoňovi rytíři z Dobenína, který, stejně jako on, žil na Zbraslavi.

Cyril Bartoň rytíř z Dobenína (1863–1953) pocházel z české rodiny tkalců z Náchodska, kteří se během dvou generací vypracovali na bohaté a vlivné průmyslníky.²⁷⁸ Cyril Bartoň vystudoval vyšší průmyslovou školu v Táboře, v letech 1884–1886 studoval na univerzitě v Halle nad Saalou. Od roku 1892 byl společníkem svého otce Josefa (1838–1920) a bratra Josefa Bohumila (1862–1951) v řízení rodinných textilních podniků v Náchodě. V roce 1910 koupil velkostatek bývalého kláštera na Zbraslavi. V roce 1912 byl jeho otec povýšen do rytířského stavu. Cyril Bartoň byl štedrým mecenášem české kultury, umění i vědy a dalších vlasteneckých aktivit a charitativních nadací. Podílel se i na dostavbě chrámu sv. Víta na Hradčanech. -maš-

64. Slovinský politik a diplomat českému hraběti

Bogumil Vošnjak (* 9. září 1882 Celje, † 18. června 1959 Washington)²⁷⁹ → Josef hrabě Deym ze Stříteže (* 5. prosince 1906 Vídeň, † 28. srpna 1973 Vídeň)²⁸⁰

Dedikační vpisek: „*Hraběti Deymu 3. dubna 1929 Bogumil Vošnjak*“

Bogumil Vošnjak (Bogomil) (1882–1959) byl slovinský právník, politik a diplomat. Studoval mimo jiné v Praze, za první světové války byl členem Jihoslovanského výboru, v roce 1917 zastupoval Slovincce při podpisu Korfské deklarace mezi Jihoslovanským výborem a srbskou vládou, po válce se zúčastnil pařížských mírových jednání a v letech 1921–1923 byl velvyslancem Království Srbů, Chorvatů a Slovinců v Praze. Za druhé světové války byl stoupencem četnického odboje a v roce 1945 emigroval do USA. Exemplář své knihy o cestě z Hamburku přes Madeiru a Řím do slovinského Gozd-Mrtuljaku²⁸¹ věnoval pravděpodobně Josefu hraběti Deymovi ze Stříteže (1906–1973), protože jeho otec Bedřich (1866–1929) zemřel čtyři měsíce před datací dedikace. Bedřich patřil mezi přední členy české státoprávní šlechty, která stála v opozici vůči vídeňské vládě. Po převratu v roce 1918 nabídl svůj palác v Jindřišské ulici v Praze Národnímu výboru; ten tam také zpočátku úřadoval.²⁸² Deymové jsou starým českým rodem, který vlastnil zámek Nemyšl od konce 18. století a vytvořil zde zámeckou knihovnu.²⁸³ -maš-

65. Spisovatel, básník a oběť holocaustu moravskému hraběti a jeho manželce

Erwin Weill (* 2. listopadu 1885 Vídeň † 9. ledna 1942 Riga)²⁸⁴ → František Mořic hrabě Dubský z Třebomyslic (* 13. září 1883 Zdislavice, † 15. září 1965 Vídeň)²⁸⁵, Marta hraběnka Dubská z Třebomyslic (* 24. června. 1889 Hinterbrühl bei Mödling, † 1. června 1963 Vídeň)

Dedikační vpisek: „*Gräfin Martha und Graf Feri Dubsky in aufrichtigsten, herzlichen Freundschaft! Erwin Weill Juni 33*“

Erwin Weill (1885–1942) byl rakouský spisovatel, básník a dramatik, autor historických románů. V roce 1941 byl z rasových důvodů internován v Terezíně, v roce 1942 převezen do koncentračního tábora Riga-Kaiserwald, kde byl zavražděn. Majiteli zámku Hoštice Františku Mořicovi hraběti Dubskému z Třebomyslic (1883–1965) a jeho manželce Martě (1889–1963) věnoval exempláře několika svých knih.²⁸⁶ -maš-

66. Anglický pastor moravské hraběnce

Albert Henry Wratislaw (* 5. listopadu 1822 Rugby, † 3. listopadu 1892 Graythwaite) → Ludmila Berchtoldová z Uherčic, rozená Wratislavová z Mitrowicz (* 26. července 1808 Praha, † 2. srpna 1869 Buchlov)

Dedikační vpisek: „*Výsoce urozené Paní Paní Ludmile Berchtoldové roz. Wratislavově v Buchlovu na Moravě se srdečným pozdravením A. H. Wratislav*“

Teprve koncem 19. století převážil názor řadící Královédvorský rukopis spolu s rukopisem Zelenohorským mezi novodobé literární padělky. V době, kdy potomek českých migrantů překládal verše do angličtiny, byl rukopis považován za vrcholné dílo raného období české literatury. Albert Henry Wratislaw (1822–1892)²⁸⁷ byl anglický duchovní českého původu ze šlechtického rodu Wratislawů. V roce 1849 pobýval v Čechách, naučil se češtině a zájem o českou literaturu u něj přetrval až do smrti. Anglický překlad Královédvorského rukopisu věnoval vzdálené příbuzné hraběnce Ludmile Berchtoldové z Uherčic, rozené Wratislavové (1808–1869). -hol-

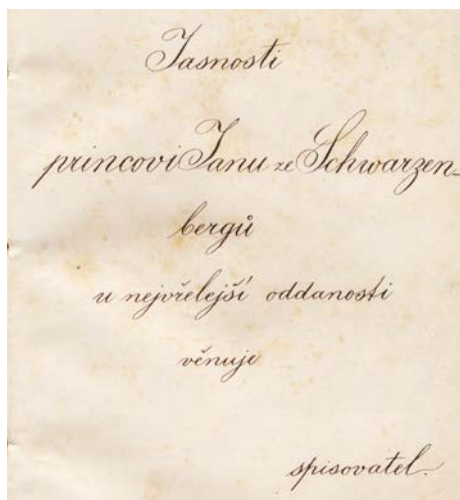
67. Spisovatel a hospodářský odborník dědičnému princovi

Leopold Maria Zeithammer (* 19. prosince 1834 Písek, † 17. března 1905 České Budějovice)²⁸⁸ → kníže Jan Nepomuk II. ze Schwarzenbergu (* 29. května 1860 Vídeň, † 1. října 1938 Vídeň)²⁸⁹

Dedikační vpisek: „*Jasnosti princovi Janu ze Schwarzenbergů v nejvřelejší oddanosti věnuje spisovatel*“

Leopold Maria Zeithammer, bratr politika a novináře Antonína Otakara Zeithammera (1832–1919), se narodil v jihočeském Písku jako mladší syn gymnaziálního profesora.²⁹⁰ Na studia hospodářských věd v Libverdě později navázal jako stipendista hospodářské akademie v Mosonmagyaróváru (Mošon-Uherské Staré Hradý).²⁹¹

Po návratu ze studijní cesty po Evropě vstoupil do schwarzenberských služeb, v nichž setrval až do svého odchodu do penze roku 1897. V průběhu čtyřiceti let působil na schwarzenberských úřadech v Hluboké, Protivíně, Libějovicích, Českém Krumlově, Třeboni a v letech 1880–1897 jako hospodářský správce ve Vimperku.²⁹² Během svého pobytu na Netolicku se stal vyučujícím knížecí rolnické školy v Rábíně, kde roku 1870 vynalezl vyorávač cukrové řepy, jenž byl později patentován a v roce 1873 prezentován na světové výstavě ve Vídni.²⁹³ Ačkoliv se ve své literární a publicistické tvorbě soustředil zejména na hospodářskou tematiku²⁹⁴, mezi jeho nejznámější díla patří především topografická a národopisná pojednání *Land und Leute des Böhmerwaldes*²⁹⁵ s předmluvou Karla Klostermanna a *České Budějovice a okolí*²⁹⁶ dedikované JUDr. Bedřichovi ze Schwarzenbergu. Knihu *O povětrnosti, jejich činitelech a vlivu na rostlinstvo, jakož i pranostika povětrná*²⁹⁷, v níž zúročil vědecké poznatky a zkušenosti získané během působnosti na meteorologických stanicích v Českém Krumlově a Třeboni, opatřil rukopisnou dedikací pro dědičného prince Jana Nepomuka ze Schwarzenbergu, který jakožto prvorozený syn a budoucí dědic rozsáhlého rodového majetku musel kromě humanitního vzdělání získat i znalosti ryze praktického rázu. Zeithammerovu knihu tak s největší pravděpodobností využil zejména během studia lesnictví v Mnichově v letech 1883–1884. -žah-

68. Kulturní historik právníkovi a šermíři

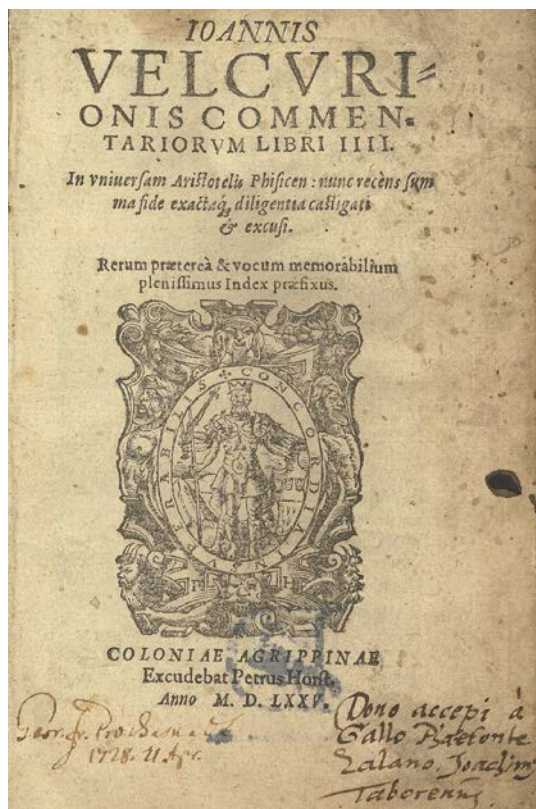
Čeněk Zíbrt (* 12. října 1864 Kostelec nad Vltavou, † 14. února 1932 Praha)²⁹⁸ → Ladislav Pinkas (* 11. září 1863 Vaux de Cernay, † 28. února 1936 Praha)²⁹⁹

Dedikační vpisky: „*P. t. p. JUDrovi Ladislavu Pinkasovi v upřímné úctě dávný ctitel oddaný, přítel z „domácnosti“ Čeněk Zíbrt 9/II. 1927.*“; rukopisný text přiložený v knize „*Slovník pane doktore! Příteli zvláště a vzácně milý! Dovoluji si poslati XXVI. Ročník ČLidu a prosím, nemaje žádných choutek, ve Vaší knihovně za místa koutek. Podal jsem žádost Ústřední bance českých spořitelů, aby pamatovala při vydávání podpor na můj národopisný sborník „Český Lid“.* Není to sport, není

to pornografie, proto mám deficit a zakrvácel jsem se tak, že snad musím časopis zastavit. Pěkně Vás prosím, můžete-li pomozte, přispějte. Rád uvítám dar i sebe menší. Srdečně pozdravuji, ruku tisknu a jsem oddaný v upřímné dávné úctě ctitel a přítel Váš Čeněk Zíbrt 9/VI. 1927.“

Čeněk Zíbrt (1864–1932) vystudoval gymnázium v Písku a po absolvování univerzity v Praze, kde byl roku 1888 promován na doktora filozofie, pokračoval ve studiu na dalších evropských univerzitách. Roku 1891 se stal docentem všeobecné kulturní historie na Filozofické fakultě. Roku 1901 následoval titul mimořádného profesora. V knihovně Muzea království českého pracoval nejprve jako dobrovolník. Po odchodu historika a knihovníka Adolfa Patery (1836–1912) do výslužby se stal správcem knihovny a roku 1904 i jejím ředitelem. Tuto pozici zastával až do roku 1927. Zíbrt se řadí mezi naše nejpłodnější autory. Vedle všeobecné historie se věnoval studiu lidových tradicí včetně srovnávacích studií o českém lidu. Jeho zásadním dílem je *Bibliografie české historie (1900–1912)*. Neopomenutelné jsou Zíbrtovy zásluhy na poli etnografie. Jakožto redaktor kulturněhistorického a národopisného sborníku *Český lid* shromáždil nepřehledné množství materiálu o životě českého lidu. Od roku 1899 působil též jako spoluredaktor *Časopisu Musea království Českého*. Exemplář sborníku *Český lid*³⁰⁰ věnoval českému právníku, finančníku, šermíři a politiku Ladislavu Pinkasovi, jenž byl, stejně jako jeho otec, malíř Soběslav Pinkas, propagátorem česko-francouzských vztahů. Dedikace v knize je navíc doplněna rukopisným textem na přiloženém lístku, v němž Zíbrt téměř neformálním až úsměvným způsobem žádá Pinkase o finanční podporu. -neb-

69. Autor zakázaných knih neznámému rodákovi z Tábora

Havel Žalanský-Phaëthon (* 1567 Žalany, † 10. března 1621 Praha) → Jáchym Táborský

Dedikační vpisek: „*Dono accipi à Gallo Phaetonte Zalano. Joachimus Taborenius.*“

Blíže neznámý Jáchym Táborský si na titulní stranu Venturiových *Commentariorum libri IIII.* z roku 1575³⁰¹ poznamenal, že svazek obdržel od kněze Havla Žalanského, který se klonil ke kalvinismu. Ten absolvoval pražskou univerzitu a v roce 1591 se stal bakalářem. Poté studoval ještě teologii v německém Zerbstu. Jako farář působil na několika místech v Čechách. Pod pseudonymem Phaëthon proslul jako výtečný řečník a spisovatel náboženské protestantské literatury. Všechny jeho spisy se dostaly na index zakázaných knih a již dva roky po jeho smrti byly jeho kosti uloženy v kostele sv. Jiljí v Praze vykopány a pohozeny na ulici.³⁰² -vla-

70. Moravský šlechtic blanskému úředníkovi

Jan Žalkovský ze Žalkovic († 1629?) → Jan Skřivánek (Blansko)

Dedikační vpisek: „*Tato kniha právní, jest mně od téhož pana Jana z Žalkovic na budoucí památku a za mé služby panu činěné darovaná v městě Brně dne 24. máje, léta 1625.*“

Jan Žalkovský ze Žalkovic, syn nobilitovaného úředníka Matyáše Žalkovského, se stal nejprve menším písařem moravského zemského soudu a v letech 1596–1611 zastával funkci místopísaře Markrabství moravského. Jeho první manželkou se v roce 1597 stala Anežka Bítovská ze Slavíkovíc († 18. června 1609), po její smrti se Jan oženil s Alenou Šlejnicovou ze Šlejnic.³⁰³ V *Právech městských* Brikcího z Licka z roku 1536³⁰⁴ se nachází provenience z obou manželství. Společně s první manželkou Žalkovský užíval dřevořezové exlibris se sdruženými erby Žalkovských a Bítovských, orámovanými manýristickou bordurou s ženskými postavami a andílky. Dříve zlacené supralibros se sdruženými erby z druhého manželství se dochovalo na přední a zadní vazbě knihy. To Žalkovskému nebránilo knihu vzhledem k jejímu zaměření v roce 1625 darovat blanskému úředníkovi Janu Skřivánkovi, jehož kopiář obsahující veškerou korespondenci a listinnou dokumentaci ke správě panství představuje významný pramen k dějinám Blanska na přelomu 16. a 17. století.³⁰⁵ Přestože zde trvale nesídlil, realizoval Žalkovský v Blansku mj. přestavbu tamní tvrze na reprezentativní čtyřkřídlý renesanční zámek, jehož vstup rovněž dodnes zdobí erby Žalkovských a Bítovských. Potýkal se však s dluhy a byl nucen postupně rodové statky Žalkovských rozprodávat (Blansko prodal roku 1615, tedy deset let před donací knihy, což svědčí o dlouhotrvajícím přátelství mezi Žalkovským a Skřivánkem). Po porážce stavovského povstání byl Žalkovský potrestán pouze pokutou 600 zlatých, protože v té době držel již jen velmi zadlužený svobodný dvůr, a zemřel koncem 20. let 17. století v naprosté chudobě.³⁰⁶

-vla-

POZNÁMKY:

- 1 OSN 1888–1909, I., s. 64.
- 2 Srv. č. 49 tohoto katalogu.
- 3 ABICHT, Adolf. *Institutiones therapeuticae generalis quas Scholarum causa conscripsit A. Abicht*. Vilnae, 1840. Zámecká knihovna Staré Sedliště.
- 4 VOIT 2008, s. 37–41.
- 5 ADAM Z VELESLAVÍNA, Daniel. *Kalendář historický*. Praha, 1578. KNM, sign. Dušek 303.
- 6 HEMERLÍK 2015, s. 10–19.
- 7 OSN 1888–1909, I., s. 795–799.
- 8 POUZAR et al. 2001–2017, 2011, s. 57.
- 9 Ibid.
- 10 HEJNIC 1995, s. 81, 88.
- 11 Ibid., s. 80–81. V případě Alexandra de Argento jich je známo celkem pět.
- 12 *Postila*. Čechy, 1343. KNM, sign. XVI G 9. Zběžný popis rukopisu uvádí BARTOŠ 1927, č. 3741, s. 369.
- 13 K dějinám této klášterní knihovny mimo výše citovaného Hejnicova článku viz i HRADILOVÁ 2014.
- 14 HORNÝ – TUREK 1999.
- 15 POUZAR et al. 2001–2017, 2001, s. 58–63.
- 16 BARRANDE, Joachim. *Notice préliminaire sur le système silurien et les Trilobites de Bohême*. 1846. Zámecká knihovna Nové Hradky v jižních Čechách.
- 17 MAŠEK 2008–2010, I, s. 125–126.
- 18 MAŠEK et al. 1997, s. 151–154. Autorkou hesla je Helga Turková.
- 19 MÜNSTER, Sebastian. *Kozmografia česká*. Praha, 1554. KNM, sign. Dušek 72.
- 20 K rodu: SAITL 1995, s. 91–98.
- 21 PACOVSKÝ 2017, s. 173–174.
- 22 TOMEŠ 1999, I., s. 131.
- 23 POUZAR et al. 2001–2017, 2001, s. 58–63.
- 24 BRÁF, Albín. *Meliorační úvěr*. Praha, 1890. Zámecká knihovna Nové Hradky v jižních Čechách.
- 25 MAŠEK 2008–2010, I., s. 125–126.
- 26 MAŠEK et al. 1997, s. 151–154. Autorkou hesla je Helga Turková.
- 27 MAREK, Libor 2018, s. 11.
- 28 BRETTON, Claudius. *Practische Anleitung zur Seidenzucht*. Wien, 1852. NPU, Zámecká knihovna Rájec.
- 29 MAŠEK 2008–2010, II., s. 199.
- 30 ZLÁMAL 1936.
- 31 STURM 1979, 1984, I., s. 209.
- 32 POUZAR et al. 1996–1999, 1999, s. 61–65; STURM 1979, 1984, I., s. 203–204.
- 33 CORDA, August Carl Joseph. *Icones fungorum hucusque cognitorum. Abbildungen der Pilze und Schwaemme*. Pragae, 1837–1854. Zámecká knihovna Frýdlant.
- 34 MAŠEK et al. 1997, s. 71–72.
- 35 KILLY et al. 1999, I., s. 379.
- 36 POUZAR et al. 2001–2017, 2001, s. 322–329.
- 37 CORTI, Egon Cäsar. *Leopold von Belgien. Sein Weltgebäude Koburger Familienmacht. Mit 8 Lichtdrucktafeln*. Wien, Leipzig, München, 1922. Zámecká knihovna Choustník.
- 38 ANTONÍN 2005.
- 39 POUZAR et al. 1996–1999, 1999, s. 74–83.
- 40 Ibid., s. 136–141.
- 41 MAŠEK 2008–2010, I., s. 150–151.
- 42 COUDENHOVE-KALERGI, Richard Nikolaus. *Adel*. Leipzig, 1922. Zámecká knihovna Hořovice.
- 43 MAŠEK 2008–2010, I., s. 195–196.
- 44 MAŠEK et al. 1997, s. 80.
- 45 GGT Grf 1825–1942, 1914, s. 265.
- 46 STURM 1979, 1984, I., s. 283.
- 47 OPELÍK 1964; TRÁVNÍČEK 1996; ZATLOUKAL 2014; ZATLOUKAL 2016.
- 48 K Bedřichu Fučíkovi a jeho ženě Jitce např. SAK 2004.
- 49 KAŠPAROVÁ 2020, s. 6–24.
- 50 ČEP, Jan. *Zeměžluč*. Praha, 1931. CESLA, sign. Ts 9783.
- 51 MEYERS 1972, s. 291.
- 52 MAŠEK 2008–2010, I., s. 169–170.
- 53 KOSATÍK 2015, s. 82.
- 54 K jeho osobě, dílu a českým překladům např. heslo *Delibes, Miguel, 1920–2010* v PROVENIO, též TKÁČOVÁ 2010.
- 55 K osobě J. Rosendorfského (sté výročí jeho narození) viz STEHLÍK 2007.

- 56 KÖHLER 2012.
- 57 STURM 1979, 1984, II., s. 123.
- 58 DIESEL 1903.
- 59 LESER 1977, s. 373–374.
- 60 NOVOTNÝ 2010.
- 61 DIESEL, Rudolf. *Solidarismus: Natürliche wirtschaftliche Erlösung des Menschen*. München und Berlin, 1903. VKOL, sign. 192.378. Blíže <http://www.lostart.de/DE/Verlust/227894>.
- 62 DEUTSCHE 1899, s. 461–462.
- 63 DUNCKER 1891.
- 64 *Monumenti poetici del medio evo fuori d'Italia. Versioni di Felice Francesconi. I., Poesie nazionali lirico-epiche della Boemia tratte dal Codice di Králové Dvůr*. Praha, 1851.
- 65 FRANCESCONI, Felice. *Památky z Prahy = Andenken von Prag*. Prag, 1851. NPÚ, Zámecká knihovna Český Krumlov.
- 66 KULHÁNEK 1906, s. 6.
- 67 Francesconiho sonet byl otištěn v italštině, v českých překladech Václava Klimenta Klicpery a Jana Evangelisty Purkyně a v německých překladech Franze Essenbergera a Josepha Wenziga.
- 68 O této skutečnosti vypovídají razítka Schwarzenberského ústředního archivu ve Vídni, který byl po prodeji schwarzenberského vídeňského paláce na Neumarktu přesunut do Českého Krumlova. Ve 30. letech 20. století byla část příruční knihovny archivu začleněna do fondu zámecké knihovny.
- 69 Jeho nejstarším bratrem byl sv. Alois Gonzaga (1569–1591) – člen jezuitského řádu, svatořečený v roce 1726. Druhorozený Rodolfo (1569–1593) značně rozšířil rodový majetek za cenu rodových rozepí, papežem Klementem VIII. byl exkomunikován z církve a roku 1593 byl zavražděn. Více MAREK, Pavel 2018, s. 240–255.
- 70 Pierre Bergeron (* ca 1575) člen francouzského poselstva na Rudolfově dvoře píše ve svém deníku „*Za svého pobytu v Čechách se markýz oženil s velice krásnou paní z rodu Pernštejnů.*“ Viz FUČÍKOVÁ 1989, s. 48. V dopisech se o ní pochvalně vyjadřoval i Franciscův protektor španělský vyslanec Guillén de San Clemente. Viz MAREK, Pavel 2018, s. 246.
- 71 MEJÍA, Pedro. *Historia imperial y cesarea, en la qual en summa se contiene las vidas y hechos de todos los Cesares, Emperadores de Roma, desde Julio Cesar hasta el Emperador Carlos Quinto*. En Anvers : En casa de Pedro Bellerio, 1578. NK ČR, sign. 20 B 80. Viz KAŠPAROVÁ 1996, s. 187–196; KOTYK 1996, s. 35–41.
- 72 Český překlad Richard Šípek a Laura De Barbieri.
- 73 KILLY et al. 1999, IX., s. 186.
- 74 Srv. č. 5. tohoto katalogu.
- 75 GROOS, Friedrich. *Die Lehre von der Mania sine delirio. Psychologisch untersucht und in ihrer Beziehung zur strafrechtlichen Theorie der Zurechnung betrachtet. Nach ihrer Wichtigkeit für den Staat, für den Psychologen, den Richter und Vertheidiger und für die practische Heilkunde dargestellt*. Heidelberg, 1830. Zámecká knihovna Nové Hradky v jižních Čechách.
- 76 TOMEŠ 1999, I., s. 395–396.
- 77 POUZAR et al. 2001–2017, 2001, s. 136–140.
- 78 TOMEŠ 1999, I., s. 396.
- 79 JEROME 1902.
- 80 HÁCHA, Emil. *O správním soudnictví v Anglii. Přednáška. Otisk ze Správního obzoru Ročníku V*. Praha, 1913. Zámecká knihovna Blatná.
- 81 MAŠEK et al. 1997, s. 41–42.
- 82 OSN 1888–1909, XXVI., s. 1024. Ovšem Tomáš Mitis z Limuz a Daniel Adam z Veleslavína uváděli datum úmrtí již 18. června, viz TRUHLÁŘ et al. 1966–1982, 5, s. 548–549.
- 83 Tak jej nazval J. Smolik ve své knize, kde zároveň popisuje život a dílo Tadeáše Hájka. SMOLÍK 1864, s. 57–77.
- 84 FORST 1993, 2, s. 31–32.
- 85 HÁJEK Z HÁJKU, Tadeáš. *De cerevisia, eivsque conficiendi ratione, natvra, viribus, & facultatibus, opusculum*. Francofurdi, 1585. NK ČR, sign. 49 F 101.
- 86 HREJSA 1912, s. 149.
- 87 OSN 1888–1909, I., s. 863–866.
- 88 HÁJEK Z HÁJKU, Tadeáš. *Descriptio cometae, qui apparuit anno Domini MDLXXVII. A IX. die Nouembris usque ad XIII. diem Januarii, anni &c. LXXVIII. Pragae 1578*. NK ČR, sign. 49 C 107/adl.1.
- 89 KILLY et al. 1999, IV., s. 444–445.
- 90 OSN 1888–1909, X., s. 966.
- 91 NĚMEČEK 2012.
- 92 TUNKOVÁ.
- 93 ÖBL 1815–1950.
- 94 POUZAR et al. 2001–2017, 2001, s. 409–421.
- 95 HAUSNER, Otto. *Ueber den Zweikampf. Geschichte, Gesetzgebung und Lösung. Rede gehalten in Wien am 17. März 1880 zu einem gemeinnützigem Zwecke*. Wien, 1880. Zámecká knihovna Biskupice.
- 96 STURM 1979, 1984, I., s. 566.
- 97 Ibid., s. 192.
- 98 FILIPČÍKOVÁ 2013.
- 99 MATELA 2020, s. 30–35.
- 100 GLONEK 2019, s. 241 a 291–295.
- 101 MATELA 2020, s. 34

- 102 HEEGER, Viktor Emanuel. *Geschichten vom alten Haiman. Zwölf humoristische Erzählungen in schlesischer Mundart*. Freudenthal, 1892. KNM, Zámecká knihovna Pavlin Dvůr.
- 103 STURM 1979, 1984, I., s. 595; TOMES 1999, I., s. 446.
- 104 POUZAR et al. 2001–2017, 2001, s. 178–187; POPELKA 2011.
- 105 ROSENBERG, Alfred. *Der Mythos des 20. Jahrhunderts. Eine Wertg d. seelisch-geist. Gestaltenkämpfe unserer Zeit*. München, 1935. Zámecká knihovna Loučná nad Desnou.
- 106 JUNG, Rudolf. *Die Tschechen: 1000 Jahre deutsch-tschechischer Kampf*. Berlin, 1938. Zámecká knihovna Loučná nad Desnou.
- 107 SCHMIDT, Friedrich. *Das Reich als Aufgabe. Schulungsunterlagen d. Hauptschulungsamtes*. Berlin, 1940. Zámecká knihovna Loučná nad Desnou.
- 108 PFLUG 1878, s. 16; GROTE 1881, s. 187; LINDNER 2008, s. 353–354.
- 109 KLOCK, Kaspar. *Casparis Klockii IC. ... Tractatus nomico-politicus de contributionibus in Romano-Germanico-Imperio et aliis regnis ut plurimum usitatis ...* Francofurti, 1656. KNM, sign. Nostic K 1.
- 110 ŠÍPEK 2014.
- 111 MAŠEK 2008–2010, I., s. 327–328.
- 112 *Disegni D'Alcune Opere : Eseguite In Occasione Della Fausta Venuta In Lombardia Di S. M. L'Imperatore E Re Ferdinando Primo*. Milano, 1838. Zámecká knihovna Mimoň.
- 113 LOWRY 1986, s. 6; LOWRY 1997, s. 261–262.
- 114 POUZAR et al. 2001–2017, 2001, s. 322–329.
- 115 JOLLIE, Ethel, Tawse. *Two on Their Ways*. London, 1902. Zámecká knihovna Choustník.
- 116 MAŠEK et al. 1997, s. 89; ANTONÍN 2005.
- 117 VRCHOTKA 1968, s. 46–52.
- 118 KRISTIÁN Z KOLDÍNA, Pavel. *Práva městská Království českého...* Praha, 1582. KNM, sign. 32 F 2.
- 119 Matrika sňatků eviduje čtyři Josefy Kubry (1812, 1816, 1825, 1831). RŮŽIČKOVÁ 2012, s. 21.
- 120 Čp. 31 Ruzyně – Na Kovárně [online]. In: ŠERÁK.
- 121 OSN 1888–1909, XIV., s. 478–479.
- 122 OSN 1888–1909, XXVI., s. 1024.
- 123 FORST 1993, 2/II, s. 755.
- 124 TRUHLÁŘ et al. 1966–1982, 3, s. 52–53.
- 125 EUSEBIOS z Caesareje. *Historia církevní Eusebia přijímám Pamfila biskupa cesarienského v Palestině, na knihy desaterý rozdělená*. Praha, 1594. NK ČR, sign. 54 Sa 8.
- 126 CERL.
- 127 REISACHER, Bartholomaeus. *De Mirabili Nouae ac splendidiss. Stellae*. Viennae Austriae, 1573. NK ČR, sign. 49 C 107/adl.3.
- 128 TRUHLÁŘ et al. 1966–1982, 3, s. 339–361.
- 129 FALTYSOVÁ 2006, s. 195–197.
- 130 PALKOVSKÝ 1958.
- 131 GGT Grf 1825–1942, 1941, s. 110–111.
- 132 GOMBRICH 2006, s. 569.
- 133 PIJOAN 1983, s. 286.
- 134 KOKOSCHKA, Oskar. *Die traumenden Knaben. Dieses Buch wurde geschrieben u. gezeichnet v. Oskar Kokoschka*. Wien, 1908. Zámecká knihovna Potštát.
- 135 MAŠEK 2008–2010, I., s. 175–176.
- 136 ANTONÍN 1998; MAŠEK et al. 1997, s. 167–168.
- 137 SEIBT et al. 2000, s. 108–109.
- 138 TOMES 1999, II., s. 161–162.
- 139 Srv. č. 63 tohoto katalogu.
- 140 KRAMÁŘ, Karel. *Na obranu slovanské politiky*. V Praze, 1926. Zámecká knihovna Zbraslav.
- 141 STURM 1979, 1984, II., s. 288.
- 142 Srv. č. 53 tohoto katalogu.
- 143 KRAUS, Karl. *Die letzten Tage der Menschheit. Tragödie in fünf Akten mit Vorspiel und Epilog von Karl Kraus*. Wien, Leipzig, 1922.
- 144 OSN 1888–1909, XV., s. 791–792.
- 145 OSN 1888–1909, XIX., s. 755–756; JÍŘÍK 1925.
- 146 REZNIKOW 2008, s. 93, s. 102–103; VANČURA 1923, s. 15.
- 147 *Viz Leger, Louis v PROVENIO*.
- 148 Ibid.
- 149 REZNIKOW 2008, s. 486–487.
- 150 LÉGER, Louis. *Nouvelles études slaves*. Paris, 1886. KNM, fond Pinkas.
- 151 LOMNICKÝ Z BUDČE, Simon. *Instrukci a neb: Krátké Naučení každému Hospodáři mladému...* Praha, 1597. KNM, sign. 27 D 11.
- 152 LEVÝ 2015, s. 26.
- 153 ČESKÁ.
- 154 TOMES 1999, II., s. 357.
- 155 Srv. č. 63 tohoto katalogu.

- 156 MATIEGKA, Jindřich. *Pozůstatky Jana Žižky z Trocnova. Les ossements de J. Žižka de Trocnov*. Praha, 1924. Zámecká knihovna Zbraslav.
- 157 TOMEŠ 1999, II., s. 361.
- 158 POUZAR et al. 2001–2017, 2001, s. 450–465.
- 159 MATTUŠ, Karel. *Řeči sněmovní, které v letech 1878–1892 promluvil Dr. Karel Mattuš. Vydáno v jednom stu výtisků*. Praha, 1900. Zámecká knihovna Kladruby u Stříbra.
- 160 TOMEŠ 1999, s. 370.
- 161 Srv. č. 63 tohoto katalogu.
- 162 MEDEK, Rudolf. *Nanking. Romance na moři*. Praha, 1936. Zámecká knihovna Zbraslav.
- 163 Viz Meister, Joachim v KALLIOPE.
- 164 OSN 1888–1909, XVI., s. 440
- 165 ANDERSSON et al. 2018, s. 90; KLEINSCHMIDT 1974, s. 205.
- 166 POST-REFORMATION.
- 167 MEISTER, Joachim. *Lacrymae In obitum ...*, Gorlicii, 1577. NK ČR, sign. 10 J 93/adl.5.
- 168 MEISTER, Joachim. *Beatis Manibus sanctissimi et clarissimi Viri Philippi Melancthonis*, Gorlicii, 1580. NK ČR, sign. 9 B 219/adl.41.
- 169 MEISTER, Joachim. *Cometes Qvi Apparvit Anno Christi MDLXXVII. Mense Novembri*, Gorlicii, 1578. NK ČR, sign. 49 C 107/adl.2.
- 170 MALÝ 1877, s. 522.
- 171 VOIT 2006, s. 598–599.
- 172 KILLY et al. 1999, VII., s. 210.
- 173 Srv. č. 22 tohoto katalogu.
- 174 V českém překladu *Mandragory*.
- 175 Ke Kosterkovi MERHAUT 1995.
- 176 WITTLICH 1982, s. 262–263.
- 177 MUNCH 1982, s. 109.
- 178 MUNCH 2006, s. 205, 214.
- 179 MUNCH 2006, s. 20; EGGUM 1984, s. 62.
- 180 GLASSER 1917, s. 51; EGGUM 1984 s. 75; BISCHOFF 1998, s. 46.
- 181 Pod názvem Žárlivost jsou však více známy varianty jiného Munchova obrazu.
- 182 WITTLICH 1982, s. 16.
- 183 KAARING 2019, s. 12.
- 184 GH Grf 1979, s. 329–333.
- 185 GH Grf 1979, s. 456–457.
- 186 NAYHAUŠ 2014.
- 187 NAYHAUŠ-CORMONS 1932. V témž roce vyšlo nejméně 5 postupně vylepšovaných a rozšiřovaných vydání.
- 188 NAYHAUSS-CORMONS, Stanislaus. *Unschuldig zum Tode verurteilt : Lebenserinnerungen eines deutschen Reiteroffiziers*. Werdau, 1929. Zámecká knihovna Bílá Voda.
- 189 NEZVAL, Vitězslav. *Anička skřítek a slavněný Hubert. Kniha pro děti*. Praha, 1936. ČMH, Památník Jaroslava Ježka, Knihovna Jaroslava Ježka.
- 190 K Ježkově knihovně čítající 694 sv. knih a časopisů a 152 hudebnin viz KHEL et al. 2012. Viz též *Osobní knihovna Jaroslava Ježka v OSOBNÍ KNIHOVNY*.
- 191 22 položek (básně, próza i divadelní hry a dvě hudební díla obsahující tři písně Ježka s textem Nezvala). ČMH, Památník Jaroslava Ježka, Knihovna Jaroslava Ježka. - Tamtéž všechny citované exempláře.
- 192 CINGER 2018.
- 193 DEBRETT 1828, s. 39 a 215.
- 194 WURZBACH 1877, s. 78–82.
- 195 FINDEN 1838, s. 2.
- 196 NORTHUMBERLAND, Charlotte Florentia Percy. *Castles of Alnwick, and Warkworth, etc., from sketches, by C. F. Duchess of Northumberland, 1823*. Londýn, 1824. NPÚ, Zámecká knihovna Český Krumlov.
- 197 MARTIN 1834, s. 207.
- 198 TŘEBOŇ, zápis z 10. září 1825.
- 199 Je na místě uvést, že s ohledem na zcela odlišný rukopis Jana Adolfa II. a zejména jeho ustálený způsob podepisování knih se bezpochyby jedná o dedikační vpisek, nikoliv o jím psaný vlastnický záznam.
- 200 VYBÍRAL et al. 1998, s. 138.
- 201 K této slavnosti podrobně HLAVNIČKOVÁ 2020, s. 518–523.
- 202 TOMEŠ 1999, II. s. 482.
- 203 Srv. č. 63 tohoto katalogu.
- 204 OBENBERGER, Jan. *Catalogue raisonné des Buprestides de Bulgarie. Bulletin des Institutions royales d'histoire naturelle*. Vol. V. 1932, s. 49–115. Sofia, 1933. Zámecká knihovna Zbraslav.
- 205 KOŘÁLKA 1998; OSN 1888–1909, XIX., s. 39–70.
- 206 Srv. č. 34 tohoto katalogu.
- 207 V němčině vycházelo dílo pod názvem *Geschichte von Böhmen* v letech 1836–1867. České vydání bylo publikováno v letech 1848–1872.
- 208 PALACKÝ, František. *Popis království českého*. W Praze, 1848. KNM, fond Pinkas.

- 209 SVATOŇOVÁ 2010, s. 31–35.
- 210 PETERA-ROHOZNICKÝ 1859.
- 211 Ibid., s. 304–310.
- 212 VRCHOTKA 1968, s. 50–51.
- 213 TOMEŠ 1999, II., s. 542–543.
- 214 Srv. č. 63 tohoto katalogu.
- 215 PEKAŘ, Josef. *Knihy o Kosti. Kus české historie. Díl první*. V Praze, 1935. Zámecká knihovna Zbraslav.
- 216 SEIBT et al. 2000, s. 253.
- 217 STURM 1979, 1984, I., s. 571; GTAH 1906/1907, s. 150 uvádí odlišné datum a místo narození: 26. května 1792, Cheb.
- 218 PÖSCHMANN, Johann. *Der Schlossbrunnen zu Karlsbad, literarisch, geschichtlich, physikalisch, chemisch und medizinisch dargestellt nebst vielen auch andere wichtige Gegenstände diese Heilortes betreffenden Bemerkungen. Theil I. mit zwei Kupfern*. Prag, 1826. Zámecká knihovna Staré Sedliště.
- 219 SINAPIUS 1728, s. 408; HOPF 1858–1866, s. 260.
- 220 CARPZOV, Benedikt. *Responsa iuris electoralia in serenissimi ac potentissimi archiprincipis electoris Saxonici, supremo, quod vocant, appellationum iudicio illustrissimo, & scabinatu Lipsiensi celeberrimo ... Libri. VI. Lipsiae, 1642. KNM, sign. Nostic J 46.*
- 221 ŠÍPEK 2014.
- 222 KILLY et al. 1999, VIII., s. 316.
- 223 Srv. č. 42 tohoto katalogu.
- 224 RINGELNATZ, Joachim. *Allerdings Gedichte*. Berlin, 1930. Zámecká knihovna Bílá Voda.
- 225 KILLY et al. 1999, VIII., s. 268.
- 226 POUZAR et al. 1996–1999, 1999, s. 136–141.
- 227 RHEINHARDT, Emil Alphons. *Das Abenteuer im Geiste*. Berlin, 1917. Zámecká knihovna Hořtice.
- 228 RHEINHARDT, Emil Alphons. *Tiefer als Liebe*. Berlin, 1919. Zámecká knihovna Hořtice.
- 229 SEIBT et al. 2000, s. 469–470.
- 230 POUZAR et al. 2001–2017, 2001, s. 278–285.
- 231 RILKE, Rainer Maria. *Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge*. Leipzig, 1910. KNM, Zámecká knihovna Vrchotovy Janovice; RILKE 1973.
- 232 JANKA 1985; TURKOVÁ 1982, s. 102–104.
- 233 Poznámka zaznamenává věnování z pohledu obdarovaného („*dono datus est*“ = bylo darováno).
- 234 *Schambogen, Johann Christoph, 1636–1696 v PROVENIO.*
- 235 OSN 1888–1909, XXIV., s. 783.
- 236 ŠÍPEK 2014.
- 237 SCHWARTZ, Wilhelm. *Deutsche und lateinische Fundamentalschriften in kleinen und grossen oder Versalien und gemienen Buchstaben ... David Tscherning sculpsit: et excudebat*. Breslau, 1658. KNM, sign. Nostic E 412.
- 238 GARBER 2005, s. 138, 213–214. Srv. online regesta Schwartzových listů Johannu Permeierovi v archivu Studijního centra Augusta Hermanna Franckeho: KALLIOPE, Briefe.
- 239 VŠEOBECNÁ 1999, s. 127.
- 240 POUZAR et al. 2001–2017, 2003, s. 386–391.
- 241 SIENKIEWICZ, s. 495.
- 242 KAŠPAROVÁ 2011, s. 61–110; KAŠPAROVÁ 2010, s. 169–180.
- 243 Druhou část, německo-španělský protějšek *Wörterbuch der spanisches und deutschen Sprache* vydal v roce 1937 německý filolog Rudolf Grossmann. Slovník Slabý – Grossmann, jak se mu zkráceně říká, je vydáván dodnes a dostupný je i v on-line verzi.
- 244 NĚMCOVÁ, Božena. *El ave de fuego y la sirena versión directa del checo por R.J. Slaby*. Madrid, [1921]. KNM, sign. 176 G 226. S autorovým vlastnickým razítkovým exlibris „Dr. RUD. J. SLABÝ Č.S.R. Praha XVI., nám. 14. října 5e“. Tam také exemplář souboru ěbenových pohádek *O žabce královně*, ERBEN, Karel Jaromír. *La rana princesa*. Barcelona, [1921?]. KNM, sign. 176 G 225, s. autorskou dedikací Jar. Kvapilovi („P. J. Kvapilovi v hluboké úctě Rudolf Slabý 22/X. 23e“).
- 245 O finančních nesnázích s vydáváním knihy píše Slabý v r. 1922 Václavu Tillemu – viz Pozůstalost Václava Tilleho. Literární památník národního písemnictví př. č.307/39, inv. č. 6/J/23.
- 246 NĚMCOVÁ, Božena. *La abuela: cuadros de costumbres campesinas de Bohemia*. Barcelona, [kolem r. 1924]. NK ČR, sign. 60 D 173. („Profesorovi J. Vlčkovi v hluboké úctě Rud. Slabý Barcelona 1924“).
- 247 NK ČR, sign. H 21995.
- 248 SÄCHSISCHE BIOGRAFIE.
- 249 GGT Grf 1826–1942, 1934, s. 577.
- 250 SORGE, Marte. *Frauenlieder*. Jena, 1914. Zámecká knihovna Chotělice.
- 251 MAŠEK et al. 1997, s. 88–89.
- 252 KILLY et al. 1999, IX., s. 597.
- 253 Ibid. Bd. 3., s. 2.
- 254 Sám vydal autobiografické dílo STRÜMPELL 1929.
- 255 Ibid. s. 285.
- 256 STRÜMPELL, Adolf von. *Nervosität und Erziehung. Ein Vortrag für Erzieher, Ärzte und Nervöse*. Leipzig, 1908. Zámecká knihovna Hořtice.
- 257 Srv. č. 59. tohoto katalogu.
- 258 MAŠEK et al. 1997, s. 80.

- 259 POUZAR et al. 1996–1999, 1999, s. 136–141.
- 260 *Graduál Martina Stupníka*. Čechy, 1491. KNM, sign. XII A 20. Zběžný popis rukopisu přináší BARTOŠ 1927, č. 3159, s. 216; rozbor výzdoby BRODSKÝ 2000, č. 97, s. 123; podrobný rozpis obsahu LIMVP; digitalizovaný rukopis s kodikologickým popisem MANUSCRIPTORIUM.
- 261 STRNAD 1905. Poprvé je zmíněn 30. dubna 1487 společně se svojí manželkou Kordulou v souvislosti s kvitancí dluhu města zesnulému Jakubu Stupníkovi (Ibid, č. 294, s. 248). Závět sepsal 24. února 1523 a 17. srpna téhož roku proběhl i odhad majetku, který odkázal na sloužení zádušních mší (Ibid, č. 864, s. 714).
- 262 K hodnocení básně HEJNIC 1984, s. 43.
- 263 Za překlad veršů děkujeme Martě Vaculínové.
- 264 Pavel Brodský erb považoval za znak litomyšlského biskupství. Popis na MANUSCRIPTORIUM upozornil na možnost, že jde ve skutečnosti o znak řádu německých rytířů. Za konzultaci této otázky děkujeme Viktoru Kubíkovi.
- 265 KREJČÍ 1884, s. 402. NP 1894, s. 5; NP 1902, s. 5; NL 1897, s. 8.
- 266 OSN 1888–1909, XIX., s. 39–70.
- 267 NĚMCOVÁ, Božena. *Grand'mère*. Paris, 1900. KNM, fond Pinkas.
- 268 Srv. č. 34. tohoto katalogu.
- 269 SLOVNÍK 1979, s. 637.
- 270 BICEK 1960, s. 25–26.
- 271 TWIN.
- 272 DOKOUPIL 1996, s. 84.
- 273 Ibid.
- 274 BARAN 2009.
- 275 TOMEŠ 1999, III., s. 421–422.
- 276 BUBEN et al. 2005, s. 20–25.
- 277 VANČURA, Vladislav. *Obrazy z dějin národa českého. Věrná vypravování o životě, skutcích válečných i duchu vzdělanosti*. Praha, 1939. Zámecká knihovna Zbraslav.
- 278 MAŠEK 2008–2010, I., 2008, s. 48–49.
- 279 MASARYK 2015, s. 591–592.
- 280 POUZAR et al. 1996–1999, 1999, s. 112–119.
- 281 VOŠNÍJAK, Bogumil. *Poučno putovanje u duhu „Radosti i rada“. Putovanja iz Hamburga preko Madeire i Rima u Gozd-Mrtuljak*. Beograd, 1939. Zámecká knihovna Nemyšl.
- 282 MAŠEK 2008–2010, I., s. 177–149.
- 283 MAŠEK et al. 1997, s. 150.
- 284 WININGER 1931, s. 230.
- 285 POUZAR et al. 1996–1999, 1999, s. 136–141.
- 286 WEIL, Ervin. *Casanova. Ein Lebensbild*. Graz, Wien, Leipzig, Berlin, 1933; *Schönbrunn-Sanssouci der Roman des Siebenjährigen Krieges*. Graz, 1933; *In einem Kühlen Grunde*. Wien, Prag, Leipzig, 1925; *Venezianische Sonne*. Wien, Prag, Leipzig, 1926. Zámecká knihovna Hořovice.
- 287 DICTIONARY 1885, s. 1968.
- 288 OSN 1888–1909, XXVII., s. 523–524.
- 289 MARKUS 1935, s. 61–62.
- 290 TRNKA 2012, s. 20–22.
- 291 OSN 1888–1909, XXVII., s. 523.
- 292 FÜRST 1890, s. 106.
- 293 OSN 1888–1909, XXVII., s. 524.
- 294 Někteří z těchto prací dedikoval členům schwarzenberského rodu, např. knížeti Adolfu Josefovi je dedikováno pojednání: ZEITHAMMER, Leopold Maria. *Hlavní zásady a pravidla racionalného hospodářství*. Praha, 1874. NPÚ, Zámecká knihovna Český Krumlov.
- 295 ZEITHAMMER, Leopold Maria. *Land und Leute des Böhmerwaldes*. Vimperk, 1896. České vydání ZEITHAMMER, Leopold Maria. Šumava, kraj a lid. České Budějovice, 1902. NPÚ, Zámecká knihovna Český Krumlov.
- 296 ZEITHAMMER, Leopold Maria. České Budějovice a okolí: Přírodní, národohospodářské, kulturní a národnostní poměry, dějiny jakož i staré stavitelské a jiné památky. České Budějovice, 1904. NPÚ, Zámecká knihovna Český Krumlov.
- 297 ZEITHAMMER, Leopold Maria. *O povětrnosti, jejích činitelech a vlivu na rostlinstvo, jakož i pranostika povětrná*. České Budějovice, 1877. NPÚ, Zámecká knihovna Český Krumlov.
- 298 OSN 1888–1909, XXVII., s. 601–603; *Zibrť, Čeněk*, 1864–1932 v PROVENIO.
- 299 REZNIKOW 2008.
- 300 *Český lid: sborník věnovaný studiu lidu československého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Ročník XXVI. Praha, 1926. KNM, fond Pinkas.
- 301 VELCURIUS, Johannes. *Commentariorum libri IIII*. Agrippinae, 1575. KNM, sign. Dušek 147.
- 302 MERHAUT 2008, s. 1811–1812 (autor Václav Petrbock); ŠŤASTNÝ 2003, s. 31–32.
- 303 BŘEZINA 2008, s. 40.
- 304 BRIKČÍ Z LICKA, Matěj. *Práva městská*. Litomyšl, 1536. KNM, sign. Dušek 107. K proveniencím exempláře blíže TVRZNIKOVÁ 2019, s. 27–28.
- 305 VAŠEK 2000.
- 306 BŘEZINA 2008, s. 41.

LITERATURA:

- ANDERSSON et al. 2018:** ANDERSSON, Bo, ed. et al. *Jacob Böhme and his world*. Leiden, 2019. Aries book series: texts and studies in Western esotericism, volume 25.
- ANTONÍN 1998:** ANTONÍN, Luboš. Knihovny na zámku Šternberk. *Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci. Společenské vědy*, 1998, **276**, s. 19–27.
- ANTONÍN 2005:** ANTONÍN, Luboš. Zámecké knihovny Dírná u Soběslavi a Choustník. *Miscellanea Oddělení rukopisů a starých tisků*, 2003, **18**, s. 324–333.
- BARAN 2009:** BARAN, Ivo. Zámecká knihovna v Hradci nad Moravicí. *Problematika historických a vzácných knižních fondů 2010: sborník z 19. odborné konference, Olomouc, 20.-21. října 2010*. V Olomouci, Brno, 2011. s. 27–37.
- BARTOŠ 1927:** BARTOŠ, František Michálek. *Soupis rukopisů Národního muzea v Praze II*. Praha, 1927.
- BICEK 1960:** BICEK, Zdeněk. Mark Twain v Mariánských Lázních. *Kulturní přehled KaSS Mariánské Lázně*. 1960, **5**, s. 25–26.
- BISCHOFF 1988:** BISCHOFF, Ulrich. *Edvard Much*. Köln, 1988.
- BRODSKÝ 2000:** BRODSKÝ, Pavel. *Katalog iluminovaných rukopisů Knihovny Národního muzea v Praze*. Praha, 2000.
- BŘEZINA 2008:** BŘEZINA, Vladimír. *Rytířský stav na Moravě v raném novověku*. Brno, 2008. Dizertační práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Historické vědy. Školitel: prof. PhDr. Mgr. Tomáš Knoz, Ph.D.
- BUBEN et al. 2005:** VAVŘÍNEK, Zdeněk, ed. *Almanach českých šlechtických a rytířských rodů 2005*. Brandýs nad Labem, 2005.
- CINGER 2018:** CINGER, František. *Šťastné blues, aneb, Z deníku Jaroslava Ježka*. Praha, 2018.
- DEBRETT 1828:** DEBRETT, John. *Debrett's peerage of the United Kingdom of Great Britain and Ireland. Vol. I., England*. London, 1828.
- DEUTSCHE 1899:** *Die Deutsche Karl-Ferdinands-Universität in Prag unter der Regierung seiner Majestät des Kaisers Franz Josef I*. Prag, 1899.
- DICTIONARY 1885:** *Dictionary of National Biography. Vol. 60*. London, 1885.
- DIESEL 1903:** DIESEL, Rudolf. *Solidarismus: Natürliche wirtschaftliche Erlösung des Menschen*. München und Berlin, 1903.
- DOKOUPIL 1996:** DOKOUPIL, Lumír a MYŠKA, Milan, ed. *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Sešit 6*. Ostrava, 1996.
- DUNCKER 1891:** DUNCKER, Carl von. *Das Buch vom Vater Radetzky. Ein Lebensbild im Rahmen der Geschichte seiner Zeit*. Wien, 1891.
- EGGUM 1984:** EGGUM, Arne. *Edvard Munch. Paintings, Sketches and Studies*. Oslo, 1984.
- FALTYSOVÁ 2006:** FALTYSOVÁ, Vlasta, ed. *Rukověť tištěných knihovních fondů Národní knihovny České republiky: od prvotisků do konce 19. století*. Praha, 2006.
- FILIPČÍKOVÁ 2013:** FILIPČÍKOVÁ, Hana. *Zur Bedeutung Viktor Emanuel Heegers, seiner Werke und Aufgabe in der zeitgenössischen Bevölkerung des ehemaligen Sudetenlandes*. Brno, 2013.
- FINDEN 1838:** FINDEN, William. *Finden's Portraits of the Female Aristocracy of the Court of Queen Victoria. N° 1*. London, 1838.
- FORST 1993:** FORST, Vladimír et al., ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Díl 2, sv. 1. H-J. Praha, 1993.
- FUČÍKOVÁ 1989:** FUČÍKOVÁ, Eliška, ed. *Tři francouzští kavalíři v rudolfínské Praze: Jacques Esprincharde, Pierre Bergeron, François de Bassompierre*. Praha, 1989.
- FÜRST 1890:** *Fürst Schwarzenberg-Schematismus I. und II. Majorats für das Jahr 1890 : nach offiziellen Daten ... II. Jahrgang*. Krumau, [1889].

- GARBER, 2005:** GARBER, Klaus, ed. *Kulturgeschichte Schlesiens in der frühen Neuzeit*. Tübingen, 2005.
- GLONEK 2019:** GLONEK, Jiří. *Na Jeseníky!: o putování jeseníckými horami, turistických bedekrech a mapách do roku 1945*. Olomouc, 2019.
- GOMBRICH 2016:** GOMBRICH, Ernst Hans. *Příběh umění*. Praha, 2016.
- GGT Grf 1825–1942:** *Gothaisches genealogisches Taschenbuch der Gräflichen Häuser: zugleich Adelsmatrikel der deutschen Adelsgenossenschaft*. Gotha, 1825–[1942].
- GH Grf 1979:** *Genealogisches Handbuch der Gräflichen Häuser*. Bd. IX. Limburg an der Lahn, 1979.
- GLASSER 1917:** GLASSER, Curt. *Munch*. Berlin, 1917.
- GROTE 1881:** GROTE, Emmo. Zur Geschichte des Besitzes des schlesischen Adels. In: *Vierteljahsschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie*. Herausgegeben von Verein „Herold“ zu Berlin. Berlin, 1881.
- GTAH 1906/1907:** *Genealogisches Taschenbuch der adeligen Häuser Österreichs*. Wien, 1906/1907.
- HEJNIC, 1984:** HEJNIC, Josef. K prvotisku Mikuláše Bakaláře Život Mohamedův. *Listy filologické*. 1984, **107** (1), s. 41–44.
- HEJNIC 1995:** HEJNIC, Josef. O minoritické knihovně v Českém Krumlově. *Listy filologické*. 1995, **118** (1–2), s. 60–90.
- HEMERLÍK 2015:** HEMERLÍK, Martin. *Jan Hynek z Velínova: portrét renesančního vzdělance, úředníka, politika a básníka*. Jihlava, 2015. Iglavia docta; svazek IX.
- HLAVNIČKOVÁ 2020:** HLAVNÍČKOVÁ, Kateřina. Jan Adolf II. ze Schwarzenbergu a korunovace královny Viktorie: In: PAVELEC, Petr, GAŽI, Martin a HAJNÁ, Milena, ed. *Ve znamení Merkura. Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice, 2020.
- HOPF 1858–1866:** HOPF, Karl. *Historisch-genealogischer Atlas seit Christi Geburt bis auf unsere Zeit*. Abtheilung I, Deutschland. Gotha, 1858–1866.
- HORNÝ – TUREK 1999:** HORNÝ, Radvan a TUREK, Vojtěch. *Joachim Barrande (1799–1883). Život, dílo a odkaz světové paleontologii = His life, Work and Heritage to World Palaentology = Vie, oeuvre et legs à la paléontologie mondiale*. Praha, 1999.
- HRADILOVÁ 2014:** HRADILOVÁ, Marta. *K dějinám knihovny minoritů v Českém Krumlově*. Praha, 2014.
- HREJSA 1912:** HREJSA, Ferdinand. *Česká konfesse, její vznik, podstata a dějiny*. Praha, 1912.
- JANKA 1985:** JANKA, Otto a TURKOVÁ, Helga. *Rilke & Kraus & Vrchotovy Janovice*. Praha, 1985.
- JIRÍK 1925:** JIRÍK, František Xaver. *Soběslav Pinkas*. Praha, 1925.
- KAARING 2019:** KAARING, Kisa, ed. *Munch og Goldstein: intense Linjer*. Aarhus, 2019.
- KAŠPAROVÁ 1996:** KAŠPAROVÁ, Jaroslava. Křesťanských pobožných panen věneček poctivosti Alžběty Homutové z Harasova a Bibiany z Pernštejna. *Východočeský sborník historický*, 1996, **5**, s. 187–196.
- KAŠPAROVÁ 2010:** KAŠPAROVÁ, Jaroslava. Babička Boženy Němcové v překladu do španělštiny a katalánštiny. In: *Problematika historických a vzácných knižních fondů: sborník z 19. odborné konference, Olomouc, 20.–21. října 2010*. Rostislav Krušínský, ed. V Olomouci, Brno, 2011, s. 169–180.
- KAŠPAROVÁ 2011:** KAŠPAROVÁ, Jaroslava. Knižní odkaz hispanisty Rudolfa Jana Slabého (1885–1957). *Miscellanea oddělení rukopisů a starých tisků*, 2011, **21**. Intelektuálové zamilovaní do knih. Praha, 2011, s. 61–110.
- KAŠPAROVÁ 2020:** KAŠPAROVÁ, Jaroslava. Mezi Prahou a Paříží. Neznámé a málo známé „hrdinky“ česko-francouzského kulturního světa první poloviny 20. století. *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia litterarum*, 2020, **65** (3–4), s. 6–24.
- KHEL et al. 2012:** KHEL, Richard, VORLÍČKOVÁ, Blanka a HENYCHOVÁ, Romana. *Osobní knihovna Jaroslava Ježka*. Praha, Filozofická fakulta, 2012.
- KILLY 1999:** KILLY, Walther, ed. a VIERHAUS, Rudolf, ed. *Deutsche Biographische Enzyklopadie*. Bd. I.-X. München, 1995-.

- KLAPKA JEROME 1902:** KLAPKA JEROME, Jerome. *Tři muži ve člunu*. Praha, 1902.
- KLEINSCHMIDT 1974:** KLEINSCHMIDT, Erich. *Herrscherdarstellung: zur Disposition mittelalterlichen Aussageverhaltens, untersucht an Texten über Rudolf I. von Habsburg*. Bern 1974.
- KÖHLER 2012:** KÖHLER, Horst. *Rudolf Diesel: Erfinderleben zwischen Triumph und Tragik*. Augsburg, 2012.
- KOŘALKA 1998:** KOŘALKA, Jiří. *František Palacký (1798–1876): životopis*. Praha, 1998.
- KOSATÍK 2015:** KOSATÍK, Pavel. *Baronka v opeře: život a zpívání Jarmily Novotné*. Liteň, 2015.
- KOTYK 1996:** KOTYK, Jiří. Bibiana Gonzagová z Pernštejna (1578–1616). In: *Heraldika a genealogie*, 1996, 29 (1), s. 35–41.
- KREJČÍ 1884:** KREJČÍ, Jan. Joachim Barrande. *Časopis Musea království Českého*. Praha: Matice česká, 1884, roč. 58, č. 3, s. 385–404.
- KULHÁNEK 1906:** KULHÁNEK, Ludvík. *Chrám sv. Cyrila a Methoděje v Karlíně*. Praha, 1906.
- LESER 1977:** LESER, Norbert. Kautsky, Karl. In: *Neue Deutsche Biographie*, 11. Berlin, 1977, s. 373–374.
- LEVÝ 2015:** LEVÝ, Václav. *Věřitelé posledních Rožmberků*. České Budějovice, 2015. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta, Historický ústav.
- LINDNER 2008:** LINDNER, Caspar Gottlieb. *Chronik der Stadt Hirschberg* / Ulrik Junker, ed. Bodnegg, 2008.
- LOWRY 1986:** LOWRY, William Daniel. *The Life and Times of Ethel Tawse Jollie*. Makhanda (Eastern Cape), 1989. Disertační práce. Rhodes University. Rhodes University. Faculty of Humanities. History.
- LOWRY 1997:** LOWRY, Donal. ‚White Woman’s Country‘: Ethel Tawse Jollie and the Making of White Rhodesia. *Journal of Southern African Studies*. June 1997, 23 (2), s. 259–281.
- MALÝ 1877:** MALÝ, Jakub. *Vlastenský slovník historický*. Praha 1877.
- MAREK, LIBOR 2018:** MAREK, Libor. *Bilder und Stimmen des anderen deutschen Ostens: eine kritische Edition der Werke deutscher Autoren aus der Mährischen Walachei*. Zlín, 2018.
- MAREK, PAVEL 2018:** MAREK, Pavel. *Pernštejnské ženy: Marie Manrique de Lara a její dcery ve službách habsburské dynastie*. Praha, 2018.
- MARKUS 1935:** MARKUS, Antonín. Rod knížat ze Schwarzenberku. Stručný přehled jeho dějin, významu a majetku. In: *Schwarzenberská ročenka 1935*. České Budějovice, 1935.
- MARTIN 1834:** MARTIN, John. *A Bibliographical Catalogue of Books Privately Printed*. London, 1834.
- MASARYK 2015:** MASARYK, Tomáš Garrigue et al.. *Korespondence: T. G. Masaryk – Slované*. Praha, 2015–2016.
- MAŠEK et al. 1997:** MAŠEK, Petr, ed., BLUM, Claudia, ed. a BAUER, Matthias, ed. *Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa. Band II, Tschechische Republik, Schloßbibliotheken unter der Verwaltung des Nationalmuseums in Prag*. Hildesheim, Zürich, New York, 1997.
- MAŠEK 2008, 2010:** MAŠEK, Petr. *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, Díl I.–II. Praha, 2008, 2010.
- MATELA 2020:** MATELA, Matěj. „Kočující učitel» a Slezan tělem i duší Viktor Heeger. *KROK: kulturní revue Olomouckého kraje*, 2020, 17 (1), s. 30–35.
- MERHAUT 1995:** MERHAUT, Luboš, ed. a URBAN, Otto M., ed. *Moderní revue 1894–1925*. Praha, 1995.
- MERHAUT 2008:** MERHAUT, Luboš et al., ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Svazek 4/II, U–Ž. Praha, 2008.
- MEYERS 1972:** *Meyers Neues Lexikon*. Bd. 3, Cajam-Drent. Leipzig, 1972.

- MUNCH 1982:** MUNCH, Edvard. *Edvard Munch a české umění: obrazy a grafika ze sbírek Muzea E. Muncha v Oslo: Šternberský palác, květen-červenec 1982*. V Praze, 1982.
- MUNCH 2006:** MUNCH, Edvard et al. *Být sám: obrazy - deníky - ohlasy*. Praha, 2006.
- NAYHAUß 2014:** NAYHAUß, Mainhardt Graf von. *Chronist der Macht: Autobiographie*. München, 2014.
- NAYHAUß-CORMONS 1932:** NAYHAUß-CORMONS, Stanislaus. *Führer des Dritten Reichs! Von Clemens von Caramon*. Berlin, 1932.
- NĚMEČEK 2012:** NĚMEČEK, Radim. *Knihovna Bílý Potok. Acta Musei Nationalis Pragae – Historia litterarum*. 2012, 57 (1–2), s. 13–15.
- NL 1897:** *Národní listy*. 5. 1. 1897 (267).
- NP 1894:** *Národní politika*. 11. 11. 1894.
- NP 1902:** *Národní politika*. 3. 7. 1902.
- NOVOTNÝ 2010:** NOVOTNÝ, Lubomír. Apoštol demokratického socialismu. Pozapomenutý pražský rodák Karl Kautsky. *Listy*. 2010, 40 (3), s. 18–20.
- ÖBL 1815–1950:** *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950*, Bd. 2. Wien, [1954]-.
- OSN 1888–1909:** *Ottův slovník naučný. Díl I.–XXVIII*. Praha, 1888–1909.
- PACOVSKÝ 2017:** PACOVSKÝ, Karel. Úloha svatojirských abatyší při korunovacích českých královen. *Folia Historica Bohemica*. 2017, 32 (1–2), s. 173–174.
- PALCOVSKÝ 1958:** PALCOVSKÝ, Karel Boleslav. *Oskar Kokoschka*. Praha, 1958.
- PETERA-ROHOZNICKÝ 1859:** PETERA-ROHOZNICKÝ, František. Památky farního okresu Meziříčského v kraji Hradeckém. *Památky archaeologické a místopisné*, Díl III, sešit VII. Praha, 1859.
- PFLUG 1878:** PFLUG, Karl. Regesten zur Geschichte der Stadt Waldenburg bis zur Besitzergreifung Schlesiens durch Friedrich den Großen. In: *VIII. Städtisches Evangelisches Gymnasium zu Waldenburg i. Schl. Ostern 1878*. Waldenburg, 1878.
- PIJOAN 1983:** PIJOAN, José. *Dějiny umění*. Díl 9. Praha, 1983.
- POPELKA 2011:** POPELKA, Petr. *Zrod moderního podnikatelstva: bratři Kleinové a podnikatelé v českých zemích a Rakouském císařství v éře kapitalistické industrializace*. Ostrava, 2011.
- POUZAR et al. 1996–1999:** POUZAR, Vladimír, LOBKOWICZ, František z, MAŠEK, Petr, POKORNÝ, Pavel R. *Almanach českých šlechtických rodů 1996–1999*. Praha, 1996–1999.
- POUZAR et al. 2001–2017:** POUZAR, Vladimír, ed., MENSdorff-POUILLY, Hugo, ed., MAŠEK, Petr, ed. a POKORNÝ, Pavel R, ed. *Almanach českých šlechtických rodů 2001–2017*. Praha, 2000–2016.
- REZNIKOW 2008:** REZNIKOW, Stéphane. *Frankofilství a česká identita: 1848–1914*. Praha, 2008.
- RILKE 1973:** RILKE, Rainer Maria a BLUME, Bernhard, ed. *Briefe an Sidonie Nádherný von Borutin*. Frankfurt a. M., 1973.
- RŮŽIČKOVÁ 2012:** RŮŽIČKOVÁ, Markéta. *Farní úřad u svatého Fabiána a Šebestiána, Praha 6 – Liboc. 1808–1952. Inventář*. Praha, 2012.
- SAITL 1995:** SAITL, Vilém. Blíživští z Blíživ. *Heraldika a genealogie – zpravodaj české a heraldické genealogické společnosti*. 1995, 28, s. 91–98.
- SAK 2004:** SAK, Robert. „Život na vidrholci“: (Příběh Bedřicha Fučíka). Praha, Litomyšl, 2004.
- SEIBT et al. 2000:** SEIBT, Ferdinand, LEMBERG, Hans, Slapnicka, Helmut. *Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder*. Bd. III, N-Sch. München, 2000.
- SINAPIUS 1728:** SINAPIUS, Johann. *Des schlesischen Adels anderer Theil oder Fortsetzung Schlesischer Curiositäten ...* Leipzig und Breslau, 1728.
- SLOVNÍK 1979:** *Slovník spisovatelů. Spojené státy americké*. Praha, 1979.

- SMOLÍK 1864:** SMOLÍK, Josef. *Mathematikové v Čechách od založení university Pražské až do počátku tohoto století*. Praha, 1864.
- STEHLÍK 2007:** STEHLÍK, Petr. Sto let od narození doc. Jaroslava Rosendorfského. *Universitas revue Masarykovy univerzity*, 2007, **40** (1). Brno, 2007.
- STRNAD 1905:** STRNAD, Josef, ed. *Listář královského města Plzně a druhy poddaných osad*. II. Plzeň, 1905.
- STRÜMPELL 1925:** STRÜMPELL, Adolf von. *Aus dem Leben eines deutschen Klinikers*. Leipzig, 1925.
- STURM 1979, 1984:** STURM, Heribert. *Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder*. Bd. I.–II. München, 1979–1984.
- SVATOŇOVÁ 2010:** SVATOŇOVÁ, Lada. *Historie farnosti České Meziříčí*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Katolická teologická fakulta. Ústav dějin křesťanského umění.
- ŠÍPEK 2014:** ŠÍPEK, Richard. *Die Jauerer Schlossbibliothek Ottos des Jüngeren von Nostitz*. Frankfurt am Main, 2014.
- ŠŤASTNÝ 2003:** ŠŤASTNÝ, Radko. *Kutná Hora literární*. Praha, 2003.
- TOMEŠ 1999:** TOMEŠ, Josef. *Český biografický slovník XX. století*. Díl I.–III. Praha, 1999.
- TRÁVNÍČEK 1996:** TRÁVNÍČEK, Mojmir. *Pouť a vyhnanství: život a dílo Jana Čepa*. Brno, 1996.
- TRNKA 2012:** TRNKA, Miloslav. *Rodopisné poznámky z jihu Čech a Šumavy*. 3. České Budějovice, 2012.
- TRUHLÁŘ et al. 1966–1982:** TRUHLÁŘ, Antonín, HRDINA, Karel a HEJNIC, Josef. Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě. 1–5. Praha, 1966–1982.
- TURKOVÁ 1982:** TURKOVÁ, Helga. *Zámecká knihovna ve Vrchotových Janovicích. Muzejní a vlastivědná práce*. 1982, 20 (2), s. 102–104.
- TVRZŇÍKOVÁ 2019:** TVRZŇÍKOVÁ, Jana. Provenience z historické části knihovny Bohuslava Duška. *Acta Musei nationalis Pragae – Historia litterarum*. 2019, **64** (3–4).
- VANČURA 1923:** VANČURA, Jindřich. *Arnošt Denis*. Praha, 1923.
- VÁŠEK 2000:** VÁŠEK, Leoš, ed. *Kopíř Jiřka Skřivánka, úředníka na Blansku 1594–1612 (1614)*. Blansko, 2000.
- VOIT 2006:** VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha, 2008.
- VRCHOTKA 1968:** VRCHOTKA, Jaroslav. *Dějiny Knihovny Národního muzea v Praze 1818–1892*. Praha, 1968.
- VŠEOBECNÁ 1999:** *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. Díl VII. Praha, 1999.
- VYBÍRAL et al. 1998:** VYBÍRAL, Jindřich a SEKYRKOVÁ, Milada. Britská cesta Jana Adolfa ze Schwarzenbergu roku 1825. In: *Umění*. 1998, **46** (1/2).
- WININGER 1931:** WININGER, Salomon. *Große jüdische National-Biographie. Mit mehr als 8000 Lebensbeschreibungen namhafter jüdischer Männer und Frauen aller Zeiten und Länder. Ein Nachschlagewerk für das jüdische Volk und dessen Freunde*. Band 6. Czernowitz, (1931).
- WITTLICH 1982:** WITTLICH, Petr. *Česká secese*. Praha, 1982.
- WURZBACH 1877:** WURZBACH, Constant von. *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*. XXXIII. Wien, 1877.
- ZATLOUKAL 2014:** ZATLOUKAL, Jan. *L'exil de Jan Čep. Un écrivain tchègue en France*. Paris, 2014.
- ZLÁMAL 1936:** ZLÁMAL, Bohumil. *Ke kulturnímu významu starobrněnského opata P. Cyrila Nappa (1792–1867)*. Velké Meziříčí, 1936.

ONLINE ZDROJE:

- CERL:** CERL Thesaurus [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <<https://data.cerl.org/thesaurus/cnp00475808>>
- ČESKÁ:** *Česká divadelní encyklopedie ViS, 2007* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <<http://encyklopedie.idu.cz/>>
- KALLIOPE:** *Verbundkatalog Kalliope* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <<https://kalliope-verbund.info/gnd/100308279>>
- KALLIOPE, Briefe:** *Briefe von vorwiegend Ludwig Friedrich Gifftheil, Pantaleon Trappe, Tobias Schmeuber, Johann Permeier und Johann Valentin Andreä an verschiedene Adressaten* [online]. Franckesche Stiftungen, Studienzentrum August Hermann Francke, Archiv und Bibliothek ; Hauptarchiv (Signatur: AFSt/H B 17b). [Cit. 21. 4. 2021]. Dostupné z: <<https://kalliope-verbund.info/en/ead?ead.id=DE-611-HS-3248840>>
- LIMVP:** *LIMVP* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <<http://www.clavmon.cz/limup/dbObsahRKP.asp?ID=978>>
- MANUSCRIPTORIUM:** *Manuscriptorium* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-NMP__XII_A_20__3ROG1K0-cs>
- OPELÍK:** OPELÍK, Jiří. Jan Čep [online]. In: *Slovník české literatury po roce 1945. ÚČL AV ČR, 2006–2008. Aktualizace hesla: 31. 5. 2006* [Cit. 10. 5. 2021]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=296>>
- OSOBNÍ KNIHOVNY:** *Knihovny významných českých osobností* [online]. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <<http://www.osobniknihovny.cz/>>
- PROVENIO:** *Databáze vlastníků knih* [online]. Knihovna Národního muzea [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <<https://provenio.net>>
- PETERA-ROHOZINCKÝ:** *František Petera Rohozincký* [online]. Muzeum Hlavního města Prahy [cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <<http://www.muzeumprahy.cz/frantisek-petera-rohozinky/>>
- POST-REFORMATION:** *Post-Reformation Digital Library*, Bremen, Germany, [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <<http://www.prdl.org/schools.php?school=Bremen>>
- SÄCHSISCHE BIOGRAFIE:** *Sächsische Biografie* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <[https://saebi.isgv.de/biografie/Marte_Sorge_\(1871-1946\)](https://saebi.isgv.de/biografie/Marte_Sorge_(1871-1946))>
- SIENKIEWICZ:** Sienkiewicz, Henryk. *Pisma zapomniane i niewydane, Lwów, Warszawa, Kraków. 1922* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <<https://kielce.wyborcza.pl/kielce/7,115198,21831565,piesn-litewskich-borow-w-koneckim-lesie.html>>
- ŠERÁK:** ŠERÁK, Jarda. *Periferie Prahy, Ztracená Liboc* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.periferieprahy.cz/1_ruz_cp31.htm>
- TUNKOVÁ:** TUNKOVÁ, Jana. *Česká divadelní encyklopedie* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Rittner,_Rudolf>
- TWAIN:** *Mark Twain Project Online, Samuel L. Clemens: A Brief Chronology. c2007–2020* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <<https://www.marktwainproject.org/xtf/view?docId=works/MTDP10362.xml;chunk.id=bm0012;toc.depth=1;toc.id=bm0011;style=work;brand=mtp#X>>

ARCHIVNÍ PRAMENY:

- PNP:** *Pozůstalost Václava Tilleho*. Literární archiv Památníku národního písemnictví. Př. č. 307/39, inv. č. 6/]/23.
- TŘEBOŇ:** *Deník Jana Adolfa z britské cesty z let 1825–1826, zápis z 10. září 1825*. Státní oblastní archiv v Třeboni, oddělení správy fondů a sbírek Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenbergů, inv. č. 3e.

RESUMÉ

„With Deepest Respect“¹

This exhibition catalogue summarizes the results of provenance research in a number of historical book collections, in the National Library of the Czech Republic, in the Scientific Library in Olomouc, in the National Museum Library and especially in the castle libraries managed by the National Heritage Institute and the National Museum Library. The main theme of the exhibition is book dedications, mostly in the form of inscriptions. The individual entries first contain basic biographical data of the donor and the donee, a citation of the dedication; the entry itself then introduces both persons (or even the institution), information about the donated book and also, if known, the reasons why the donation was made.

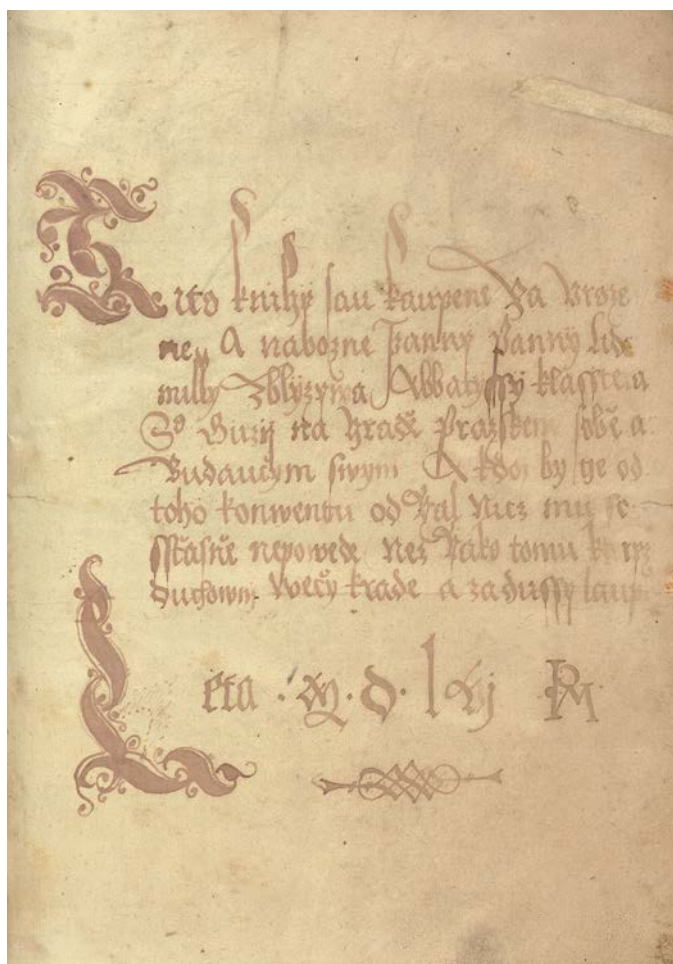
The earliest examples date from the late 15th and 16th centuries, naturally from an ecclesiastical setting, and the recipients of donated books were, for example, the Church of St. Bartholomew in Pilsen or the Minorite monastery in Český Krumlov. A beautiful and unusual example of a gift from the Italian aristocrat Francesco Gonzaga to Bibiana Von Pernstein, who later became his wife, dates from the Renaissance. A frequent reason for book donations has always been the collegiality of experts and scholars, as evidenced, for example, by the gift of the humanist scholar Tadeáš Hájek of Hájek to Václav Vřesovec of Vřesovice. Another dedication from the same time period, the end of the 16th century, comes the poet Šimon Lomnický from Budeč to the Rosenberg accountant Bartholomew von Fliessenpach. The donor often tried to win favour with his gift. This is the case of Christoph Heinrich von Reichenbach auf Siebeneichen, who dedicated Benedict Carpzov's legal works to his superior, the Land Governor Otto von Nostitz. The dedication was accompanied by his coat of arms. On the binding of this celebratory publication, published in 1838 on the occasion of the coronation of Emperor Francis I with the Iron Crown of the Kingdom of Lombardy-Venetia, we find the dedicatory supralibros by which the author, the Italian architect Giovanni Battista Chiappa, presented this set of colour lithographs to Count Franz de Paula Hartig, Governor of Lombardy. Another prominent Czech-Austrian aristocrat active in Italy at that time, the military leader John Joseph Wenceslaus Anthony Francis Charles, Count Radetzky of Radetz, received a small Czech-German book, *Památka z Prahy (A Memento from Prague)*, from the Italian language professor Felice Francesconi. The number of dedications in books increased during the 19th and 20th centuries. Because the resources and collections from which books were selected for this exhibition are extremely diverse and varied, a wide range of donors and donees have come together in this catalogue. Among the most interesting, we can mention, for example, is the renowned inventor Rudolf Christian Karl Diesel, who donated his book on social issues to Karl Kautsky, an icon of the social democratic movement. The Nobel Prize winner for literature Gerhard Hauptmann dedicated a number of his dramatic works to the famous Berlin actor Rudolf Ritter, who later lived on his farm in Bílý Potok. The German poet Christian Morgenstern also wrote a dedication to this actor and landowner. The opera singer Jarmila Novotná charmed the controversial Italian poet Gabriel d'Annunzio with her singing and beauty, who dedicated one of his books to her. The famous Polish writer Henryk Sienkiewicz left an interesting memento in the Vranov castle library. It is a pasted-in autograph sheet of his poem *Upór litewski (Lithuanian Defiance)*, which he wrote in protest against the forced introduction of Russian

1 This catalogue as well as the whole exhibition „V nehlubší úctě“ is one of the project results of the *Virtual Reconstruction of Scattered Book Collections of Bohemical Provenance in the Czech and Foreign Libraries* (DG18P02OVV009) financed by the Ministry of Culture within the frame of the Applied Research and Experimental Development of National and Cultural Identity Support Programme (NAKI II)

into Catholic churches in the Minsk province. This is probably the earliest recorded form of this poem, which was later published many times. Among Czech authors, we can point out the dedication of Vítězslav Nezval to his friend Jaroslav Ježek. Rainer Maria Rilke, a Prague poet of the German language, dedicated a number of books to Sidonia Nádherná of Borutín. These books were hidden in the Embassy of the Netherlands in Prague from the time of her emigration to Great Britain in 1949 until 1996. The catalogue also features two world-famous painters, Edvard Munch, who gifted his Czech translator friend Hugo Kosterka, and Oskar Kokoschka, who gave a copy of a set of his paintings to Kuno Des Fours Walderode, an Austrian diplomat in Stockholm. The world of natural sciences is represented by the palaeontologist Joachim Barrande, the mycologist August Carl Joseph Corda, the anthropologist Jindřich Matiegka and the entomologist Jan Obenberger. A number of dedications by prominent European physicians can be found in the library of the Staré Sedliště Castle, where one of the founders of the Mariánské Lázně balneological tradition, Karel Josef Heidler Edler von Heilborn, lived. Czech historians include František Palacký and Josef Pekař. Among the numerous personalities of Czech politics, Albín Bráf, Karel Kramář and Emil Hácha were found in the libraries.

In the small remnant of the library of the Silesian castle Bílá Voda, which belonged to Count Johann von Welczeck, a German diplomat during the Nazi era, we surprisingly find books donated by the anti-Nazi activist Count Stanislaus von Nayhauß-Cormons, who was tortured by the Gestapo, or by the German Dadaist and representative of „degenerate art“ Joachim Ringelnatz. Count František Mořic Dubský von Třebomyslitz, the owner of the Moravian castle Hoštice, had several works of Nazism victims in his library.

As is obvious from the research carried out so far, the historical book collections still hold many surprises and will yield further discoveries in the future.

Záznam o daru Ludmily Blíživé z Blíživy, abatyše svatojirského kláštera na Pražském hradě, s varováním namířeným proti zlodějům knihy (viz č. 6)

V nejhlubší úctě

KATALOG VÝSTAVY

STÁTŇNÍ ZÁMEK KOZEL

1. června – 31. července 2021

Pavel Hájek – Richard Šípek (edd.)

Alena Císařová Smitková – Jiří Glonek – Pavla Holíková – Jaroslava Kašparová – Petr Mašek – Zdeněk Mužík
– Radim Němeček – Tereza Paličková – Jan Sobotka – Richard Šípek – Helga Turková – Monika Veverková
– Jana Vlachová – Jiří Žahour

Vydal Národní památkový ústav,
územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích,
Senovážné náměstí 6, 370 21 České Budějovice

Překlad resumé: Eva Pardoe

Obálka, grafická úprava, sazba a zlom: Daniel Dědek
Vytiskla tiskárna INPRESS a.s., České Budějovice

Vydání první
České Budějovice 2021
Náklad 300 výtisků
ISBN 978-80-85033-96-0

9 788085 033960

ISBN 978-80-85033-96-0

9 788085 033960